Σοσιαλισμός από τα κάτω

Νο 38, Γενάρης - Φλεβάρης 2001 Τιμή 700 δρχ

Η Αριστερά και το Αντικαπιταλιστικό κίνημα

Ο "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" είναι το δίμηνο περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ιδιοκτήτης: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου
Διακίνηση: Κατερίνα Τέλιου
Εκτύπωση: ΛΙΘΟΤΥΠ ΑΕ
Γραφεία Περιοδικού: Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια ΑΘΗΝΑ 105 52 τηλ. 52.41.001, Fax 52.27.177
Για συνδρομές και γράμματα: Περιοδικό "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" Τ.Θ. 8161 - 100 10 Αθήνα
Κεντρική διάθεση: ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ, Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια, Τηλ. 52.47.584

Είμαστε μόνο στην αρχή

Η κυβέρνηση Σημίτη έχει φτάσει σε σημείο παράλυσης. Το χάσμα ανάμεσα στις προτεραιότητες του Σημίτη και των υπουργών του από τη μια μεριά και τις προσδοκίες των εργαζόμενων από την άλλη μεγαλώνει καθημερινά. Δεν υπάρχει ούτε ένα νομοσχέδιο, ούτε μια πρωτοβουλία της κυβέρνησης που να συναντάει έστω την ανοχή. Νομοσχέδιο Γιαννίτση για την ελαστικότητα στις εργασιακές σχέσεις, τα ωράρια και τις απολύσεις, νομοσχέδιο Παπαδόπουλου για την υποταγή του ΕΣΥ στα κριτήρια της αγοράς, νομοσχέδιο Β. Παπανδρέου για "σκούπα" στους μετανάστες, ασφαλιστικό, ιδιωτικοποιήσεις του ΟΤΕ, της Ολυμπιακής, της ΔΕΗ, της Αγροτικής -δεν υπάρχει ούτε ένα μέτωπο στο οποίο η κυβέρνηση να μην έχει υποχρεωθεί σε ελιγμούς και αναθεωρήσεις τακτικής και χρονοδιαγραμμάτων.

Από κάθε βήμα του Σημίτη προκύπτει η ίδια εικόνα: η ημερήσια διάταξη της κυβέρνησης του έχει υπαγορευτεί από τις πιέσεις του ελληνικού καπιταλισμού, που έχει επείγουσα ανάγκη από ένα νέο γύρο απελευθέρωσης των αγορών και συρρίκνωσης των εργατικών κατακτήσεων. Αλλά όσο κι αν πιέζεται και πιέζει η άρχουσα τάξη, ο Σημίτης έχει απέναντι του μια εργατική τάξη που προβάλει τελείως διαφορετικές προτεραιότητες, που κινείται προς την απαίτηση "οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη". Αυτή η αντίφαση είναι η ρίζα της κρίσης της δεξιάς σοσιαλδημοκρατίας όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά διεθνώς.

Ο Μπλερ, ο Ζοσπέν, ο Σρέντερ, οι Ιταλοί Δημοκράτες της Αριστεράς, ήρθαν στην εξουσία, όπως κι ο Σημίτης, στα μέσα της δεκαετίας του 90 πατώντας πάνω σε ένα κύμα εργατικής αγανάκτησης ενάντια στους δεξιούς πολιτικούς εκπροσώπους του "θριαμβευτή" καπιταλισμού της ελεύθερης αγοράς. Η "εκσυγχρονισμένη" δεξιά σοσιαλδημοκρατία κατάφερε να καρπωθεί εκλογικά εκείνο το κύμα συνδιάζοντας τους παραδοσιακούς δεσμούς της με το οργανωμένο εργατικό κίνημα με τα ιδεολογήματα της "ανθρώπινης" προσαρμογής στην αγορά! Ο Ζοσπέν έτρεχε να μπει μπροστά στις συγκλονιστικές απεργίες του Γαλλικού Δεκέμβρη 1995, προσπαθώντας να ισορροπήσει ανάμεσα στην υποστήριξη του για την οικονομία της αγοράς και την υπόσχεση του ότι αυτό δεν σημαίνει κοινωνία της αγοράς.

Το πιο έντονο φανόμενο μέσα στην σημερινή συγκυρία είναι το που έχουν φτάσει οι εμπειρίες των εργατών

Το 2001, όμως, δεν είναι 1995. Οι εμπειρίες των εργατών και της νεολαίας έχουν κάνει τις ιδέες τους να προχωρήσουν. Οι ισορροπίες του τύπου "ναι στην οικονομία της αγοράς, όχι στην κοινωνία της αγοράς" ανατρέπονται από τις ίδιες τις εικόνες του καπιταλισμού σήμερα. Οι "τρελές αγελάδες" δεν είναι πια μόνο ένα βρετανικό σκάνδαλο-κληρονομιά της θατσερικής δεξιάς, αλλά ένα πανευρωπαϊκό σκάνδαλο όπου η σοσιαλδημοκρατία δείχνει στην πράξη την αδυναμία της να ελέγξει την τρέλα της αγοράς. Τέτοια παραδείγματα έχουν συσσωρευθεί σχεδόν από όλους τους τομείς της καθημερινής εμπειρίας.

Η αποσταθεροποίηση των ισορροπιών ανάμεσα στις απαιτήσεις της αγοράς και στις διεκδικήσεις των εργατών έχει βέβαια αντικειμενικό υπόβαθρο. Η οικονομική ανάκαμψη της οκταετίας Κλίντον έφτασε στο τέρμα της χωρίς ποτέ να εξασφαλίσει ούτε την γενίκευσή της στον υπόλοιπο κόσμο, ούτε την άμβλυνση του ταξικού χάσματος στην Αμερική και στην Ευρώπη. Αντίθετα, μπαίνουμε στην φάση της ανώμαλης προσγείωσης της "νέας οικονομίας" με κληρονομιά την μεγαλύτερη πόλωση ανάμεσα στον προκλητικό πλούτο της άρχουσας τάξης και τη φτώχεια, την ανασφάλεια, την ελαστική υπερεκμετά-

Από το συλλαλητήριο της ΠΟΕΔΗΝ έξω από τη Βουλή την Τρίτη 30 Γενάρη

λευση και τις δουλειές του ποδαριού που απλώνονται μέσα στην εργατική τάξη.

Αυτές οι εξελίξεις οδηγούν σε αμφισβητήσεις ακόμα και μέσα στον σκληρό πυρήνα των "εκσυχρονιστικών" ηγεσιών σε όλη την Ευρώπη.

Στην Ελλάδα, είδαμε πρόσφατα στα Νέα τον καθηγητή Γ. Κατηφόρη, ευρωβουλευτή του ΠΑΣΟΚ με προσωπική επιλογή του Σημίτη, να χρησιμοποιεί αποσπάσματα από τους Φαινάνσιαλ Τάιμς για να τονίσει ότι η φούσκα της νέας οικονομίας δεν μπορούσε να τελειώσει διαφορετικά παρά με μια μεγάλη κρίση! Ακόμα πιο κραυγαλέες μεταλλάξεις ήταν του Τσουκάτου, που από "στρατηγός" των "εκσυχρονιστών" για τον κομματικό έλεγχο του ΠΑΣΟΚ έγινε αντιπολιτευόμενος, και του Πάγκαλου, που άρχισε να βλέπει διεφθαρμένους υπουργούς να τριγυρνάνε σε κότερα πλουσίων εκεί που κάποτε έβλεπε την τελευταία λέξη του εκσυχρονισμού της κοινωνίας.

Αν κοιτάξουμε λίγο πιο πέρα, η χρεωκοπία των ιδεολογημάτων της "εκσυχρονιστικής" σοσιαλδημοκρατίας είναι πλήρης. Στη συνδιάσκεψη συνδικαλιστών του ΠΑΣΟΚ το περασμένο φθινόπωρο, ο Γιαννίτσης εισέπραξε φωνές αποδοκιμασίας ενώ ο Πολυζωγόπουλος πήρε το χειροκρότημα της ζωής του όταν χρησιμοποίησε τη γλώσσα της καταγγελίας του νεοφιλελευθερισμού και της παγκοσμιοποίησης ενάντια στον Γιαννίτση.

Η έρευνα της V-PRC για τα συνδικάτα, για λογαριασμό της ΓΣΕΕ ήταν μεγάλη μηνύματα για τις διαθέσεις των εργατών και τις πιέσεις που δέχονται οι συνδικαλι-

Ενα κίνημα δυναμικό αλλά και πολύβουο, που συζητάει σοβαρά πώς να αντιμετωπίσει τον καπιταλισμό, δεν είναι ουτοπία

στικές ηγεσίες. Ο πιο απλός τρόπος για το δούμε αυτό ήταν η διαπίστωση ότι η αναγνώριση του προέδρου της ΓΣΕΕ από τους εργαζόμενους έκανε άλμα (από το 15% στο 32%) μετά την Πανεργατική απεργία του περασμένου φθινόπωρου.

Στην πραγματικότητα, το πιο έντονο φαινόμενο μέσα στη σημερινή συγκυρία είναι το μέχρι πού έχουν φτάσει οι εμπειρίες των εργατών, έτσι ώστε να εμφανίζονται και να ασκούν μαζική επιρροή οι ιδέες του αντικαπιταλισμού. Κινητοποιήσεις σαν του Σιάτλ και της Πράγας, που σε άλλες εποχές θα θεωρούνταν "περιθωριακά σπασίματα βιτρίνων", έχουν γίνει μαζικά σημεία αναφοράς όχι μόνο στη νεολαία αλλά στην καρδιά της εργατικής τάξης. Στη Νίκαια, όλες οι συνδικαλιστικές ηγεσίες της Ευρώπης αισθάνθηκαν την υποχρέωση να δώσουν το παρών για να ανταποκριθούν στον άνεμο που φυσάει μέσα στις πιο δυνατές "ταξιαρχίες" της ευρωπαϊκής εργατικής τάξης. Αυτός ο "αέρας της Νίκαιας", του Σιάτλ και της Πράγας είναι υλική δύναμη που γίνεται αισθητή παντού όπου μπαίνουν σε κίνηση οι εργάτες. Από το Λούτον της Αγγλίας όπου οι εργάτες της Βόξολ παλεύουν "κόντρα στις δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης", όπως έλεγε χαρακτηριστικά το τοπικό ραδιόφωνο, μέχρι τα νοσοκομεία της Ελλάδας που κοντράρουν τον Παπαδόπουλο μαζικά με το σύνθημα "το κέρδος σκοτώνει την Υγεία".

Το ερώτημα, μέσα σ' αυτές τις συνθήκες είναι τι κάνει η Αριστερά. Δεν είναι καθόλου αυτόματο και δοσμένο ότι από την κρίση και την παράλυση της σοσιαλδημοκρατίας δεν θα προκύψουν προκλήσεις από τα δεξιά. Στην Ιταλία ο Μπερλουσκόνι ήδη απειλεί με δυναμική επιστροφή. Στην Ελλάδα, δίπλα στη ΝΔ του Καραμανλή έχουν προστεθεί άλλες δύο δεξιές αντιπολιτεύσεις που διεκδικούν μαζικό ακροατήριο, ο Χριστόδουλος και ο Αβραμόπουλος. Δεν χωράει καμιά επανάπαυση απέναντι στην προοπτική ότι αυτές οι δυνάμεις θα διεκδικήσουν την εναλλακτική λύση από την κρίση του Σημίτη.

Οι δυνατότητες για εναλλακτική λύση από τ' αριστερά ανοίγονται καθημερινά χάρη στην πίεση των εργατών. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι σε όλα τα μέτωπα που ανοίγει ο Σημίτης, η μαζική αντίσταση έρχεται από τ' αριστερά. Ακόμα και οι δημοσκοπήσεις καταγράφουν πλειοψηφίες υπέρ του 35ωρου, υπέρ των απεργιών, υπέρ των συνδικάτων. Ακόμα και σε θέματα που οι κοινοβουλευτικοί πολιτικοί θεωρούν δύσκολα, όπως ο ρατσισμός, ο κόσμος βρίσκεται μαζικά στα αριστερά της κυβέρνησης. Και μέσα σ' αυτό το ρεύμα υπάρχουν μειοψηφίες πολύ πιο προχωρημένες, όχι μόνο από άποψη μαχητικότητας αλλά και από άποψη ιδεών. Ωριμες να στηρίξουν γενικευμένη αντιπαράθεση με το σύστημα του κέρδους, ανοιχτές στην αναζήτηση στρατηγικής και τακτικής για να

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

μπουν "οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη".

Η οργανωμένη Αριστερά, όμως, στην πλειοψηφία της υποτιμάει αυτή την εικόνα κι αυτόν τον κόσμο. Το πιο μεγάλο οργανωμένο τμήμα της, το ΚΚΕ, είναι αυτό που πάσχει πιο έντονα από την υποτίμηση της αντικαπιταλιστικής διάθεσης. Κυριαρχείται ακόμα από το σύνδρομο της κατάρευσης των ανατολικών καθεστώτων την οποία είχε ερμηνεύσει σαν ιστορική ήττα που εγκαινίασε εποχή "αρνητικού συσχετισμού δυνάμεων" για την εργατική τάξη. Μ' αυτή τη νοοτροπία πέρασε όλη τη δεκαετία του 90 κλείνοντας τα μάτια στην επιστροφή της εργατικής τάξης και χαρίζοντας τα πρώτα κύματα στην αγκαλιά της σοσιαλδημοκρατίας. Σήμερα που εμφανίζονται ολόκληρα κομάτια να παλεύουν όχι μόνο ενάντια στη δεξιά, ούτε μόνο ενάντια στη δεξιά σοσιαλδημοκρατία αλλά να ονομάζονται από μόνα τους αντικαπιταλιστικά, η ηγεσία του ΚΚΕ επιμένει να τα υποτιμάει σεκταριστικά. Η συμβολή της στην Πράγα και στη Νίκαια ήταν από μηδενική μέχρι αρνητική. Και γι' αυτό έχει τέλεια αδυναμία να αξιοποιήσει την ενωτική δυναμική και τον ανατρεπτικό αέρα του αντικαπιταλιστικού κινήματος. Είναι χαρακτηριστικό ότι το κεντρικό σημείο αντιπαράθεσης με τα στελέχη που διέγραψε, τον Μήτσο Κωστόπουλο, τον Γιάννη Θεωνά και τους άλλους, βρίσκεται ακριβώς στο ζήτημα της ενωτικής δυναμικής, των δυνατοτήτων για κοινή δράση στα αριστερά της σοσιαλδημοκρατίας. Η απόφαση Κωστόπουλου-Θεωνά να φέρουν στο προσκήνιο την επιλογή κοινή δράση για το 35ωρο ή συνεργασίες τύπου Κανέλλη-Ζουράρη αποτελεί βήμα μπροστά για να ξεφύγει η Αριστερά από την αιώνια αυτοεπιβεβαίωση του "αρνητικού συσχετισμού" και τις οπορτουνιστικές απόπειρες διαφυγής με τις πιο δεξιές συνεργασίες.

Αυτό δεν σημαίνει ότι τα ζητήματα είναι λυμένα για τα τμήματα της Αριστεράς που βλέπουν την ανάδυση του νέου κινήματος και αναφέρονται στις μεγάλες αντικαπιταλιστικές κινητοποιήσεις του Σιάτλ, της Πράγας, της Νίκαιας. Στον Συνασπισμό, οι ισορροπίες ανάμεσα στη δεξιά πτέρυγα Δαμανάκη και στο Αριστερό Ρεύμα βρίσκωνται σε τεντωμένο σκοινί. Ο ένας πόλος βλέπει την επόμενη λύση σαν μεγαλύτερη προσαρμογή προς τα δεξιά, με συνεργασίες που φτάνουν πέρα κι από τον Σημίτη, στον Αβραμόπουλο. Είναι καιρός ν' ανοίξει η συζήτηση στον αριστερό πόλο για να ξεκαθαρίσει ποιά είναι η δική του συνολική εναλλακτική λύση.

Αυτή τη συζήτηση την έχουν μπροστά τους όλα τα τμήματα της Αριστεράς και οι επαναστάτες έχουν κάθε λόγο να την καλωσορίζουν και να προσπαθούν να γίνει με όρους μαζικούς, μέσα στην κοινή δράση, μπροστά στους ακτιβιστές του νέου αντικαπιταλιστικού κινήματος.

Αυτή είναι η επιλογή του ΣΕΚ. Για μας, το μήνυμα του Σιάτλ σήμανε συναγερμό και φροντίσαμε εδώ και πάνω από ένα χρόνο να αναδείξουμε τις νέες δυνατότητες για την τάξη μας και την Αριστερά. Από την αντιφασιστική Πρωτοβουλία Stop Χάιντερ, στην Πρωτομαγιά με τα συνθήματα του Σιάτλ, από τα αντιρατσιστικά συλλαλητήρια στην καμπάνια Πράγα 2000, από την Πανεργατική της 10 Οκτώβρη στις μάχες στα νοσοκομεία και στις σχολές, βρεθήκαμε συνειδητά στα καλύτερα παραδείγματα της ενωτικής δυναμικής.

Αντιπροσωπεία της ΠΕΤ-ΟΤΕ στην Νίκαια

Ολες αυτές οι πρωτοβουλίες είχαν έντονα δυο χαρακτηριστικά. Επαιξαν πολιτικό ρόλο στην μετατόπιση του κλίματος από την ηττοπάθεια που υπήρχε μετά τις εκλογές του περασμένου Απρίλη, στην σημερινή εικόνα του κινήματος που στριμώχνει την κυβέρνηση. Ηταν πετυχημένες πολιτικές μάχες που βοήθησαν να περάσουμε από την εικόνα του "θριαμβευτή δικομματισμού'" στην αισιοδοξία ότι μπορούμε να φέρνουμε την Πράγα και τη Νίκαια εδώ, μέσα στους χώρους μας.

Και σε όλες αυτές τις μάχες αναπτύχθηκε η πιο πλούσια και η πιο συντροφική πολιτική συζήτηση σε ένα φάσμα που απλωνόταν από τους διαφωνούντες του ΠΑΣΟΚ μέχρι τους αναρχικούς. Αρχισε να φαίνεται χειροπιαστά ότι μπορούμε να κινούμαστε πετυχημένα μαζί παρά τις ζωντανές και σεβαστές διαφωνίες μας. Αν στο Σιάτλ βρέθηκαν δίπλα οι φορτηγατζήδες και οι οικολόγοι, οι λιμενεργάτες και οι φοιτητές, το ίδιο πετύχαμε κι εμείς στην Πράγα και στις αντιρατσιστικές επιτροπές. Ενα κίνημα δυναμικό αλλά και πολύβουο, που συζητάει σοβαρά πως να αντιμετωπίσει τον καπιταλισμό δεν είναι ουτοπία, ούτε μακρινή ανάμνηση της γενιάς του 68 και του 73-74.

Εκτιμούσαμε ότι όλα αυτά ήταν μόνο πρόγευση, μόνο η αρχή για τις δυνατότητες που ανοίγονται στις επόμενες μάχες. Η κυβέρνηση Σημίτη πιέζεται από τα αδιέξοδα του ελληνικού καπιταλισμού να συγκρουστεί με την εργατική τάξη και βαδίζει προς τη σύγκρουση παραπατώντας. Από την άλλη μεριά, η εργατική αντίσταση εμπλουτίζεται από τις πιο εμπνευστικές εμπειρίες του διεθνούς αντικαπιταλιστικού κινήματος που ξεδιπλώνεται.

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες θα γίνεται η συζήτηση μεταρρύθμιση ή επανάσταση, διόρθωση ή ανατροπή αυτού του συστήματος. Είναι ώρα να ριχτούμε ενωτικά μέσα σ' αυτές τις μάχες και εκεί μέσα να προτείνουμε τις επιλογές της ανατροπής, το δρόμο της επανάστασης. Εχουμε έναν ολόκληρο κόσμο να κερδίσουμε.

Η Αριστερά και το αντικαπιταλιστικό κίνημα

Δεν μπορούμε να διαμορφώσουμε το σήμερα χρησιμοποιώντας τις μεθόδους και την πολιτική του χθες, επιχειρηματολογεί ο *Κρις Χάρμαν*, εκδότης της εφημερίδας Socialist Worker

«Το παρελθόν κρέμεται σαν εφιάλτης πάνω στα κεφάλια των ζωντανών». Ετσι έγραψε ο Μαρξ, αναλύοντας την χρονιά των μεγάλων επαναστάσεων, το 1848. Αυτή η φράση ήλθε στο μυαλό μου στις αρχές του περασμένου μήνα, όταν παρακολούθησα ένα μεγάλο συνέδριο που καλέστηκε από διάφορες οργανώσεις γάλλων αριστερών διανοουμένων με αφορμή την πρώτη επέτειο του Σιατλ. Το ίδιο το γεγονός της οργάνωσης ενός τέτοιου συνέδριου, δείχνει την διεθνή επίδραση που είχε το Σιατλ, σηματοδοτώντας την εμφάνιση μιας καινούργιας μειοψηφίας που αντιστέκεται στο παγκόσμιο σύστημα.

Αυτή η επίδραση φάνηκε από τον μεγάλο αριθμό των ανθρώπων που παρακολούθησαν το συνέδριο: οι συμμετοχές ξεπέρασαν τα δυο χιλιάδες άτομα. Ομως, από τις τοποθετήσεις των ομιλητών συχνά έλειπε τελείως το κεντρικό στοιχείο της σημασίας του Σιατλ: η αίσθηση ενός νέου, μαχητικού κινήματος που συσπειρώνει ενάντια σε ένα κοινό εχθρό τα σκόρπια, κατακερματισμένα, μονοθεματικά κινήματα των δεκαετιών του 1980 και του 1990. Εν μέρει, το πρόβλημα οφειλόταν στην επιρροή του Γαλλικού Κομμουνιστικού Κόμματος πάνω σε ορισμένους από τους βασικούς οργανωτές του συνέδριου. Οι αναφορές σε μια "πλουραλιστική αριστερά" αποτελούν μια καλή δικαιολογία για τη συμμετοχή του ΚΚΓ σε μια κυβέρνηση που εφαρμόζει νεοφιλελεύθερη πολιτική.

Αυτό σήμαινε ότι σ' ένα συνέδριο που ήταν ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση, συμμετείχαν και υπουργοί του Σοσιαλιστικού Κόμματος, ακόμα κι ένας πρώην πρωθυπουργός από την εποχή του Μιτεράν.

Η παρουσία τους συμβόλιζε μια συνολική τάση που υπήρχε και η οποία προσπαθούσε να επιβάλει στην αναδυόμενη νέα αριστερά της καινούργιας χιλιετίας την απαισιοδοξία και τον κατακερματισμό που χαρακτήριζαν τις δυο προηγούμενες δεκαετίες. Αυτές ήταν δεκαετίες ήττας. Σε μερικές χώρες, όπως στη Χιλή μετά το πραξικόπημα του 1973 και στην Αργεντινή μετά το πραξικόπημα του 1976, οι ήττες ήταν αιματηρές και καταστροφικές. Σε άλλες χώρες - όπως στην Ιταλία μετά τις μαζικές απολύσεις και το χτύπημα του συνδικαλισμού στη FIAT στο Τορίνο το 1976 και το 1980, και στην Βρετανία το 1984-85 - οι ήττες ήταν μικρότερες αλλά παρόλα αυτά τεράστιες. Μια ολόκληρη γενιά ακτιβιστών έχασε την πίστη της ότι μπορούσε να συγκρουστεί με το σύστημα. Αρκετοί θέλησαν να συνεχίσουν οργανώνοντας την αντίσταση ενάντια σε ξεχωριστά ζητήματα καταπίεσης, αδικίας και βαρβαρότητας του συστήματος. Ομως, τα "θεματικά" κινήματα που προέκυψαν από τις ξεχωριστές αντιστάσεις ήταν απομονωμένα το ένα από το άλλο και κατάντησαν ομάδες πίεσης για μεμονωμένα αιτήματα μέσα στα πλαίσια του συστήματος. Αυτή η τάση βρήκε την ολοκλήρωσή της σε πολιτικές που είχαν σαν κέντρο το "προσωπικό στυλ" και σε μια ανάλογη θεωρία, τον μεταμοντερνισμό, ο οποίος αρνείται την ίδια την ύπαρξη ενός συνολικού συστήματος και τη δυνατότητα ενός ενιαίου αγώνα. Ολες αυτές οι τάσεις ενισχύθηκαν από την εσωτερική κατάρρευση του παλιού Ανατολικού Μπλοκ το 1989-91. Ενα μεγάλο μέρος της αριστεράς ταύτισε τη δική του παραίτηση και το τέλος των δικών του αυταπατών με το τέλος κάθε βιώσιμης εναλλακτικής λύσης απέναντι στον καπιταλισμό.

Ενα ενιαίο παγκόσμιο κίνημα

Η εξέγερση των Ζαπατίστας στο Μεξικό το 1994 και οι μεγάλες απεργίες στη Γαλλία τον Νοέμβρη και τον Δεκέμβρη του 1995, ήταν οι πιο ζωντανές εκφράσεις του νέου κύματος αγώνων που άρχισαν να ξεσπούν στα μέσα της δεκαετίας του 1990. Αυτοί οι αγώνες ξύπνησαν καινούργιες ελπίδες σε χιλιάδες ανθρώπους. Ομως, δεν μπόρεσαν από μόνοι τους να σπάσουν την απαισιοδοξία και την αποσπασματικότητα της πλειοψηφίας του αριστερού κινήματος. Σε πολλές περιπτώσεις τα νέα κινήματα οδηγήθηκαν πολύ γρήγορα σε μεγάλους συμβιβασμούς. Ετσι, για παράδειγμα, σήμερα οι Ζαπατίστας και τα αντάρτικα κινήματα στην Κολομβία βάζουν σαν προοπτική τις διαπραγματεύσεις με τις κυβερνήσεις με στόχο την "αυτονομία" και όχι το χτίσιμο πανεθνικών επαναστατικών κινημάτων με στόχο την ανατροπή αυτών των κυβερνήσεων.

Η σημασία του Σιατλ έγκειται ακριβώς στο ότι αμφισβήτησε αυτήν την απαισιοδοξία και την αποσπασματικότητα. Πρόβαλε για μια ακόμα φορά το όραμα των δεκαετιών του 1960 και του 1970, το όραμα ενός

Χιλιάδες διαδηλωτές στο Πόρτο Αλλέγκρε στο Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ

ενιαίου παγκόσμιου κινήματος ενάντια στην καταπίεση κάθε μορφής και την σύνδεσή του με την πάλη ενάντια στην εκμετάλλευση των εργατών. Αλλά, όπως έδειξε το συνέδριο στο Παρίσι, αυτό δεν σήμαινε ότι αυτόματα διαλύθηκαν και όλες οι παλιές αντιλήψεις. Στην πραγματικότητα, η προώθηση τέτοιων αντιλήψεων βολεύει εκείνες τις πολιτικές δυνάμεις, όπως το Γαλλικό Κομμουνιστικό Κόμμα, που επιδιώκουν να παρασύρουν τους αντικαπιταλιστές ακτιβιστές στα κοινοβουλευτικά τους παιχνίδια. Η έμφαση στην "αυτονομία" των διαφορετικών αγώνων ενθαρρύνει την αποσπασματικότητα και δημιουργεί την εικόνα ότι κανένας δεν έχει τη δύναμη να αντισταθεί στα κέντρα της καπιταλιστικής εξουσίας. Ετσι, η αίσθηση που μένει στους νέους ακτιβιστές είναι ότι δεν έχουν άλλη προοπτική πέρα από το να λειτουργήσουν απλά σαν ομάδες πίεσης πάνω σε φιλικά διακείμενους υπουργούς.

Ευτυχώς, όμως, τα πράγματα δεν μένουν εκεί. Η διάθεση για σύγκρουση και ενότητα συνολικά ενάντια στο σύστημα, δεν εξαφανίζεται απλά και μόνο επειδή αυτό βολεύει κάποια κόμματα που έχουν κυβερνητικές θέσεις. Αυτό είναι κάτι που επιβεβαιώνεται από ανθρώπους του κινήματος οι οποίοι, αν και βρίσκονται ακόμη μακρυά από τον επαναστατικό Μαρξισμό, όπως η Σούζαν Τζόρτζ ή η Ναόμι Κλάιν, ασκούν κριτική στις παλιές πολιτικές που είχαν σαν κέντρο την "προσωπική ταυτότητα". Αυτό η διάσταση υπήρχε και στην προεκλογική εκστρατεία του Νέιντερ στις ΗΠΑ. Και υπάρχει και σε κάθε νέο κίνημα της μετα-Σιατλ εποχής. Αλλά το νέο δεν θα θριαμβεύσει χωρίς να δώσει μάχες ενάντια στο παλιό. Το μήνυμα του Σιατλ ήταν ότι βρισκόμαστε αντιμέτωποι μ' ένα ενιαίο σύστημα και χρειάζεται να δώσουμε ενωμένοι την μάχη ενάντιά του. Αυτό είναι το μήνυμα που πρέπει να αντιπαραθέσουμε στις πολιτικές των δεκαετιών του '80 και του '90.

Η σημασία αυτής της πάλης φάνηκε τέσσερις μέρες μετά το συνέδριο του Παρισιού, στις διαδηλώσεις της Νίκαιας έξω από τη Διακυβερνητική Σύνοδο της Ευρωπαϊκής Ενωσης στις 6 και 7 Δεκέμβρη. Η πρώτη διαδήλωση στις 6 Δεκέμβρη είχε καλεστεί από τις κυριότερες συνδικαλιστικές ομοσπονδίες της Ευρώπης. Οι συνδικαλιστές ηγέτες ήθελαν να κάνουν μια γραφειοκρατική επίδειξη δύναμης με στόχο να ασκήσουν πιέσεις στην Διακυβερνητική για να αποφασίσει μια χαλαρή Ευρωπαϊκή Χάρτα Βασικών Δικαιωμάτων.

Παρόλα αυτά, η διαδήλωση ήταν τεράστια, μαχητική και γεμάτη ζωντάνια, συσπειρώνοντας εργάτες πέρα από εθνικά σύνορα και πέρα από γραφειοκρατικές διαιρέσεις που μαστίζουν το συνδικαλιστικό κίνημα σε χώρες όπως η Γαλλία, η Ισπανία και η Ιταλία. Αυτό που διαπερνούσε τη διαδήλωση ήταν η διάθεση για ενότητα και αγώνα που γεννήθηκε στις μεγάλες απεργίες στη Γαλλία τον Νοέμβρη και τον Δεκέμβρη του 1995, με το σύνθημα *"Tous Ensemble"* - Ολοι μαζί! Αντίθετα, η "χάρτα" των συνδικαλιστικών ηγεσιών μόλις και μετά βίας ήταν ορατή στη διαδήλωση, ενώ τα συνθήματα και τα πλακάτ είχαν σαν αίτημα μια "κοινωνική Ευρώπη" σε σύγκρουση με "την Ευρώπη του κεφάλαιου". Η κινητοποίηση θα μπορούσε να είναι η πιο καταπληκτική ευκαιρία για την αντικαπιταλιστική αριστερά στην Γαλλία για να συνδεθεί με δεκάδες χιλιάδες συνδικαλισμένους ακτιβιστές εργάτες που έχουν να δώσουν καθημερινές μάχες ενάντια στις συνέπειες του νεοφιλελευθερισμού σε εργοστάσια, γραφεία, λιμάνια, σχολεία, νοσοκομεία. Δυστυχώς, όμως, ο μεγαλύτερος όγκος αυτής της αριστεράς είχε αποφασίσει να απέχει από τη συγκεκριμένη διαδήλωση και να χάσει έτσι την ευκαιρία να εκφράσει την αντικαπιταλιστική διάθεση όσων συμμετείχαν. Ανακοίνωσαν εκ των προτέρων ότι οργανώνουν μια ξεχωριστή δική τους διαδήλωση.

Αυτό που υποστήριζαν ήταν ότι με μια τέτοια τακτική θα μπορούσαν να ενώσουν τα "ριζοσπαστικά" συνδικάτα (το SUD που είναι διάσπαση της CFDT στη Γαλλία, τις COBAS στην Ιταλία, την αναρχοσυνδικαλιστική CNT στην Ισπανία), τα "κοινωνικά κινήματα" των ανέργων, των άστεγων και των λαθρομεταναστών στη Γαλλία και το αντι-νεοφιλελεύθερο κίνημα ATTAC, σε μια διαδήλωση πολλών χιλιάδων. Επίσης, θα έδινε την ευκαιρία σε όσους συμμετεί-

χαν σε αυτή τη δεύτερη διαδήλωση να παραμείνουν συγκεντρωμένοι όλη τη νύχτα για να οργανώσουν ένα μπλοκάρισμα τύπου Σιατλ της Διακυβερνητικής την επόμενη μέρα. Στην πραγματικότητα, όμως, αυτή η τακτική σήμαινε τη συνέχιση της νοοτροπίας που έχει η άκρα αριστερά στη νότια Ευρώπη να αυτοαπομονώνεται σε γκέτο, αποκομμένη από τη μάζα των εργατών που είναι οργανωμένοι σε μεγάλα συνδικάτα. Η μια έκφραση αυτή της απομόνωσης είναι η τακτική να φτιάχνουν ξεχωριστά, ακροαριστερά συνδικάτα κάθε φορά που οι συνδικαλιστές ηγέτες προσπαθούν να εμποδίσουν τις διαφωνίες της βάσης στα μεγάλα συνδικάτα. Η άλλη, είναι η τάση όσων συμμετέχουν σε διάφορα κινήματα ενάντια στην καταπίεση, να επιτίθενται στο συνδικαλιστικό κίνημα ως σύνολο, σα να είναι αυτό ο εχθρός.

Στην πράξη αποδείχθηκε ότι "οι πολλές χιλιάδες" δεν ήταν παραπάνω από 5.000. Την Τετάρτη κατέληξαν να μην κάνουν διαδήλωση, αλλά μια μάλλον εντελώς ανοργάνωτη συγκέντρωση, αποκομμένη από την έξαρση της κεντρικής διαδήλωσης των συνδικάτων. Η ιταλική αντικαπιταλιστική οργάνωση Ya Basta! είχε αποφασίσει ότι θα έφτανε στη Νίκαια μόνο μετά το τέλος της διαδήλωσης των συνδικάτων. Αυτή η επιλογή έδωσε τη δυνατότητα στην γαλλική αστυνομία να τους σταματήσει στα σύνορα, κάτι που θα ήταν αδύνατο να κάνει νωρίτερα την ίδια μέρα, όταν χιλιάδες ιταλοί εργάτες περνούσαν τα σύνορα για να πάνε στη Νίκαια.

Την Πέμπτη το ATTAC αποφάσισε να εγκαταλείψει κάθε ιδέα για μπλοκάρισμα της Διακυβερνητικής (πράγμα που δεν τους έσωσε από τα δακρυγόνα) και η τροτσκιστική Ligue Communiste Revolutionaire θα είχε κάνει το ίδιο αν δεν υπήρχε πίεση και αντιδράσεις από μερικά από τα νεότερα μέλη της.

Αυτοί που αναδείχθηκαν με κάποια αξιοπιστία εκείνη την μέρα δεν ήταν οι ηγεσίες της γαλλικής άκρας αριστεράς, που επιφανειακά έχουν τεράστια εκλογική υποστήριξη και ελέγχουν συνδικάτα που προέρχονται από διασπάσεις, αλλά εκείνοι που ταξίδεψαν απ' όλη την Ευρώπη και επέμεναν να κάνουν ενθουσιώδεις απόπειρες να διαδηλώσουν την Πέμπτη, παρά τις αλλεπάλληλες επιθέσεις της αστυνομίας.

Αυτό που έγινε καθαρό, ήταν ότι η γαλλική αριστερά είχε ακολουθήσει ένα δρόμο που ήταν ταυτόχρονα ρεφορμιστικός και σεχταριστικός. Ενώ αντιπαρέθετε στους γραφειοκράτες των μεγάλων συνδικαλιστικών ομοσπονδιών μια ελαφρώς πιο ριζοσπαστική εκδοχή των ίδιων ρεφορμιστικών αιτημάτων, προκειμένου να προβάλλει αυτή τη "διαφορετικότητα" αποκόπηκε από την πλειοψηφία των συνδικαλισμένων ακτιβιστών εργατών που είχαν έλθει απ' όλη την Ευρώπη. Ετσι απέτυχε τελείως να πιάσει τη διάθεση της αντικαπιταλιστικής μειοψηφίας. Αυτή η μειοψηφία είναι μεγαλύτερη στη Γαλλία απ' οπουδήποτε αλλού - ανάμεσα στη νεολαία και ανάμεσα στους συνδικαλισμένους εργάτες - ως αποτέλεσμα των νικηφόρων απεργιών του Νοέμβρη και του Δεκέμβρη του 1995.

Αλλά η υποτιθέμενη μεγάλη άκρα αριστερά στη Γαλλία απέτυχε να συνδεθεί με αυτή τη μειοψηφία το διάστημα που προηγήθηκε από τις διαδηλώσεις της Νίκαιας. Αυτό που τους εμπόδισε είναι ότι διακατέχονται από τις ιδέες που κυριαρχούσαν τις δεκαετίες του '80 και του '90. Η οργάνωση Lutte Ouvriere που στο εκλογικό επίπεδο έχει να επιδείξει μεγάλες επιτυχίες, έκανε κριτική στο Σιάτλ και αρνήθηκε να οργανώσει κινητοποίηση για την Νίκαια. Η LCR ποτέ δεν μετέτρεψε σε πράξεις τα λόγια για την οργάνωση μια μεγάλης διαδήλωσης στη Νίκαια. Το ATTAC επίσης δεν έκανε τίποτα για να κτίσει την κινητοποίηση της Νίκαιας, παρά τις ενθουσιώδεις προσπάθειες μερικών ηγετικών στελεχών του, όπως η Σούζαν Τζορτζ. Πολλοί από τους ηγέτες του θέλουν το ATTAC να είναι μια "κυριλέ" οργάνωση πίεσης και όχι μια οργάνωση που κινητοποιεί τα 20.000 μέλη της για να παλέψουν το σύστημα.

Οι χαμένες ευκαιρίες στη Νίκαια είναι σημαντικές για ολόκληρη της Ευρώπη. Η Γαλλία έχει το ψηλότερο επίπεδο εργατικής αγωνιστικότητας σε όλη την ήπειρο. Αλλά η άρχουσα τάξη δεν πρόκειται να ανέχεται απεριόριστα αυτή την κατάσταση. Κάποια στιγμή θα επιχειρήσει μια αντεπίθεση με στόχο να ανατρέψει προς όφελός της τους ταξικούς συσχετισμούς, όπως έκαναν οι Θατσερικοί στη Βρετανία τη δεκαετία του '80. Και όπως οι Θατσερικοί, έτσι και τα αφεντικά στη Γαλλία, θα εκμεταλλευθούν την δειλία και τις προδοσίες των συνδικαλιστικών γραφειοκρατιών. Πιθανόν επίσης να χρησιμοποιήσουν τις αδυνατισμένες αλλά ακόμα υπαρκτές δυνάμεις της γαλλικής άκρας δεξιάς προκειμένου να διαιρέσουν τους εργάτες. Σε μια τέτοια κατάσταση, η ύπαρξη ενός αντικαπιταλιστικού ρεύματος έτοιμου να αντισταθεί σε αυτές τις επιθέσεις σε κάθε χώρο δουλειάς και σε κάθε γειτονιά, μπορεί να κάνει τη διαφορά ανάμεσα στην νίκη και στην ήττα. Το δυναμικό για να κτισθεί ένα τέτοιο ρεύμα, υπάρχει. Αλλά το συνέδριο του Παρισιού καθώς και η Νίκαια, έδειξαν πόσο εύκολο είναι χάσεις την ευκαιρία για το κτίσεις.

ΝΙΚΑΙΑ

Οι διαδηλώσεις στην Νίκαια στις 6 και 7 Δεκέμβρη, ενάντια στην Σύνοδο της Ε.Ε., ήταν η πανηγυρική επιβεβαίωση ότι το κίνημα που έκανε την εμφάνισή του στο Σιάτλ πριν ένα χρόνο, δυναμώνει και πλαταίνει. Η Νίκαια έγινε ακόμα ένας σταθμός του αντικαπιταλιστικού κινήματος που την χρονιά που πέρασε έδωσε κορυφαίες μάχες στην Ουάσιγκτον, στο Μιγιό, στην Μελβούρνη, την Πράγα, την Σεούλ και εκατοντάδες "μικρότερες" σε όλες τις γωνιές του πλανήτη. Αυτό το αντικαπιταλιστικό κύμα συναντήθηκε στους δρόμους της Νίκαιας με την οργή και την αντίσταση των εργατών όλης της Ευρώπης ενάντια στις προδοσίες των σοσιαλδημοκρατικών κυβερνήσεων. Αυτό το μίγμα θύμιζε Μάη του '68.

Πάνω από 100.000 εργάτες και εργάτριες συμμετείχαν στην διαδήλωση που κάλεσαν τα ευρωπαϊκά συνδικάτα την παραμονή της Συνόδου στις 6 Δεκέμβρη. Αριθμός πολλαπλάσιος από αντίστοιχες κινητοποιήσεις όπως του Αμστερνταμ το 1997 ή του Οπόρτο στην Πορτογαλία πριν έξι μήνες. Αλλά δεν ήταν μόνο οι αριθμοί που ήταν διαφορετικοί, αλλά και το κλίμα, τα συνθήματα και οι ιδέες.

Νίκαια 2000

100.000 όχι στην Ευρώπη του νεοφιλελευθερισμού

Από τις 1.30 το μεσημέρι και για έξι ώρες αυτό το ανθρώπινο ποτάμι είχε καταλάβει κυριολεκτικά το κέντρο της πόλης. Μαζικές αντιπροσωπείες από κάθε γωνιά της Ευρώπης ήταν εκεί, από Ισπανία, Ιταλία, Γερμανία, Βέλγιο, Πορτογαλία, Ελλάδα, Βρετανία, Σλοβενία, Πολωνία, Αυστρία, τη Χώρα των Βάσκων. Ηταν εκεί κυριολεκτικά όλα τα συνδικάτα και οι πολιτικές οργανώσεις της Αριστεράς.

Ενα τεράστιο μπλοκ της CGT της συνομοσπονδίας που επηρεάζεται από το Κομμουνιστικό Κόμμα της Γαλλίας, με πιο δυνατές παρουσίες των σιδηροδρομικών, των μεταλλεργατών, της γαλλικής ΔΕΗ με αντιπροσωπείες από κάθε γωνιά της χώρας. Η CFDT, η συνομοσπονδία που επηρεάζεται από το Σοσιαλιστικό Κόμμα είχε επίσης μια μαζική παρουσία. Από 10.000 περίπου διαδηλωτές έφεραν τα συνδικάτα από την Ιταλία και την Ισπανία, οι CGIL-CISL-UIL από την Ιταλία και οι UGT και οι CC.OO από την Ισπανία. Εκεί ήταν και οργανώσεις του αντικαπιταλιστικού κινήματος, το ATTAC, συνδικαλιστικές οργανώσεις όπως το SUD και το FSU από την Γαλλία, η COBAS από την Ιταλία, το Δίκτυο των Ευρωπορειών, οι Sans Papier (το κίνημα των μεταναστών στην Γαλλία) μαζί με τις οργανώσεις των ανέργων, οι οργανώσεις της Διεθνιστικής Σοσιαλιστικής Τάσης που κομμάτι της είναι το ΣΕΚ, η Επαναστατική Κομμουνιστική Λίγκα (LCR) από την Γαλλία, ομάδες και συσπειρώσεις αναρχικών από πολλές χώρες, πράσινοι και οικολόγοι. Εκεί ήταν επίσης ένα μαζικό μπλοκ της Πρωτοβουλίας για μια Δημοκρατική Νίκαια, ενός πλατιού μετώπου ενάντια στον λεπενικό δήμαρχο της πόλης.

Αρχικά, προβλεπόταν ότι η πορεία θα αποτελούνταν από δυο αυστηρά διαχωρισμένα κομμάτια. Μπροστά τα επίσημα συνδικάτα και πίσω οι οργανώσεις όπως το ATTAC ή οι πολιτικές οργανώσεις. Οι συνδικαλιστικές ηγεσίες είχαν σαν κεντρικό αίτημα να υιοθετηθεί από την Σύνοδο ένα προηγούμενο σχέδιο της Διακήρυξης των Βασικών Δικαιωμάτων, που υποτίθεται ήταν καλύτερο από το αντεργατικό έκτρωμα που θα συζητούσαν οι ηγέτες της Ε.Ε. Στην πράξη αυτός ο διαχωρισμός δεν δούλεψε. Από τις 12.00 το μεσημέρι, πλήθη διαδηλωτών από όλες αυτές τις οργανώσεις και τα συνδικάτα, συνέρρεαν στο κοινό τόπο συγκέντρωσης, στην πλατεία Ντε λα Μπρικ. Εκεί για πολλή ώρα μέσα στην βροχή, η πολιτική συζήτηση μέσα σε μια γιορτινή ατμόσφαιρα γεμάτη αισιοδοξία έδινε και έπαιρνε.

Οι γλώσσες ήταν διαφορετικές αλλά τα συνθήματα κοινά: ενάντια στον νεοφιλελευθερισμό και την αγορά, ενάντια στην Ευρώπη του χρήματος, για μια κοινωνική Ευρώπη, μια Ευρώπη των εργατών. *"Όχι στην Ευρώπη του νεοφιλελευθερισμού, ναι στην κοινωνική Ευρώπη"* ήταν ένα σύνθημα, *"Ο κόσμος μας δεν είναι για πούλημα, οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη"* ένα άλλο, *"35ωρο", "Δικαιώματα για τους εργάτες όχι για το κεφάλαιο", "Ενότητα-Ολοι μαζί"*.

Στις συζητήσεις μέσα στα διάφορα μπλοκ η αντικαπιταλιστική διάθεση ήταν κυρίαρχη. Ο Γκλεν, δάσκαλος από το Βέλγιο και μέλος του συνδικάτου FNV μας είπε *"Θα πρέπει να συνεχίσουμε να διεκδικούμε μια Ευρώπη που δεν θα είναι όλα για πούλημα. Οπου οι ανάγκες των ανθρώπων θα είναι πιο σημαντικές από τις ανάγκες του καπιταλισμού."* Ο Βιντσέζο από την Γένοβα είναι μέλος της CGIL μιας από τις συνδικαλιστικές συνομοσπονδίες της Ιταλίας και μας είπε: *"Οι ευρωπαίοι ηγέτες μιλάνε για ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων και εμπορευμάτων. Εμείς θέλουμε ελεύθερη διακίνηση των ανθρώπων. Πρέπει να παλέψουμε ενάντια στον ρατσισμό. Θέλω μια Ευρώπη όπου οι εργάτες θα είναι ενωμένοι ανεξάρτητα από χρώμα και γλώσσα". "Δεν θέλουμε μια Ευρώπη που να κυβερνιέται από το χρήμα"* δηλώνει ο Μαρκ, τυπογράφος και μέλος της CGT. *"Είμαστε εδώ για να κάνουμε σαφές στους από πάνω ότι οι εργάτες είναι έτοιμοι να παλέψουν για την δικιά τους Ευρώπη"*.

Με τέτοιες ιδέες να κυριαρχούν στα μυαλά και στις καρδιές, αποδείχθηκε πολύ εύκολο για τους αντικαπιταλιστές να βρεθούν μέσα στα μπλοκ της CGT και των άλλων συνδικάτων, πουλώντας τις εφημερίδες τους, φωνάζοντας τα συνθήματά τους. Αλλωστε σε πολλές περιπτώσεις δεν ήταν κάτι ξεχωριστό, ήταν κομμάτι αυτών των αντιπροσωπειών των συνδικάτων. Για παράδειγμα ένα μεγάλο πανό από ένα παράρτημα του σωματείου UNISON (δήμοι, νοσοκομεία) της Βρετανίας έγραφε το σύνθημα που έχει γίνει το σήμα κατατεθέν όλων των μεγάλων αντικαπιταλιστικών διαδηλώσεων *People before Profit* - Οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη.

Την επόμενη μέρα -Πέμπτη 7 Δεκέμβρη- θα ξεκινούσε η Σύνοδος, στις 10 το πρωί. 10.000 διαδηλωτές προσπάθησαν να αποκλείσουν την πρόσβαση στο συνεδριακό χώρο Ακρόπολις στο κέντρο της πόλης. Ηταν κόσμος που είχε πάρει μέρος στην διαδήλωση της προηγούμενης μέρας, είχε εμπνευστεί από την μαχητικότητα και την δύναμη των 100.000 διαδηλωτών. Και παρόλο που οι συνδικαλιστικές ηγεσίες απείχαν από τον αποκλεισμό, ξέρανε ότι τα μάτια όλου αυτού του κόσμου ήταν στραμμένα επάνω τους.

Για τους περισσότερους απ' αυτούς, η Ευρωπαϊκή Ενωση είναι ένας κεντρικός θεσμός του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού. Το ATTAC, η μαζική οργάνωση ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση που πήρε την αρχική πρωτοβουλία για τον αποκλεισμό, έγραφε στο κάλεσμά του για τις διαδηλώσεις *"Οι κινητήρες της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης δεν είναι μόνο οι πολυεθνικές, τα χρηματιστήρια και οργανισμοί όπως το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα, ο ΟΟΣΑ και ο ΠΟΕ. Είναι επίσης οι κυβερνήσεις και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή"*.

15.000 αστυνομικοί και ΜΑΤ είχαν αποκλείσει το συνεδριακό κέντρο κόβοντας στην κυριολεξία την πόλη στα δυο. Μόλις οι διαδηλωτές πλησίαζαν στα μεταλικά φράγματα η αστυνομία, εξαπέλυε μια βροχή από δακρυγόνα -κατευθείαν πάνω στους διαδηλωτές. Ομως οι χιλιάδες διαδηλωτές δεν διαλύθηκαν. Για δυο ώρες περίπου ανασυγκροτούσαν τις γραμμές τους και κατευθύνονταν προς το συνεδριακό κέντρο. Τα συνθήματα *Tous Ensemble* Ολοι Μαζί! και *Resistance*, Αντίσταση! δονούσαν την ατμόσφαιρα.

Λέανδρος Μπόλαρης

Οχι στο ρατσιστικό πισωγύρισμα

Η κυβέρνηση βάζει μεγαλύτερες δυσκολίες στην είσοδο και παραμονή των μεταναστών. Ο *Γιάννης Σηφακάκης* περιγράφει τις αντιδράσεις ενάντια στο νομοσχέδιο

Στις αρχές Δεκέμβρη κατατέθηκε στη Βουλή το νέο νομοσχέδιο του Υπουργείου Εσωτερικών για τη μετανάστευση. Η κυβέρνηση προβάλει αυτό το νομοσχέδιο σαν μια "δεύτερη ευκαιρία" για τους μετανάστες, η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική. Το νομοσχέδιο βάζει φραγμό στη νομιμοποίηση των μεταναστών που βρίσκονται ήδη στην Ελλάδα, ανατρέποντας όσα βήματα έχουν γίνει προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ ταυτόχρονα προωθεί την πολιτική της "Ευρώπης-φρούριο" και των κλειστών συνόρων για όσους θέλουν να έρθουν στο μέλλον. Οπως χαρακτηριστικά καταγγέλει ο "Ιός" στην πρωτοχρονιάτικη Ελευθεροτυπία: *"Οι ξενόφοβοι και ρατσιστές ζητούν να φύγουν οι ξένοι και να θωρακιστεί η χώρα ώστε να μην έρθουν άλλοι. Η κυβέρνηση τελικά συμμερίζεται τέτοιες απόψεις και κατασκευάζει ένα νόμο από την πλευρά του δουλοκτήτη. Αγνοεί τα δικαιώματα των μεταναστών "χωρίς χαρτια" και κάνει το παν για να μην τα αποκτήσουν".*

Συγκεκριμένα, το νομοσχέδιο προβλέπει ότι όσοι μετανάστες ήρθαν στην Ελλάδα μετά τις 15 Νοέμβρη του 1998 δεν θα έχουν κανένα απολύτως δικαίωμα και θα απελαύνονται. Αυτοί οι μετανάστες "χωρίς χαρτια" δεν θα έχουν καμμιά πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες (π. χ. νοσοκομεία), δεν θα μπορούν να καταφύγουν στη Δικαιοσύνη, δεν θα μπορούν να γράφουν τα παιδιά τους στο σχολείο (πράγμα που ίσχυε άτυπα μέχρι σήμερα). Δεν θα μπορούν ούτε σ' ένα σπίτι να μένουν, αφού απαγορεύεται η εκμίσθωση ακινήτων στους μετανάστες "χωρίς χαρτιά". Ταυτόχρονα το νομοσχέδιο υποχρεώνει τους Ελληνες πολίτες να χαφιεδίζουν και να ενημερώνουν "τις αρμόδιες αρχές" όταν ανακαλύπτουν κάποιον "παράνομο" μετανάστη.

Η υποτιθέμενη "δεύτερη ευκαιρία" αφορά τους μετανάστες που ήρθαν στην Ελλάδα πριν από τις 15 Νοέμβρη του 1998. Αυτοί θα μπορούν κάτω από προϋποθέσεις να συνεχίσουν την διαδικασία της "νομιμοποίησης" παίρνοντας εξάμηνες άδειες παραμονής. Αυτές οι προϋποθέσεις όμως, όπως και αυτές που θα χρειάζονται για να ανανεωθούν οι άδειες παραμονής μετά το εξάμηνο, είναι οι ίδιες ανέφικτες προϋποθέσεις (πιστοποιητικά, ένσημα, κλπ) που έχουν μέχρι τώρα στερήσει από την πλειοψηφία των μεταναστών τη δυνατότητα της πράσινης κάρτας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ (ΙΝΕ-ΓΣΕΕ) 600.000 μετανάστες έκαναν αιτήσεις για απόκτηση λευκής και πράσινης κάρτας, πράγμα που δείχνει ότι η πλειοψηφία των μεταναστών θέλουν να παραμείνουν και να εργαστούν νόμιμα στην Ελλάδα. Από αυτούς οι μισοί δεν είχαν τις προϋποθέσεις (κυρίως τα 150 ένσημα του ΙΚΑ) για να συνεχίσουν. *"Αν πάρουμε την περίπτωση της οικοδομής, η επικόλληση 150 ενσήμων το χρόνο είναι κάτι το εξαιρετικά σπάνιο για οποιονδήποτε εργαζόμενο στον κλάδο αυτό, ενώ αρκούν 52 ένσημα για την ασφαλιστική κάλυψη του εργαζόμενου"*, αναφέρει χαρακτηριστικά το ΙΝΕ-ΓΣΕΕ. Μ' αυτές τις προϋποθέσεις δεν είναι τυχαίο ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία της καταγραφής του ΟΑΕΔ τον Μάιο του 2000, μόλις 75.000 μετανάστες (δηλαδή ένας στους δέκα περίπου) κατάφεραν να πάρουν την πολυπόθητη πράσινη κάρτα! Η "δεύτερη ευκαιρία" του νέου νομοσχέδιου θα σημάνει στην πράξη ένα δεύτερο "κοσκίνισμα" που θα οδηγήσει εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες ξανά στην "παρανομία", ενώ ταυτόχρονα θα ανεβάσει στα ύψη το κόστος της μίζας για την απόκτησης "χαρτιών".

Ακόμα και γι' αυτούς τους μετανάστες που έχουν πράσινη κάρτα καταργούνται βασικά δικαιώματα (όπως αυτό του συνδικαλισμού) και επιβάλεται για μια τουλάχιστον δεκαετία ένα καθεστώς αβεβαιότητας και ανασφάλειας, μέσα από το συνεχές κυνήγι των ενσήμων από τους εργοδότες, που χρειάζονται για να ανανεώνουν κάθε χρόνο τις άδειες παραμονής τους.

Οσοι μετανάστες θέλουν να έρθουν από δώ και πέρα στην Ελλάδα πρέπει να έχουν συγκεκριμένη πρόσκληση από έλληνα εργοδότη και να περάσουν μια ιδιαίτερα πολύπλοκη και χρονοβόρα διαδικασία. Ο στόχος είναι προφανής: να έρχονται ελάχιστοι μόνο (κυρίως εποχικοί) μετανάστες, πλήρως υποταγμένοι στην εκμετάλλευση και τους εκβιασμούς των εργοδοτών. Είναι ενδεικτική η δήλωση του ίδιου του εκπροσώπου Τύπου, Ρέππα, ότι με το νέο νομοσχέδιο *"στα σύνορα τίθεται φραγμός, τα σύνορα κλείνουν"*.

Αντίστοιχες περιοριστικές διατάξεις προβλέπονται και για τους αλλοδαπούς φοιτητές και τις οικογένειες των μεταναστών που επιθυμούν να έρθουν στην Ελλάδα, ενώ δυσκολεύουν και οι διαδικασίες πολιτογράφησης όλων των μεταναστών σε σχέση με τα όσα ισχύουν μέχρι σήμερα. Διατηρείται επίσης όλο το απαράδεκτο καθεστώς των απελάσεων και αυτό της κράτησης, χωρίς χρονικό όριο, των προς απέλαση μεταναστών. Τέλος, όσοι "νομιμοποιημένοι" μετανάστες τελικά υπάρξουν θα μπορούν ανα πάσα στιγμή να χάνουν τις άδειές τους και να απελαύνονται με αυθαίρετες αποφάσεις του γενικού γραμματέα της περιφέρειας και του αστυνομικού διευθυντή για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας υγείας και εθνικής ασφάλειας.

Πισωγύρισμα

Το τί θα σημάνει η εφαρμογή αυτού του νομοσχέδιου για τους μετανάστες είναι καθαρό: μεγαλύτερη εκμετάλλευση, απελάσεις, θάνατο.

Αθήνα 18 Γενάρη αντιρατσιστικό συλλαλητήριο για τη Νομιμοποίηση όλων των Μεταναστών

Την 1η Δεκέμβρη πέθανε ο σύντροφος Ιμπραήμ Καμπά, ένας αγωνιστής μετανάστης απ' τη Σιέρρα Λεόνε, που ζούσε σχεδόν δέκα χρόνια στην Ελλάδα. Πέθανε κατά τη διάρκεια μιας απλής εγχείρησης σε θεραπευτήριο του ΙΚΑ, δείχνοντας με τον πιο τραγικό τρόπο τι σημαίνουν οι περικοπές που έχουν επιβληθεί στον χώρο της υγείας, αλλά και οι ρατσιστικές διακρίσεις που θέλει να επιβάλει το νομοσχέδιο.

Ενα μήνα αργότερα, την 1η Γενάρη, πάνω από 50 μετανάστες από το Πακιστάν, το Μαρόκο και το Μπαγκλαντές πνίγηκαν ανοιχτά στο Αιγαίο, κλειδωμένοι στο αμπάρι ενός πλοίου που τους μετέφερε "παράνομα" στην Ελλάδα. Εκεί οδηγεί η πολιτική των κλειστών συνόρων που θέλει να εφαρμόσει η κυβέρνηση με το νέο νομοσχέδιο.

Μια τέτοια πολιτική δεν εξυπηρετεί παρά μονάχα τους εργοδότες, την αστυνομία, τα κυκλώματα των δουλέμπορων και όσους θησαυρίζουν απ' την "παρανομία" των μεταναστών.

Γι' αυτό και είναι κατάντια για μια κυβέρνηση που πριν από πέντε χρόνια μίλαγε για νομιμοποίηση των μεταναστών να προωθεί σήμερα τέτοια μέτρα. Δεν είναι μόνο μια ανοιχτή ομολογία αποτυχίας στο θέμα των μεταναστών, είναι ταυτόχρονα μια μεγάλη υποχώρηση στις πιέσεις από δεξιά, τους Χριστόδουλους, τους Καρατζαφέρηδες και τους Ανδρεουλάκους.

Η κυβέρνηση Σημίτη, αντί ν' αντισταθεί σ' αυτές τις πιέσεις, τις αναπαράγει στο εσωτερικό της. Υποκύπτει στις πιέσεις του σημερινού υπουργού Υγείας και τότε υπουργού Εσωτερικών Παπαδόπουλου που πριν από 3 χρόνια ζήταγε να αποκλειστούν από την νομιμοποίηση οι μετανάστες από τις όμορες χώρες, ενώ σήμερα προωθεί ρατσιστικές εγκυκλίους στους χώρους υγείας. Υποκύπτει και ευθυγραμμίζεται με την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ενωσης που ενώ συζητάει για διευρυνσή της προς άλλες 15 χώρες, ορθώνει τείχη για την ελεύθερη μετακίνηση των κατοίκων τους.

Το επιχείρημα ότι χρειάζονται τέτοια μέτρα για να μην αναπτυχθούν ρατσιστικά φαινόμενα και στην Ελλάδα, δεν ισχύει. Αντίθετα, νομοσχέδια σαν κι αυτό της Βάσως Παπανδρέου αφήνουν ακόμα μεγαλύτερα περιθώρια σ' όσους παίζουν το ρατσιστικό χαρτί για να ζητάνε ακόμα πιο σκληρά μέτρα. Αυτό γίνεται ήδη από τους βουλευτές της ΝΔ μέσα στις κοινοβουλευτικές επιτροπές που συζητάνε το νομοσχέδιο. Αυτό προσπαθούν να κάνουν και οι φασιστικές συμμορίες που με αφορμή την κατάθεση του νομοσχεδίου βρήκαν την ευκαιρία να χύσουν το ρατσιστικό τους δηλητήριο φωνάζοντας "έξω οι ξένοι εγκληματίες".

Η κυβέρνηση Σημίτη διαλέγει να παίξει το ρατσιστικό χαρτί με σκοπό ν' αποπροσανατολίσει και ν' αποδυναμώσει τις αντιδράσεις που προκαλεί η πολιτική της. Σήμερα οι υποσχέσεις ότι η ΟΝΕ και το Ευρώ θα σημάνουν σταμάτημα των θυσιών διαψεύδονται και μπροστά μας έχουμε νέες επιθέσεις. Ο Παπαδόπουλος προσπαθεί να πείσει ότι για τις ελλείψεις στα νοσοκομεία φταίνε οι μετανάστες και όχι οι περικοπές και η υποταγή της Δημόσιας Υγείας στα συμφέροντα των Αποστολόπουλων και των Κοντομηνάδων. Και η Βάσω Παπανδρέου έρχεται να γενικεύσει αυτή την προσπάθεια με το ρατσιστικό νομοσχέδιο.

Γι αυτό και η μάχη για να μην περάσει το νομοσχέδιο έχει τεράστια πολιτική σημασία όχι μόνο για τους μετανάστες αλλά και για όλους τους εργαζόμενους και τη νεολαία.

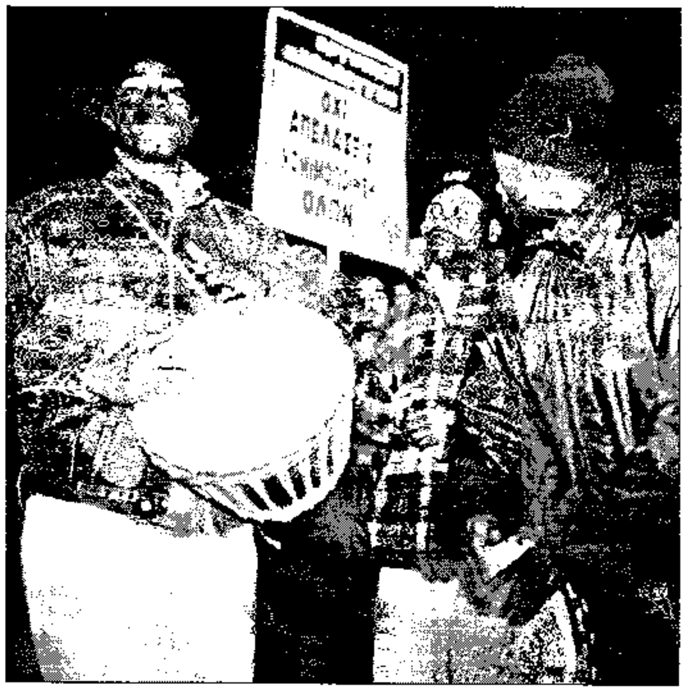
Νομιμοποίηση

Το 1991 όταν ψηφιζόταν από την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας ο ρατσιστικός νόμος 1975, διαδηλώναμε έξω απ' τη Βουλή μερικές δεκάδες άτομα από την ΟΣΕ (όπως λεγόταν τότε το ΣΕΚ) και το Δίκτυο. Σήμερα, οι αντιδράσεις έχουν προχωρήσει πολύ περισσότερο. Αμέσως μετά την κατάθεση του νομοσχεδίου απ' τη Βάσω Παπανδρέου, μια σειρά φορείς προχώρησαν στην καταδίκη του. *«Οι μεταβατικές διατάξεις πρέπει να προβλέπουν την άνευ όρων νομιμοποίηση όσων αλλοδαπών βρίσκονται στη χώρα»* υπογραμίζει η Ελληνική Ενωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

«Καλούμε την κυβέρνηση να νομιμοποιήσει τους μετανάστες που ζουν σήμερα στη χώρα μας και να αποσύρει όλες τις αντιμεταναστευτικές και αντιδημοκρατικές διατάξεις του σχετικού νόμου», συνεχίζει η Δημοκρατική Συσπείρωση για τις Λαϊκές Ελευθερίες και Αλληλεγγύη.

Σε κοινή ανακοίνωσή τους η ΟΛΜΕ και η ΕΙΝΑΠ ζητάνε την ελεύθερη πρόσβαση στα σχολεία και στα νοσοκομεία όλων των μεταναστών, έστω και αν δεν έχουν άδεια παραμονής. *«Οι μετανάστες έχουν ανάγκη τη φροντίδα, την αλληλεγγύη, την μόρφωση, τη στέγαση και όχι διωγμούς και αποκλεισμούς, πρέπει να παλέψουμε για τη νομιμοποίησή τους»* καταλήγει η ανακοίνωση. Στο ίδιο πνεύμα το Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών σημειώνει ότι *"το νομοσχέδιο διατηρεί την αντιμεταναστευτική και κατασταλτική φιλοσοφία του ισχύοντος νομικού πλαισίου, ενώ πολλές από τις θετικές ρυθμίσεις που κατά καιρούς είχαν προταθεί έχουν απαλειφθεί"*.

Σήμερα πια δεν περνάνε οι ρατσιστικές ψευτιές που συνδέουν τους μετανάστες με την ανεργία, τα χαμηλά μεροκάματα και την εγκληματικότητα. Αντίθετα, οι απόψεις ότι οι μετανάστες είναι πλούτος για την χώρα στην οποία κατευθύνονται ακούγονται απ' τα πιο επίσημα χείλη. Σύμφωνα με μελέτη του ίδιου του ΟΗΕ, για να σώσει το ασφαλιστικό της σύστημα η Ευρώπη, θα πρέπει να ανοίξει τις πόρτες της σε εκατομμύρια μετανάστες. Στις ΗΠΑ ακόμα και τα στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας δείχνουν ότι οι μετανάστες αυξάνουν την δυνατότητα της οικονομίας υποδοχής να αναπτύσσεται ταχύτερα και για περισσότερο χρόνο.

Συλλαλητήριο 18/1, οι μετανάστες δίνουν τον τόνο

Η ίδια εικόνα ισχύει και για την Ελλάδα. Μια σειρά οικονομολόγοι ομολογούν ότι το 20% του ελληνικού ΑΕΠ προέρχεται από την εργασία των μεταναστών. Η ετήσια έκθεση για το 2000 του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ αναφέρει ότι *"κατά την τελευταία δεκαετία η μετανάστευση συνέβαλε κατά ένα ποσοστό που μπορεί να φτάνει το 35%-40% στην αύξηση του δυναμικού των μισθωτών στην Ελλάδα, επηρεάζοντας προφανώς με θετικό τρόπο τις γενικότερες μακροοικονομικές εξελίξεις"*. Και συνεχίζει: *"Οι μετανάστες αυξάνουν την απασχόληση και τα εισοδήματα. Η εργασία των μεταναστών δημιουργεί θέσεις εργασίας για έλληνες, οι οποίες είναι περισσότερες από αυτές που μετατοπίζει. Καμμία μελέτη δεν έχει αποδείξει ότι η εργασία των μεταναστών ευθύνεται, έστω και εν μέρει, για την ανεργία στην Ελλάδα."* Στην παραπάνω έκθεση αναφέρονται στοιχεία από διάφορες μελέτες και εργασίες (όπως αυτή των Σαρρή και Ζωγραφάκη του 1999) σύμφωνα με τα οποία *"η απασχόληση 100 μεταναστών σε εργασίες που συνήθως δεν αποδέχονται οι έλληνες, δημιουργεί 70 με 80 νέες θέσεις εργασίας για τους τελευταίους"*. Και καταλήγει: *"Η ελληνική οικονομία είναι μια οικονομία που μπορεί να έχει πλήρη απασχόληση, να προσφέρει εργασία σε όλους, συμπεριλαμβανομένων και των μεταναστών. Εάν αυτό δεν συμβαίνει, οφείλεται στην οικονομική πολιτική και τη διαρθρωτική κρίση της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια"*.

Οι μετανάστες δεν είναι μόνο πλούτος οικονομικός. *"Έχουν εμπλουτίσει την κοινωνία κάνοντάς την πιο ανοιχτή και πολυπολιτισμική"*, αναφέρει η απόφαση των γιατρών Αθήνας και Πειραιά. Μια βόλτα την Κυριακή το πρωί στο κέντρο της Αθήνας ή στην πλατεία Δικαστηρίων στη Θεσσαλονίκη, δείχνει ζωντανά αυτόν τον πλούτο και την κουλτούρα των μεταναστών.

Είναι πλούτος πολιτικός. Οι Πακιστανοί, οι Πολωνοί και οι Φιλιππινέζοι που ήρθαν πρώτοι το '70 και το '80, οι μετανάστες από την Αλβανία, την Ανατολική Ευρώπη και την Ασία που ήρθαν την τελευταία δεκαετία, έχουν όλοι φοβερή εμπειρία αγώνων. Έχουν παλέψει ενάντια σε δικτατορίες, ενάντια στο ΔΝΤ που ρημάζει τις χώρες τους, ενάντια στον σταλινισμό και την αγορά στην Ανατολική Ευρώπη. Έχουν βρεθεί όλα τα τελευταία χρόνια πλάι στους έλληνες εργαζόμενους μέσα στις αντιρατσιστικές πρωτοβουλίες και τα συνδικάτα.

Σήμερα τέτοιες εμπειρίες για το τί σημαίνει να είσαι μετανάστης υπάρχουν σε όλο τον κόσμο. Ενώ ταυτόχρονα υπάρχουν και οι εμπειρίες από τις αλλεπάλληλες αντιρατσιστικές κινητοποιήσεις που οργάνωσαν τα συνδικάτα, οι αντιρατσιστικές οργανώσεις και τα κόμματα της Αριστεράς, τα τελευταία τουλάχιστον 5 χρόνια. Το καλοκαίρι του '97, την Πρωτομαγιά και τον Ιούλη του '98, τον Οκτώβρη του '99, τον Ιούλη του 2000, ήταν οι κορυφαίες στιγμές αυτών των κινητοποιήσεων.

Στο πιο πρόσφατο γκάλοπ της V-PRC που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Ημερησία στις 4 Νοέμβρη του 2000, ένα συντριπτικό ποσοστό 78,9% των ελλήνων εργαζομένων και ανέργων συμφωνεί ότι οι μετανάστες που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα με τους έλληνες εργαζόμενους.

Στην πρόσφατη διαδήλωση στη Νίκαια της Γαλλίας, τα μεγαλύτερα συνδικάτα του κόσμου βάδισαν μαζί με τους μετανάστες «χωρίς χαρτιά» και τους διαδηλωτές των αντικαπιταλιστικών οργανώσεων. Αυτή την ενότητα μπορούμε να χτίσουμε και εδώ.

Αυτή την προσπάθεια ξεκίνησε η Πρωτοβουλία για τη Νομιμοποίηση Όλων των Μεταναστών στα μέσα Δεκέμβρη και οργάνωσε συλλαλητήριο για τις 18 Γενάρη με την υποστήριξη συνδικάτων όπως το ΕΚΑ, η ΟΛΜΕ και η ΕΙΝΑΠ, κοινότητες των μεταναστών, αντιρατσιστικών οργανώσεων και κομμάτων της Αριστεράς. Σε όλη την Ελλάδα έχουν συγκροτηθεί αντίστοιχες επιτροπές μέσα σε εργατικούς χώρους, σχολές και γειτονιές που πήραν μια σειρά πρωτοβουλίες ενόψει του συλλαλητηρίου στις 18 Γενάρη αλλά και για τη συνέχεια.

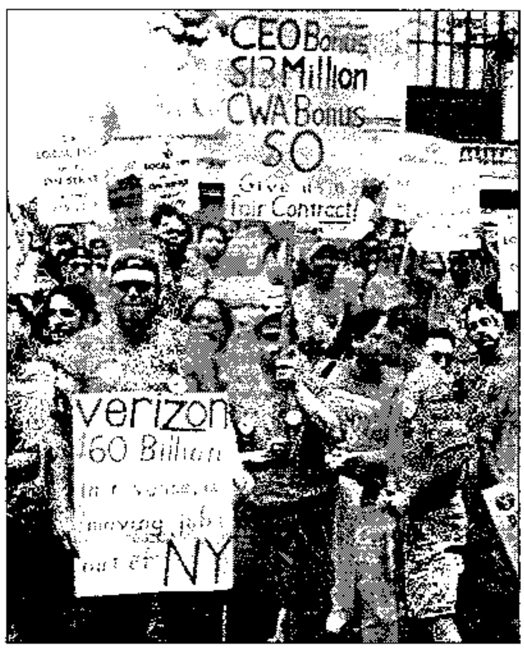
Η μάχη ενάντια στον ρατσισμό, ενάντια στην εφαρμογή του νομοσχέδιου ακόμα και αν ψηφιστεί, είναι μπροστά μας. Δουλεύοντας μέσα στις επιτροπές μ' όλον αυτόν τον κόσμο μπορούμε να κάνουμε την κυβέρνηση να υποχωρήσει.

Τέλος διαδρομής για το «αμερικάνικο όνειρο»

Ο *Σωτήρης Κοντογιάννης* εξηγεί πώς οι «επιτυχίες» του '90 οδήγησαν στη σημερινή ύφεση

Η «νίκη» του Τζορτζ Μπους, του υποψήφιου του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, στο μετεκλογικό σήριαλ των ενστάσεων, των προσφυγών και των ανακαταμετρήσεων, ξεσήκωσε θύελλα οργής στις ΗΠΑ. Για τους εργάτες, τους φτωχούς, τους μαύρους, τους άνεργους, τις γυναίκες, η ενθρόνηση του Μπους στον Λευκό Οίκο είναι ανοιχτή πρόκληση.

Κατ' αρχήν ο Μπους δεν κέρδισε τις εκλογές. Στις 7 Νοέμβρη ο Αλ Γκορ, ο υποψήφιος των Δημοκρατικών, ήρθε πρώτος, με μια διαφορά περίπου 300 χιλιάδων ψήφων μπροστά από τον Μπους. Ακόμα και στην ίδια την πολιτεία-κλειδί, τη Φλώριντα, οι Ρεπουμπλικάνοι μπόρεσαν μόνο χάρη στο ανώτατο δικαστήριο να διατηρήσουν την πλειοψηφία των 500 περίπου ψήφων, που χάρισε την προεδρία στον Μπους. Αν είχε συνεχιστεί η ανακαταμέτρηση, ο Γκορ θα είχε ξεπεράσει τον Μπους, με μια διαφορά τουλάχιστον 20 χιλιάδων ψήφων.

Νικητές οι απεργοί της Βέριζον

Οι προεδρικές εκλογές στις ΗΠΑ ήταν πάντοτε «χρωματισμένες». Η εξουσία μοιράζεται παραδοσιακά ανάμεσα τους Δημοκρατικούς και τους Ρεπουμπλικάνους, δυο κόμματα που έχουν διακοσμητικές μόνο διαφορές μεταξύ τους. Με τη βοήθεια των νόμων, των ΜΜΕ και των πλούσιων χρηματοδοτών τα δυο αυτά κόμματα έχουν καταφέρει, μέχρι τώρα, να απαλλαγούν από κάθε ενοχλητικό τρίτο αντίπαλο.

Το ίδιο το εκλογικό σύστημα των ΗΠΑ, με το πλειοψηφικό συμβούλιο των εκλεκτόρων, είναι βαθειά αντιδημοκρατικό. *«Το συμβούλιο των εκλεκτόρων»*, έγραφε χαρακτηριστικά ένας αμερικάνος δημοσιογράφος, *«είναι το πιο βρώμικο και πιο άγνωστο μυστικό των ΗΠΑ... που έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να εμποδίζει την πλέμπα να επιλέγει αυτή τον πρόεδρο...»*

Το συμβούλιο των εκλεκτόρων έχει τις ρίζες του πίσω στον 18ο αιώνα και είχε σαν βασική αποστολή να προστατεύει τη «φωνή» των μικρών πολιτειών. Στην ουσία ήταν το αποτέλεσμα ενός συμβιβασμού ανάμεσα στους καπιταλιστές των διαφόρων πολιτειών που παραχωρούσε στους πλούσιους γαιοκτήμονες του νότου ένα είδος «βέτο» στην επιλογή του προέδρου -ένα βέτο που θα εξασφάλιζε τη διαιώνιση της βασικής πηγής των κερδών τους, της δουλείας δηλαδή.

Η αμερικάνικη άρχουσα τάξη, όμως, δεν στηρίχτηκε μόνο στους εκλέκτορες για να «εμποδίζει την πλέμπα να επιλέγει τον πρόεδρο». Σύμφωνα με το σύνταγμα οι εκλογές γίνονται στις ΗΠΑ κάθε τέσσερα χρόνια, την πρώτη Τετάρτη του Νοεμβρίου -δηλαδή σε μέρα εργάσιμη για τους εργάτες. Και σαν να μην έφτανε μόνο αυτό οι μαύροι και οι ισπανόφωνοι εμποδίζονται συστηματικά να φτάσουν στις κάλπες - άλλοτε "νόμιμα" και άλλοτε "παράνομα". Στη Φλώριντα, για παράδειγμα, ο νόμος στερεί το δικαίωμα της ψήφου σε όσους έχουν καταδικαστεί ακόμα και για απλή κατοχή ή χρήση ναρκωτικών. Αλλά είναι γνωστό ότι τα ναρκωτικά αποτελούν την "Νο 1" δικαιολογία της αστυνομίας για τις ρατσιστικές της επιθέσεις σε βάρος των μαύρων. Ενας στους 8 μαύρους έχει καταδικαστεί τουλάχιστον μια φορά με τους νόμους για τα ναρκωτικά -με άλλα λόγια το 13% των μαύρων «νόμιμα» δεν έχει δικαίωμα ψήφου.

Αλλά και αυτοί που έχουν, δεν μπορούν και τόσο εύκολα να το εξασκήσουν. Η Εθνική Ενωση για την Πρόοδο των Εγχρώμων Ανθρώπων -μια οργάνωση που παλεύει ενάντια στις ρατσιστικές διακρίσεις στις ΗΠΑ- έχει γεμίσει έναν ολόκληρο φάκελο από καταγγελίες: σε πολλά εκλογικά τμήματα η αστυνομία ζητούσε παράνομα διάφορα πιστοποιητικά από τους μαύρους για να τους αφήσει να ψηφίσουν, σε άλλα τους άφηναν να περιμένουν ώρες όρθιοι μέχρι να αποφασίσουν, σε κάποια άλλα απλά τους έδιωχναν.

Αυτό το προκλητικό σύστημα έχει εξυπηρετήσει την άρχουσα τάξη των ΗΠΑ πιστά για πάνω από δυο αιώνες. Η αποχή είναι τεράστια και ο πρόεδρος εκλέγεται με τις ψήφους ενός ελάχιστου ποσοστού του πληθυσμού. Στην πράξη οι καπιταλιστές κατάφερναν πάντοτε να εκλέγουν τον πρόεδρο που ήθελαν.

Το πρόβλημα, στις φετεινές εκλογές, ήταν ότι οι καπιταλιστές δεν ήξεραν ποιόν ήθελαν για πρόεδρο. Ο Μπους και ο Γκορ έμοιαζαν απελπιστικά ίδιοι -και το χειρότερο κανένας από τους δυο δεν είχε να προτείνει κάποιο πειστικό σχέδιο για την αντι-

μετώπιση των μεγάλων προβλημάτων που κρέμονται απειλητικά στον ορίζοντα. Το πρώτο πρόβλημα που θα έχει να αντιμετωπίσει η κυβέρνηση του Μπους είναι η κατάσταση της οικονομίας. Υστερα από 9 χρόνια αδιάκοπης ανάκαμψης η αμερικάνικη οικονομία έχει αρχίσει τώρα να περνάει στη φάση της ύφεσης. Η ίδια η Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ, η FED, εκφράζει δημόσια τους φόβους της ότι η "προσγείωση" κινδυνεύει να μην είναι καθόλου ομαλή. Πολλοί μιλάνε ακόμα και ανοιχτά για τον κίνδυνο ενός νέου καταστροφικού κράχ -ενός κράχ που θα παρασύρει όχι μόνο την Αμερική αλλά και ολόκληρο τον κόσμο στον πάτο.

Λίγους μήνες μόνο πριν, οι θιασώτες της "αγοράς" μιλούσαν για το νέο "αμερικανικό θαύμα" που υποτίθεται ότι θα αποτελούσε ένα νέο "παράδειγμα" για ολόκληρο τον κόσμο. Και μιλούσαν με καμάρι για τη "νέα οικονομία" της πληροφορικής και του Ιντερνετ, που υποτίθεται ότι είχε πρωτοστατήσει σε αυτή την αδιάκοπη άνθηση και με θαυμασμό για τον "μάγο της οικονομίας", τον Αλαν Γκρίνσπαν, τον διοικητή της FED, που υποτίθεται ότι είχε "μαγειρέψει" σωστά την συνταγή του "θαύματος".

Δύο ήταν οι πηγές του «αμερικάνικου θαύματος». Η πρώτη ήταν η αύξηση της εκμετάλλευσης. Το 2000 ο μέσος εργαζόμενος στις ΗΠΑ είναι αναγκασμένος να δουλεύει περίπου 200 ώρες περισσότερες το χρόνο από ότι δούλευε μια 20ετία πριν για να τα βγάζει πέρα. Το βασικό μεροκάματο έχει πέσει κάτω από τα επίπεδα του '80. Οι ανασφάλιστοι στην Αμερική ξεπερνούνε φέτος τα 45 εκατομμύρια -με άλλα λόγια αυξήθηκαν πάνω από 25% μέσα στα χρόνια της ανάκαμψης.

Η ανάκαμψη άγγιξε στην πραγματικότητα μόνο το πλουσιότερο 20% του αμερικανικού πληθυσμού. Το 60% δηλώνει ότι η Οικονομική του κατάσταση έχει παραμείνει στάσιμη, ενώ η θέση του φτωχότερου 20% έχει επιδεινωθεί.

Η δεύτερη πηγή του "αμερικανικού θαύματος" ήταν ο δανεισμός -ο εξωφρενικός δανεισμός, πέρα από κάθε όριο. Φέτος το "ιδιωτικό χρέος" -δηλαδή τα χρήματα που χρωστάνε οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά- χτύπησε ρεκόρ: 150% του ΑΕΠ! Με άλλα λόγια οι αμερικανικές επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά χρωστάνε στις τράπεζες το προϊόν δουλιάς ενάμιση ολόκληρου χρόνου.

Η εντατικοποίηση της δουλιάς και το πάγωμα των μισθών τίναξαν, στα μέσα της δεκαετίας του '90, τα κέρδη των επιχειρήσεων -και μαζί τους και τις τιμές των μετοχών- στα ύψη. Η αύξηση των τιμών των μετοχών δημιούργησε, με τη σειρά της, τον δικό της κερδοσκοπικό κύκλο: κεφάλαια από ολόκληρο τον κόσμο, κύρια από την Ευρώπη και την Ιαπωνία, άρχισαν να μεταφέρονται στις ΗΠΑ για να τοποθετηθούν στην Γουόλ Στριτ και τον Νάσνταк -στα χρηματιστήρια της "παλιάς" και της "νέας" τεχνολογίας των ΗΠΑ- με την προσδοκία του γρήγορου και εύκολου κέρδους.

Το αποτέλεσμα ήταν μια έκρηξη στις τιμές των μετοχών: ο δείκτης Dow Jones, ο δείκτης της Γουόλ Στριτ, έσπαγε το ένα ρεκόρ μετά το άλλο -8000 μονάδες, 9000 μονάδες, 10.000 μονάδες. Ο Νάσνταк κυριολεκτικά απογειώθηκε: οι μετοχές των εταιριών του διπλασίαζαν την αξία τους, συχνά ακόμα και από τη μια μέρα στην άλλη. Τον περασμένο Μάρτη ο δείκτης του χρηματιστήριου της "νέας οικονομίας" ξεπέρασε τις 5.000 μονάδες.

Η κερδοσκοπία στα χρηματιστήρια δημιούργησε μια τεχνητή ευφορία στους "επενδυτές" -της επιχειρήσεις αλλά και τα πιο ευκατάστατα νοικοκυριά, που παίζουν τις οικονομίες τους στο χρηματιστήριο. Από το 1994 μέχρι το 1999 τα χρηματιστήρια είχαν "προσθέσει" περίπου 10 τρισεκατομμύρια δολάρια στις εικονικές περιουσίες των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών των ΗΠΑ.

Αυτά τα 10 τρισεκατομμύρια δολάρια δεν βρίσκονταν, βέβαια, πραγματικά στα χέρια τους. Για να τα πάρουν θα έπρεπε να πουλήσουν τις μετοχές τους -αλλά όσο τα χρηματιστήρια ανεβαίνουν κανένας δεν σκέφτεται να πουλήσει. Αλλά οι χάρτινες αυτές περιουσίες τους έδωσαν τη δυνατότητα να δανείζονται και να καταναλώνουν. Κατανάλωση σήμαινε αυξημένη ζήτηση, αυξημένες πωλήσεις και αυξημένα κέρδη για τις επιχειρήσεις -και αυτά με τη σειρά τους νέα αύξηση στις τιμές των μετοχών και νέα ευφορία στα χρηματιστήρια.

Πολλοί μιλούσαν για έναν "τέλειο κύκλο". Στην πραγματικότητα, όμως, ο κύκλος μπορούσε να κλείνει μόνο με τεράστιες "ενέσεις ρευστότητας" από την Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ. Για να συντηρεί τον "τέλειο κύκλο" ο Αλαν Γκίνσπαν έβαζε ξανά και ξανά μπροστά τα πιεστήρια και έριχνε τόνους φρεσκοτυπωμένα δολάρια στην οικονομία.

Στην πραγματικότητα ο Γκρίνσπαν θύμιζε, όλα αυτά τα χρόνια, τον ακροβάτη, που περπατάει πάνω σε τεντωμένο σχοινί και από κάτω βίσκεται η χαράδρα, που γίνεται ολοένα και πιο βαθειά και πιο επικίνδυνη. Ο ακροβάτης δεν μπορεί να σταματήσει, για να μην πέσει χρειάζεται να συνεχίσει να περπατάει, αναβάλλοντας στην ουσία την πτώση για αργότερα παρόλο που γνωρίζει ότι όσο την αναβάλλει τόσο χειρότερες θα είναι οι συνέπειες. Ο Γκρίνσπαν ξανά και ξανά προειδοποιούσε, ακόμα και δημόσια, για τους κινδύνους που κουβαλούσε αυτή η "υπερβολή". Υστερα, μόλις η αγορά έδειχνε σημάδια ύφεσης, έτρεχε πανικόβλητος να ρίξει και νέα φρέσκα δολάρια στην αγορά για να προφυλάξει την οικονομία από μια απότομη πτώση. Το πιο τρανταχτό παράδειγμα ήρθε με την χρεωκοπία της Ρωσίας τον Αυγουστο του 1998 και την κατάρρευση της LTCM -ενός τεράστιου κερδοσκοπικού κεφάλαιου που είχε τόσο μεγάλα χρέη ώστε να απειλεί να παρασύρει ολόκληρο το τραπεζικό σύστημα των ΗΠΑ. Για να διασώσει την οικονομία από ένα βέβαιο κράχ η FED έριξε μέσα σε λίγες μέρες τρεις φορές τα επιτόκια τροφοδοτώντας με αυτόν τον τρόπο με 400 δισεκατομμύρια φρέσκα δολάρια την αγορά.

Ηταν η μεγαλύτερη ένεση ρευστότητας στην ιστορία των ΗΠΑ.

Τώρα, όμως, τα σημάδια της ύφεσης έχουν αρχίσει να φαίνονται αδιάψευστα στον ορίζοντα. Τα βιβλία των παραγγελιών των επιχειρήσεων έχουν αρχίσει να αδειάζουν, οι πωλήσεις έχουν αρχίσει να πέφτουν και οι αποθήκες των βιομηχανιών να γεμίζουν με αδιάθετα προϊόντα. Στις αρχές του Δεκέμβρη η General Motors, η μεγαλύτερη αυτοκινητοβιομηχανία του κόσμου, ανακοίνωσε το οριστικό κλείσιμο μιας από τις εταιρίες της και την απόλυση του 10% του συνολικού προσωπικού της.

Στη «νέα οικονομία» η κατάσταση είναι εκρηκτική. Οι εταιρίες του Ιντερνετ, τα «διαμάντια» του Νάσνταк, που πριν από ένα χρόνο κυριαρχούσαν στα πρωτοσέλιδα των οικονομικών εφημερίδων με τις «εκπληκτικές» αποδόσεις στο χρηματιστήριο κυριολεκτικά χαροπαλεύουν. Τον Νοέμβρη, μια έκθεση προειδοποιούσε ότι 36 πρώην «διαμάντια» θα βρεθούν με άδεια ταμεία σε λιγότερο από ένα εξάμηνο. Άλλες 85 δεν πρόκειται να βγάλουν τη χρονιά.

Και το πρόβλημα δεν περιορίζεται μόνο στις «μικρές» ή τις άγνωστες: η about.com, μια από τις μεγαλύτερες εταιρίες μαζικής ενημέρωσης του Internet εξαγοράστηκε από την Primedia (μια «κλασσική» εκδοτική εταιρία) αφού η μετοχή της κατακρημνίστηκε στο 15% της αξίας της. Η amazon.com, το «διαδικτυακό βιβλιοπωλείο» που υποτίθεται ότι έδειχνε το δρόμο για το «ηλεκτρονικό εμπόριο» παραπαίει. Ακόμα και τα μεγαθήρια, σαν την Microsoft, ανακοινώνουν αυτές τις μέρες κέρδη κάτω από τα αναμενόμενα και συχνά περικοπές και απολύσεις.

Τον περασμένο Νοέμβρη χάθηκαν συνολικά 44.000 θέσεις εργασίας στις ΗΠΑ. Και ο Νοέμβρης δεν ήταν μόνος: στην πραγματικότητα ήταν ο έβδομος μήνας μέσα στο χρόνο όπου οι απολύσεις ξεπέρασαν τις 40.000!

«Δικαιοσύνη» είναι το σύνθημα στο πανό των απεργών καθαριστριών στο Λος Αντζελες

Η ύφεση απειλεί να τινάξει στον αέρα την κερδοσκοπική φούσκα πάνω στην οποία στηρίχτηκε το "νέο αμερικάνικο θαυμα". Η πτώση των κερδών σπρώχνει τις τιμές των μετοχών προς τα κάτω: ο Νάσνταk, που τον Μάρτη βρισκόταν στις 5000 μονάδες, παραπαίει σημερα στις 2.500 -50% κάτω. Η πτώση του Dow Jones είναι λιγότερο θεαματική, αλλά εξ ίσου πραγματική. Για πρώτη φορά εδώ και πέντε χρόνια η χρονιά έκλεισε με απώλειες για την Γουόλ Στριτ.

Τα πρώτα σημάδια της ύφεσης έχουν "φάει" ήδη 2 τρισεκατομμύρια από τις χάρτινες περιουσίες της Αμερικής. Η πτώση, όμως, έχει αλυσιδωτές συνέπειες: η κατανάλωση πέφτει, οι τράπεζες γίνονται πιο καχύποπτες απέναντι στη δυνατότητα των πελατών τους να ξεπληρώσουν τα δάνειά τους, οι επιχειρήσεις, χωρίς νέα δάνεια, αδυνατούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους -και ο κύκλος δεν μοιάζει να έχει τέλος.

Η ύφεση στις ΗΠΑ θα έχει καταστροφικές συνέπειες για την οικονομία σε ολόκληρο τον κόσμο. Η αμερικάνικη ανάκαμψη είχε τραβήξει από πίσω της ολόκληρο τον πλανήτη -χωρίς όμως να καταφέρει ποτέ να τον βγάλει από την κρίση. Στην Ευρώπη οι ρυθμοί ανάπτυξης στη δεκαετία του '90 δεν ξεπέρασαν, στις καλύτερες στιγμές, το 2,5%. Η Ιαπωνία, παρά την αμερικανική ζήτηση, εξακολουθεί να βρίσκεται σε μόνιμη ύφεση.

Πολλοί φοβούνται τώρα ότι αρκεί μια μεγάλη χρεωκοπία στις ΗΠΑ για να προκαλέσει ένα νέο παγκόσμιο κραχ, τόσο μεγάλο σαν το περιβόητο κράχ του 1929.

Ενώ, στην καλύτερη περίπτωση, μια «ομαλή προσγείωση» θα οδηγήσει την οικονομία των ΗΠΑ σε ένα μακροχρόνιο βάλτωμα σαν της Ιαπωνίας.

Ενα κράχ και μια νέα μεγάλη ύφεση είναι από μόνα τους τρομαχτικά για τους καπιταλιστές, αλλά γίνονται ακόμα πιο απειλητικά όταν συμπέσουν με ένα φούντωμα του εργατικού κινήματος. Ο συνδυασμός μπορε να γίνει κυριολεκτικά θάνασιμος για την άρχουσα τάξη. Και αυτός είναι ο μεγάλος πονοκέφαλος για τους καπιταλιστές στις ΗΠΑ.

Γιατί το δεύτερο μεγάλο πρόβλημα που έχει να αντιμετωπίσει ο νέος πρόεδρος είναι ακριβώς η άνθηση του κινήματος. Τα τελευταία χρόνια η εργατική τάξη των ΗΠΑ έχει αρχίσει να βγαίνει ξανά δυναμικά στο προσκήνειο, να δίνει μεγάλους αγώνες -και το πιο σημαντικό να κερδίζει. Το 2000 χρωματίστηκε ανεξήτηλα από τις μεγάλες απεργίες, πρώτα των καθαριστών και των καθαριστριών κτιρίων του Λος Αντζελες, και υστερα των εργαζομένων στη Verison, το γίγαντα των τηλεπικοινωνιών των ΗΠΑ. Και οι δυο απεργίες έκλεισαν με υποχώρηση των εργοδοτών και σημαντικές νίκες για τους εργάτες.

Η άνθηση του κινήματος δεν ξεκίνησε τη φετεινή χρονιά. Στην πραγματικότητα ολόκληρη η τελευταία πενταετία είναι γεμάτη με μεγάλες απεργίες - στην General Motors, την Boeing, στην UPS- απεργίες που έχουν οπλίσει με μια πρωτόγνωρη αυτοπεποίθηση το εργατικό κίνημα.

Το πιο εμφανές σημάδι αυτής της νέας διάθεσης είναι το ξέσπασμα του αντικαπιταλιστικού κινήματος. του κινήματος που πριν από ένα χρόνο κατέλαβε τους δρόμους του Σιάτλ και έσπρωξε τη σύνοδο κορυφής του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου στο ναυάγιο.

Το Σιατλ κυριολεκτικά πανικόβαλε την άρχουσα τάξη. Οι διαδηλώσεις και οι κινητοποιήσεις -ενάντια στον ρατσισμό, ενάντια στην καταπίεση των γυναικών, ενάντια στην καταστροφή του περιβάλλοντος, ενάντια στον πόλεμο κλπ- δεν είχαν λείψει ποτέ στις ΗΠΑ. Ομως, τώρα, για πρώτη φορά χιλιάδες άνθρωποι συνέδεαν τα προβλήματα αυτά με το ίδιο το σύστημα. Στο Σιάτλ οι οικολογοι, οι φεμινίστριες, οι αντιρατσιστές διαδήλωναν πλάϊ-πλάϊ με τους λιμενεργάτες, με τα ίδια συνθήματα και τους ίδιους στόχους.

Για πρώτη φορά, εδώ και τρεις δεκαετίες, έχει αρχίσει να ξαναγενιέται στις ΗΠΑ μια πρωτοπορία μέσα στο εργατικό κίνημα, ένα κομμάτι που -παρά τα μπερδέματά του- βάζει στο στόχαστρό του τον ίδιο τον καπιταλισμό. Η απήχηση που έχουν οι ιδέες αυτού του κινήματος φάνηκαν στις εκλογές, με τις 2.800.000 ψήφους που συγέντρωσε το ψηφοδέλτιο του Ραλφ Νέιντερ, του υποψηφίου του Κόμματος των Πράσινων.

Ο Νέιντερ, στην προεκλογική του εκστρατεία, τάχθηκε ανοιχτά στην πλευρά του εργατικού κινήματος -ο Νέιντερ επισκέφθηκε τις απεργιακές φρουρές των καθαριστών του Λος Αντζελες- και ταυτίστηκε με τις διεκδικήσεις του αντικαπικαλιστικού κινήματος. Οι 2.800.000 ψήφοι είναι ένα άθλος, εάν αναλογιστεί κανείς ότι ο Νέιντερ δεν χρηματοδοτήθηκε από το κράτος, "κόπηκε" από τις προεδρικές αναμετρήσεις στα κανάλια και αγνοήθηκε και συκοφαντήθηκε από τις εφημερίδες.

Ο συνδυασμός των προβλημάτων -μια άγρια οικονομική κρίση και ταυτόχρονα ένα άγριο εργατικό κίνημα- έχει κυριολεκτικά ανησυχήσει την άρχουσα τάξη. Τα "σοβαρά" έντυπα των καπιταλιστών δεν έκρυβαν τα διλήμματά τους. Το βασικό ερώτημα, έγραφε μια βδομάδα πριν από τις εκλογές, το περιοδικό Economist είναι ποιός από τους δυο υποψηφίους θα μπορέσει να αντιμετωπίσει καλύτερα τις αντιδράσεις που θα ξεσηκώσει η οικονομική ύφεση -ίσως και το κράχ- που έρχεται. Οι καπιταλιστές, όμως, παρέμειναν διαιρεμένοι.

Ο Μπους υποσχόταν μεγαλύτερες φοροαπαλλαγές για την άρχουσα τάξη. Πολλοί, όμως, φοβόντουσαν ότι κάτι τέτοιο θα ξεσήκωνε θύελλα μέσα στην εργατική τάξη -ιδιαίτερα μέσα σε ένα κλίμα απολύσεων και ανεργίας.

Ο Γκόρ, από την άλλη μεριά, πρότεινε μια πιο συναινετική πολιτική -στην προεκλογική του εκστρατεία έφτασε στο σημείο να επιτεθεί (φραστικά) ακόμα και στις μεγάλες επιχειρήσεις που καταδυναστεύουν τους "πολίτες". Ποιός, όμως, μπορούσε να εγγυηθεί ότι η κυβέρνησή του δεν θα ήταν ευάλωτη στις εργατικές πιέσεις;

Η ισοπαλία στις εκλογές ήταν το αποτέλεσμα αυτής της διαίρεσης και της αναποφασιστικότητας. Στο τέλος, η επιλογή του προέδρου ανατέθηκε κυνικά στο ανώτατο δικαστήριο, το οποίο επέλεξε τον πρόεδρο που αυτό ήθελε -αδιαφορώντας προκλητικά για το τι είχαν ψηφίσει οι ψηφοφόροι.

Ο νέος αιώνας βρίσκει την άρχουσα τάξη στις ΗΠΑ -αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο- στριμωγμένη στη γωνία. Για εμάς, αυτή η αδυναμία της, είναι μια μεγάλη ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί.

Εργατική αντίσταση στους δολοφόνους υπηρέτες του ΔΝΤ

Ολος ο κόσμος συγκλονίστηκε όταν, παραμονές Χριστουγέννων, η τουρκική κυβέρνηση προχώρησε στη σφαγή των πολιτικών κρατουμένων που έκαναν απεργία πείνας. Εδώ ο *Ali Saffet* παρουσιάζει το μέγεθος της κρίσης που συγκλονίζει την τουρκική κοινωνία

Η 1η Δεκέμβρη ήταν η πιο σημαντική μέρα δράσης στην ιστορία της εργατικής τάξης στην Τουρκία. Πάνω από 1.000.000 συμμετείχαν στην απεργία, ενώ ένας άγνωστος αριθμός έκανε δίωρες-τρίωρες στάσεις εργασίας. 1.000.000 συμμετείχαν στις διαδηλώσεις που έγιναν παντού, από τα μεγαλύτερα βιομηχανικά κέντρα γύρω από την Κωνσταντινούπολη μέχρι τη μικρότερη πόλη στο Κουρδιστάν.

Η απεργία καλέστηκε από κοινού και από τις τέσσερις συνομοσπονδίες. Πρωταγωνιστικό ρόλο έπαιξε η KESK (το συνδικάτο των δημόσιων υπάλληλων). Σπάνια οι τέσσερις συνομοσπονδίες κινούνται μαζί. Το ότι το έκαναν τώρα δείχνει το βάθος της οργής των εργατών ενάντια στην προσπάθεια της κυβέρνησης να εφαρμόσει το "πακέτο σταθεροποίησης" του ΔΝΤ. Η απεργία είχε κεντρικό αίτημα την απόριψη του προϋπολογισμού του 2001. Το σύνθημα της απεργίας ήταν *"Προϋπολογισμός για το λαό όχι για το ΔΝΤ"*. Το σύνθημα που φώναζαν οι διαδηλωτές ήταν *"Η κυβέρνηση είναι υπηρέτης του ΔΝΤ, πρέπει να παραιτηθεί"*.

Πριν την Γενική Απεργία, η KESK είχε οργανώσει μια μεγάλη διαδήλωση στην Αγκυρα στις 11 Νοέμβρη όπου συμμετείχαν πάνω από 70.000 διαδηλωτές. 20.000 περαστικοί συμμετείχαν αυθόρμητα στην καθιστική διαμαρτυρία που οργάνωσε το συνδικάτο στο κεντρικό πάρκο της Αγκυρας.

Ο πληθωρισμός είναι στο 40%. Ομως η κυβέρνηση δίνει "αυξήσεις" 10% με την υπόσχεση για ένα διορθωτικό 5%. Την ίδια στιγμή η κυβέρνηση ανέλαβε υπό των ελεγχό της δέκα ιδιωτικές τράπεζες (οι δυο ήταν κρατικές που ιδιωτικοποιήθηκαν) επειδή οι ιδιοκτήτες τους τις χρεωκόπησαν. Η επιχείρηση διάσωσης των τραπεζών θα κοστίσει πάνω από 10 δις δολάρια. Η ανεργία μεγαλώνει εξαιτίας των ιδιωτικοποιήσεων και των περικοπών.

Μετά από μακρόχρονες διαπραγματεύσεις, τον Δεκέμβρη του 1999 η κυβέρνηση υπέγραψε μια συμφωνία με το ΔΝΤ. Το ΔΝΤ υποσχέθηκε να δώσει ένα δάνειο περίπου 4 δις δολαρίων σε δόσεις, εφόσον η κυβέρνηση τηρούσε απαρέγκλιτα την συμφωνία. Οι στόχοι ήταν: Μείωση του πληθωρισμού, ιδιωτικοποίηση του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών, των Τουρκικών Αερογραμμών και των τριών μεγάλων κρατικών τραπεζών, παραπέρα διάλυση του ήδη απαράδεκτου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης (που ο

Διαδήλωση αλληλεγγύης στους απεργούς πείνας στην Τουρκία

28 Δεκέμβρη. Διαδήλωση ενάντια στις δολοφονίες στις φυλακές στην Τουρκία

κόσμος το λέει "σύνταξη στον τάφο").

Ο Κοταρέλι, ο υπεύθυνος του ΔΝΤ για την Τουρκία, πηγαινοέρχεται κάθε τόσο με μεγάλη κάλυψη από τα ΜΜΕ. Αυτές οι επισκέψεις έκαναν ευκολότερο σε ένα κόσμο να κάνει τις συνδέσεις ανάμεσα στο Σιάτλ, την Πράγα, το ΔΝΤ και τον Κοταρέλι, τον προυπολογισμό και τις "αυξήσεις" του 10%, τα 4 δις του ΔΝΤ και τα 10 δις για τις τράπεζες, τις περικοπές, τις τεράστιες δαπάνες για εξοπλισμούς και την άρνηση της κυβέρνησης να ανταποκριθεί στις ειρηνευτικές προτάσεις του PKK.

Τον Φλεβάρη του 1999 ο Οτσαλάν συνελήφθη και μεταφέρθηκε στην Τουρκία μέσα σε μια υστερική εθνικιστική εκστρατεία. Η κυβέρνηση βρήκε ευκαιρία να κηρύξει την "τελική νίκη" απέναντι στο απελευθερωτικό κίνημα των Κούρδων, θαρρείς και η σύλληψη ενός ανθρώπου μπορεί να εξαφανίσει ένα λαό 15 εκατομμυρίων. Δυστυχώς πολλά κομμάτια της Αριστεράς υιοθέτησαν με την σειρά τους την εκτίμηση ότι το κούρδικο κίνημα είναι νεκρό.

Μετά την σύλληψή του ο Οτσαλάν ξεκίνησε μια "επίθεση ειρήνης" καλώντας για "πραγματική δημοκρατία" με την διατήρηση των υπαρχόντων συνόρων, όπου Τούρκοι και Κούρδοι θα ζούσαν σε συνθήκες ισότητας και ισοπολιτείας. Η κυβέρνηση προσπάθησε να ζωγραφίσει τον Οτσαλάν σαν "ένα δειλό που προσπαθεί να σώσει το τομάρι του". Στην πραγματικότητα, το PKK είχε αρχίσει από καιρό να υιοθετεί αυτή την στρατηγική, ήδη το 1993 είχε κηρύξει μονομερή κατάπαυση πυρός. Αυτή η πολιτική προκαλεί μεγάλους καυγάδες μέσα στην άρχουσα τάξη. Κάποια τμήματά της θα ήθελαν ένα τέρμα σε αυτή την πολυέξοδη σύγκρουση, ενώ η συνέχιση της καταστολής των Κούρδων βάζει εμπόδια στις σχέσεις με την Ε.Ε.

Στις εκλογές του Απρίλη του 1999 το φασιστικό Κόμμα Εθνικής Δράσης (ΜΗΡ) βγήκε δεύτερο κόμμα με σχεδόν 20%. Σχημάτισε κυβέρνηση με το Δημοκρατικό Κόμμα της Αριστεράς (DSP) του Ετσεβίτ που έγινε πρωθυπουργός. Το ΜΗΡ έχει 117 βουλευτές, πολλοί από τους οποίους κατηγορούνται για δολοφονίες συνδικαλιστών και αριστερών. Οι παραστρατιωτικές ομάδες του, οι Γκρίζοι Λύκοι, δρουν οργανωμένα σε κάθε πόλη. Η αστυνομία και οι "ειδικές δυνάμεις" στο Κουρδιστάν είναι γεμάτες από μέλη του.

Ο σεισμός τον Αύγουστο του 1999, είχε το επίκεντρό του στην περιοχή του ανατολικού Μαρμαρά στην Κωνσταντινούπολη, την πιο εργατική περιοχή της χώρας. Οι επιπτώσεις του σεισμού ήταν πολύ σκληρές, όχι μόνο στο βιοτικό επίπεδο αλλά και στην αυτοπεποίθηση των εργατών. Δυο μέρες μετά τον σεισμό η κυβέρνηση πέρασε στα γρήγορα το νόμο για αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης.

Το φθινόπωρο φέτος, η διάθεση των εργατών άρχιζε να αλλάζει. Τα μηνύματα του αντικαπιταλιστικού κινήματος άρχισαν να ακούγονται δυνατά στην Τουρκία.

Τον Αύγουστο ξεδιπλώθηκε η καμπάνια για την διαδήλωση στην Πράγα ενάντια στην σύνοδο του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Δυο συνομοσπονδίες, πολλά μεγάλα συνδικάτα και σχεδόν όλα τα κόμματα της αριστεράς στήριξαν την καμπάνια. Στις 26 Σεπτέμβρη η KESK κάλεσε διαδήλωση συμπαράστασης στην Σμύρνη όπου συμμετείχαν πάνω από 2.000. Τα τραπεζάκια με τα υλικά της καμπάνιας σε δρόμους και πανεπιστήμια ξεσήκωσαν μαζικό ενδιαφέρον. Μετά τη διαδήλωση στην Πράγα, πολλά συνδικάτα προσκάλεσαν εκπροσώπους της καμπάνιας να μιλήσουν σε εκδηλώσεις.

Μετά από ένα χρόνο εφαρμογής του προγράμματος του ΔΝΤ με θρησκευτική ευλάβεια, η οικονομία κατέρρευσε. Περίπου 10-20 δις δολάρια διέρρευσαν στο εξωτερικό, και το σαββατοκύριακο μετά την Γενική Απεργία το νόμισμα κατέρρευσε. Οι εκτιμήσεις για το πρώτο τετράμηνο του 2001 προβλέπουν ύφεση της οικονομίας. Το ΔΝΤ έτρεξε να δώσει ακόμα ένα δάνειο 7 δις δολαρίων επιβάλοντας ακόμα πιο σκληρούς όρους.

Παράλληλα στις φυλακές ξεκίνησε απεργία πείνας ενάντια στη μεταφορά στα "λευκά κελιά" των νέων φυλακών τύπου F. Τον Δεκέμβρη οι απεργοί πείνας μέχρι θανάτου έφτασαν τους 250 ενώ συμμετείχαν με απεργία πείνας διάρκειας άλλοι 1.000. Η κυβέρνηση οργάνωσε μια βάρβαρη επέμβαση για να σταματήσει τον αγώνα στις φυλακές, δολοφονώντας δεκάδες. Η κυβέρνηση δεν δίνει δεκάρα για τις ζωές τους, όμως είναι φανερό ότι καμμιά κυβέρνηση δεν μπορεί να αγνοήσει τις συνέπειες μαζικών θανάτων στις φυλακές της.

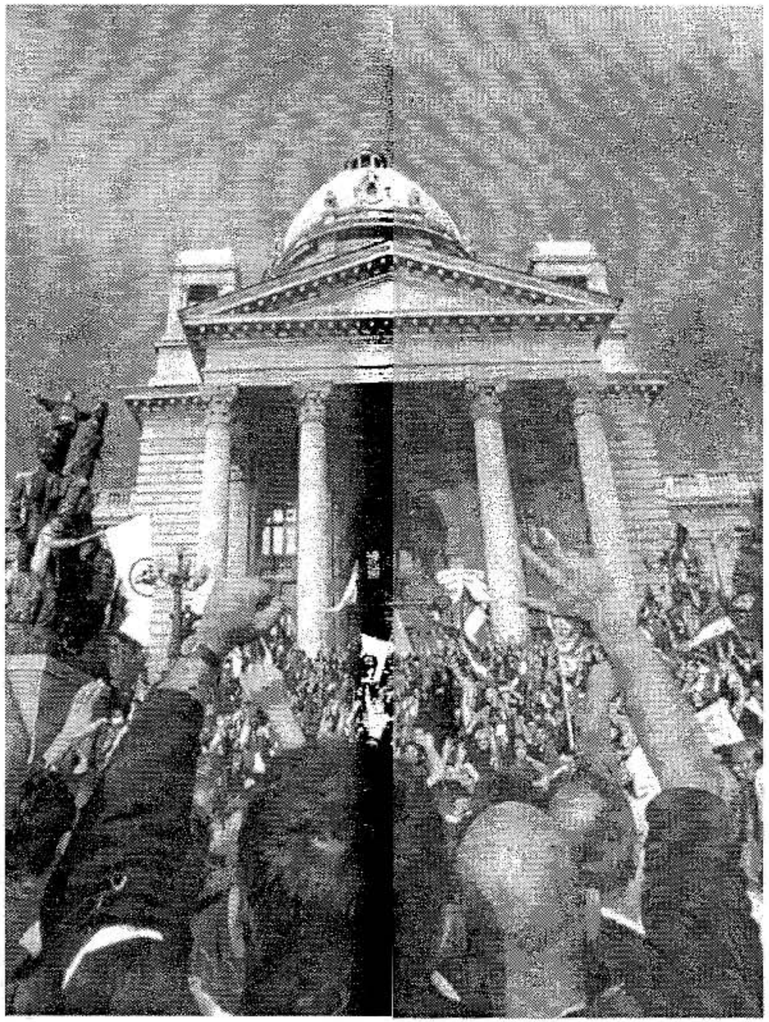
Η άρχουσα τάξη μαστίζεται από οικονομική κρίση. Είναι χωρισμένη στα δυο για την στάση απέναντι στους Κούρδους. Αντιμετωπίζει ένα μεγάλο πρόβλημα με τις φυλακές. Και μέσα σε όλα αυτά προσπαθεί να διατηρήσει μια ασταθή συμμαχική κυβέρνηση.

Από την άλλη το εργατικό κίνημα μπαίνει σε άνοδο, αντανακλώντας την άνοδο του αντικαπιταλιστικού κύματος σε όλον το κόσμο. Το 2001 οι αγώνες στην Τουρκία θα είναι το ίδιο "καυτοί" με τους αγώνες σε όλο το κόσμο.

ΣΕΡΒΙΑ – Μιλούν οι φοιτητές και οι εργάτες που ανέτρεψαν τον Μιλόσεβιτς

«Η επανάσταση της 5 Οκτώβρη ήταν μόνο η αρχή»

Οι βόμβες του ΝΑΤΟ δεν είχαν την δύναμη να σταματήσουν την επανάσταση στη Σερβία. Ο *Γιώργος Πίττας* επισκέφθηκε το Βελιγράδι και μίλησε με τους πρωταγωνιστές της

Στις βουλευτικές εκλογές που έγιναν στη Σερβία στις 23 Δεκέμβρη, το DOS (Δημοκρατική Αντιπολίτευση), που είναι ένας συνασπισμός από 18 κόμματα της πρώην αντιπολίτευσης, κέρδισε τις εκλογές παίρνοντας το 67% των ψήφων. Το SPS (Σοσιαλιστικό Κόμμα), του Μιλόσεβιτς καταποντίστηκε παίρνοντας το 13% των ψήφων - το ίδιο και το YUL, το κόμμα της Μίρα Μιλόσεβιτς που έμεινε εκτός βουλής.

Το DOS δεν κέρδισε αυτήν την τεράστια πλειοψηφία χάρη στην προεκλογική του εκστρατεία, το πρόγραμμά του ή τον "χαρισματικό" ηγέτη Κοστούνιτσα. Το αποτέλεσμα των εκλογών κρίθηκε στις 5 Οκτώβρη την ημέρα που ένα εκατομμύριο εργάτες και νεολαίοι συγκεντρώθηκαν στο Βελιγράδι και κατέλαβαν το κοινοβούλιο γκρεμίζοντας τον Μιλόσεβιτς. Η συντριπτική νίκη του DOS στις εκλογές είναι προϊόν της επανάστασης που ανέτρεψε το Μιλόσεβιτς δύο μήνες πριν. Και δεν είναι το μόνο.

Η επανάσταση στις 5 Οκτώβρη έδωσε ένα γερό χτύπημα στον εθνικισμό στη Σερβία. Εδωσε ένα γερό χτύπημα στο "άλλοθι" του ΝΑΤΟ για τους βομβαρδισμούς, ότι "οι Σέρβοι είναι αμετανόητοι εθνικιστές". Η αλήθεια είναι ότι όλα τα τελευταία χρόνια συνδικάτα και μη κυβερνητικές οργανώσεις έδιναν - κάτω από την πίεση των κατασταλτικών μηχανισμών του Μιλόσεβιτς και των βομβών του ΝΑΤΟ - μια ασταμάτητη μάχη ενάντια στην πολεμοκαπηλεία του καθεστώτος. Η επανάσταση έχει νομιμοποιήσει αυτή τη δράση.

Στη Νότια Σερβία τα συνδικάτα οργανώνουν απεργίες με αιτήματα ίσους μισθούς για τους αλβανούς και σέρβους εργάτες σε κόντρα με τη σερβική αστυνομία. Πρόσφατα, σέρβοι και αλβανοί εργάτες στα ορυχεία της Τρέπτσα στο Κόσοβο, συναντήθηκαν στα Σκόπια και αποφάσισαν να ζητήσουν από κοινού την επαναλειτουργία των ορυχείων. Φοιτητές της κοινωνιολογίας στο Βελιγράδι προσκάλεσαν τους συναδέλφους τους από το Ζάγκρεμπ για να συζητήσουν κοινή δράση. Στη διαδήλωση της Νίκαιας, οι συνδικαλιστές του ανεξάρτητου σερβικού συνδικάτου Νεζάβισνοστ βάδισαν δίπλα-δίπλα μαζί με τους συναδέλφους στους από τη Σλοβενία. Τα εθνικιστικά κόμματα του Σέσελι και των συνεργατών του Αρκάν πήραν 13%, αλλά ο άνεμος φυσάει κόντρα στον εθνικισμό στη Σερβία.

Η επανάσταση έχει οπλίσει με τεράστια αυτοπεποίθηση το εργατικό κίνημα στη Σερβία. Τους δύο μήνες που ακολούθησαν τα γεγονότα στις 5 Οκτώβρη έγιναν σειρά από απεργίες με αιτήματα να φύγουν οι παλιοί διευθυντές των επιχειρήσεων, να δουλέψουν όλα τα εργοστάσια και να ξαναγυρίσουν οι εργαζόμενοι στις δουλειές τους, να δοθούν αυξήσεις στους μισθούς. Οι εργαζόμενοι γράφονται μαζικά στα ανεξάρτητα συνδικάτα και οργανώνουν σωματεία εκεί που δεν υπήρχαν.

Αυτές οι εξελίξεις δείχνουν πόσο ψεύτικη είναι η εικόνα όσων υποστηρίζουν ότι η επανάσταση στη Σερβία ήταν έργο της Δύσης.

"Παρακαλώ την επόμενη φορά, μην μας βομβαρδίσετε, μπορούμε να αλλάξουμε τα πράγματα και μόνοι μας" ήταν η ειρωνική απάντηση ενός φοιτητή σε ένα δημοσιογραφο του BBC για τη "βοήθεια" της δύσης. Οι χιλιάδες εργάτες και οι νεολαίοι που συγκεντρώνονταν στις γέφυρες τις μέρες των βομβαρδισμών είναι ακριβώς οι ίδιοι άνθρωποι που ανέτρεψαν τον Μιλόσεβιτς. Το αποτέλεσμα των βομβαρδισμών ήταν ένα δυνατό αντιμπεριαλιστικό αίσθημα που εξακολουθεί να υπάρχει και σήμερα.

Η επανάσταση στη Σερβία διαφέρει από τις επαναστάσεις που γκρέμισαν το 1989-90 τα καθεστώτα του κρατικού καπιταλισμού στην Ανατολική Ευρώπη. Τότε το ΝΑΤΟ και η ΕΕ φάνταζαν σαν ο "παράδεισος" για την πλειοψηφία του κόσμου. Για τους εργάτες της Σερβίας το ΝΑΤΟ είναι τόσο μισητό όσο και ο Μιλόσεβιτς. Και όχι μόνο το ΝΑΤΟ.

Ο κόσμος έχει την εμπειρία τι σήμανε η αγορά για την Πολωνία, τη Ρωσία, άλλες χώρες της ανατολικης Ευρώπης. Την εμπειρία ότι η αγορά στη Δύση κάθε άλλο παρά ρόδινη είναι και ότι οι εργάτες παλεύουν ενάντια στις επιθέσεις του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού από το Σιάτλ μέχρι την Πράγα και τη Μελβούρνη. Ετσι, πρόσφατα στο Βελιγράδι δημιουργήθηκε «Πρωτοβουλία ενάντια στα αποτελέσματα της Παγκοσμιοποίησης» με τη συμμετοχή φοιτητών, καθηγητών πανεπιστημίου, συνδικαλιστών που όλοι τους ήταν κομ-

Μπράνκο Ιλιτς, ηγετικό στέλεχος του Οτπορ

Πριν τις εκλογές το Οτπορ ξεκίνησε την καμπάνια "Τέλειωσε"! Δεν μας ενδιέφερε ποιός θα είναι ηγέτης στην αντιπολίτευση, μας ενδιέφερε να πέσει ο Μιλόσεβιτς, γι'αυτό στηρίξαμε την αντιπολίτευση. Τον μήνα πριν τις εκλογές πάνω από 250 μελη του Οτπορ συνελήφθηκαν από την αστυνομία. Η καταπίεση ήταν μεγάλη, αλλά πιο μεγάλη η ανταπόκριση. Σε 24 συναυλίες-πολιτικές εκδηλώσεις που οργανώσαμε ήρθαν πάνω από 400.000 άτομα. Κάναμε προβολές, μοιράσαμε προκηρύξεις.

Μετά τις 24 Σεπτέμβρη ρίξαμε το σύνθημα για μαζική ανυπακοή και κλείσαμε τα πανεπιστήμια. Κάναμε καθημερινές πορείες, κλείσαμε δύο φορές την εθνική οδό. Μέσα σε λίγες μέρες το 90% των εργοστασίων, των συγκοινωνιών, των χώρων παραγωγής, ακόμα και μαγαζιά έκλεισαν από τις απεργίες. Ο κόσμος ήταν ανυπόμονος. Είπαμε στους ηγέτες της αντιπολίτευσης, λέτε ότι θέλετε να γίνετε ηγέτες αυτής της χώρας, τότε καλέστε τον κόσμο στο Βελιγράδι. Μας είπαν: "Μα αυτό είναι επανάσταση, είμαστε έτοιμοι για επανάσταση;". Αλλά τελικά έκαναν το κάλεσμα για τις 5 Οκτώβρη μπροστά στο κοινοβούλιο.

Ο πατέρας μου ήταν στο κομβόι που ήρθε από το Τσάτσακ. Οταν τον είδα στο Βελιγράδι στις 5 Οκτώβρη δάκρυσα. Κατάλαβα ότι δεν υπήρχε αστυνομία ή στρατός να μας σταματήσει. Ολος ο κόσμος ήξερε: Πάμε στο Βελιγράδι να καταλάβουμε το κοινοβούλιο και μετα την κρατική τηλεόραση. Φωνάζαμε από τα μεγάφωνα να μην φύγει κανείς. Αρχισαν να ρίχνουν δακρυγόνα. Δεν είμαι υπέρ των βίαιων λύσεων. Αλλά δεν μπορείτε να φανταστείτε το θυμό των ανθρώπων.

Αυτό που έγινε στις 5 Οκτώβρη δεν ήταν η επανάσταση, ήταν η αρχή μιας επανάστασης. Πρέπει να αλλάξουν όχι μόνο οι άνθρωποι που είναι στην εξουσία, αλλά οι νόμοι, οι θεσμοί που στηρίζουν το σύστημα. Για να χτυπηθεί ο εθνικισμός χρειάζονται δημοκρατικοί νόμοι, χρειάζεται ευημερία. Δεν φτάνει να αλλάξουμε τον Μιλόσεβιτς, πρέπει να αλλάξουμε το σύστημα που τον στήριξε.

Νέναντ, υπεύθυνος του Οτπορ για τη συμπαράσταση στο ορυχείο Κολουμπάρα

Το Λαζάρεβατς είναι πόλη ανθρακωρύχων, ζούνε 7.000 ανθρακωρύχοι που εργάζονται στην Κολουμπάρα το μεγαλύτερο λιγνιτορυχείο στην Ευρώπη. Νομίζω ότι όλα κρίθηκαν εκεί. Οι ανθρακωρύχοι ήταν ένα από τα κομμάτια που στήριξαν τον Μιλόσεβιτς στην εξουσία το 1990. Ομως αυτό άλλαξε. Ο πόλεμος, η φτώχεια, οι συνταξιούχοι που πληρώνονται τώρα τις συντάξεις από το 1999, ο Μιλόσεβιτς και η κλίκα του να πλουτίζουν μέσα σ'αυτήν την κατάσταση. Οι ανθρακωρύχοι ήταν καλά οργανωμένοι. Είχαν καλύτερους μισθούς από το μέσο όρο. Αλλά αυτό δεν τους εμπόδισε να μπουν μπροστά στην απεργία.

Ετσι οι ανθαρακωρύχοι κατέβηκαν σε απεργία και η παραγωγή σταμάτησε. Στην αρχή προσπαθούσαν με εκφοβισμούς και απειλές να σπάσουν την απεργία και δεν τα κατάφεραν. Οι ανθρακωρύχοι περικύκλωσαν το κτίριο όπου βρίσκονταν όλοι οι μάνατζερ και οι διευθυντές. Ηρθε η αστυνομία η οποία προσπάθησε να αποκλείσει τους ανθρακωρύχους, απέκλεισαν τους δρόμους που οδηγού-

σαν στο ανθρακωρυχείο. Ομως οι εργάτες ήταν αποφασισμένοι. Εκαναν σαμποτάζ, παίρνοντας εξαρτήματα από τις μηχανές ώστε να μην μπορεί να δουλέψει τίποτα.

Τότε, ολόκληρη η πόλη, το Λαζαρέβατς άρχισε να βαδίζει προς τα ορυχεία, σπάζοντας τα μπλόκα της αστυνομίας. Εβγαζαν από τη μέση τα εμπόδια, μέχρι και φορτηγά, και επιτίθονταν στην αστυνομία με γυμνά χέρια. Ετσι η αστυνομία βρέθηκε ηττημένη ανάμεσα σε ένα τεράστιο πλήθος, 15-30.000 ανθρώπων Δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτα, ούτε να φέρουν ενισχύσεις. Στο Βελιγράδι, στο Νις, στο Νόβι Σαντ, παντού οι εκπρόσωποι του καθεστώτος ζητούσαν ενισχύσεις! Ολη η πόλη φύλαγε βάρδια τη νύχτα, στα χωράφια, για να μην πέσει το ορυχείο στα χέρια της αστυνομίας. Ηρθε μετά ο στρατός, ο στρατηγός Μάρκοβιτς και ρώτησε ποιά είναι τα αιτήματά σας. Η απάντηση τους ήταν να πέσει ο Μιλόσεβιτς.

Σίμα, έφεδρος στρατιώτης στο Βελιγραδι

Στις 4 Οκτώβρη ήρθε ο στρατηγός στο στρατόπεδο, κοντά στο Βελιγράδι και μας είπε ότι αν πέσει ο Μιλόσεβιτς, θα νικήσουν οι ιμπεριαλιστές και θα τρώμε κάθε μέρα Μακ Ντόναλντς και κέτσαπ. Μας είπαν ότι αύριο θα βάλουμε οδοφράγματα για να ανακόψουμε τους διαδηλωτές και αν χρειαστεί να πυροβολήσουμε τους ηγέτες τους. Μέσα κανείς δεν είπε τίποτα. Στους θαλάμους όλοι ξεράθηκαν στα γέλια, ιδιαίτερα σχετικά με την αναφορά στο κέτσαπ. Δεν υπήρχε ένας στους χίλιους που θα πυροβολούσε και το ξέραν αυτό, από τους ψήφους που πήρε το κόμμα του Μιλόσεβιτς στις εκλογές στο στρατόπεδο. Γι'αυτό και ο Μιλόσεβιτς δεν χρησιμοποίησε το στρατό.

Ζντράβκο Γιάνκοβιτς, γραμματέας της Νεολαίας του κόμματος της "Σοσιαλδημοκρατικής Ενωσης", ένα από τα 18 κόμματα που συμμετέχει στο συνασπισμό DOS.

Η νεολαία της Σοσιαλδημοκρατικής Ενωσης έχει τις ρίζες της στις καθημερινές διαδηλώσεις και στο κίνημα του 1996-97. Είναι περισσότερο απ'όλα πιο γνωστή για τις αντιεθνικιστικές της απόψεις. Το 1998 είχαμε πομάτι του κινήματος που γκρέμισε τον Μιλόσεβιτς.

Την αιτία για την επανάσταση στη Σερβία δεν θα τη βρει κανείς στο ΝΑΤΟ και στην "πρακτορολογία". Ο Λένιν έλεγε ότι μια επανάσταση συμβαίνει όταν η άρχουσα τάξη δεν μπορεί πια να κυβερνάει όπως παλιά και η εργατική τάξη δεν ανέχεται πια να κυβερνιέται όπως παλιά. Αυτό συνέβη στη Σερβία.

Ο Μιλόσεβιτς, η οικογένειά του και οι συνεργάτες του δεν ήταν σοσιαλιστές, αλλά άρχουσα τάξη. Τα υψηλότερα στελέχη του SPS και του YUL έφτιαξαν περιουσίες με το να είναι οι ίδιοι διευθυντές στις κρατικές επιχειρήσεις. Ο Μιλόσεβιτς ήταν από τους πρώτους που υποστήριξαν το άνοιγμα στην αγορά. Στη Σερβία το 1/3 της οικονομίας δεν βρίσκεται καν στα χέρια του κράτους, αλλά των ιδιωτών - οι περισσότεροι από αυτούς, πρώην διευθυντές των επιχειρήσεων που ιδιωτικοποιήθηκαν. Ηταν θεομίσητοι τύρανοι που ζούνε ακόμα μέσα στον πλούτο τη στιγμή που ο κόσμος πεινάει. Οποιος πάει στο Βελιγράδι αξίζει να επισκεφτεί το Ντέντινγε, την Εκάλη του Βελιγραδίου, όπου μένει ο Μιλόσεβιτς και να το συγκρίνει με τις παράγκες των προσφύγων από την Κράινα. Ο μέσος μισθός της εργατικής τάξης είναι 12-15.000 δραχμές όταν το νοίκι για ένα δυάρι είναι το διπλάσιο. Τον Οκτώβρη, όταν ξέσπασε η επανάσταση, οι συνταξιούχοι ζητούσαν να πληρωθούν τις συντάξεις του καλοκαιριού.

Το SPS και το YUL ήταν πολεμοκάπηλοι εργοδότες που μαζί με τους ομογάλακτούς τους στην Κροατία, τη Βοσνία οδήγησαν τη Σερβία τέσσερις φορές σε πόλεμο μέσα σε μια δεκαετία δημιουργώντας εκατομμύρια προσφύγων. Ενα πόλεμο που υπέθαλψαν με τις παρεμβάσεις τους οι ιμπεριαλιστές του ΝΑΤΟ και της Ευρώπης. Τι σήμανε αυτό για τους εργάτες της Σερβίας; Ενάμισι εκατομμύριο πρόσφυγες από τη Βοσνία και την Κράινα - που η πλειοψηφία τους δεν είχε καν δικαίωμα ψήφου στις εκλογές. Οι χιλιάδες νεολαίοι λιποτάκτες και ανυπότακτοι του στρατού είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για το μίσος της νεολαίας αλλά και της πλειοψηφίας του λαού για το ματοκύλισμα της πρώην Γιουγκοσλαβίας.

Ο Μιλόσεβιτς δεν ήταν "αντιμπεριαλιστής". Στις αρχές της δεκαετίας απολάμβανε τη στήριξη των ΗΠΑ, όσο ακόμα υποστήριζαν την ενιαία Γιουγκοσλαβία. Αλλά και όταν αυτό άλλαξε, δεν είχε κανένα πρόβλημα να υπογράψει τη συμφωνία του Ντέιτον το 1995 κάνοντας τον Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ να τον χαρακτηρίσει δημόσια σαν "τον άνθρωπο που μπορείς να κάνεις μπίζνες μαζί του".

Η άρχουσα τάξη, των διευθυντών, των επιχειρηματιών, των στρατηγών, των δικαστών και όλου του κρατικού μηχανισμού στη συντριπτική της πλειοψηφία στήριξε το Μιλόσεβιτς κερδίζοντας εξουσία και οικονομικά ανταλλάγματα. Ομως ο πόλεμος, το εμπάργκο, η οικονομική κρίση δημιούργησαν κρίση στην άρχουσα τάξη, πολιτικούς καυγάδες, συνεχή οικονομικά σκάνδαλα και διαφθορά. Οι δολοφονίες πολιτικών, στρατιωτικών που έγιναν τον τελευταίο χρόνο δείχνουν ξεκάθαρα σε τι σημείο είχε φτάσει αυτή η κρίση. Μετά την επανάσταση, ο αρχιμαφιόζος γιός του Μιλόσεβιτς, Μάρκο, κρύβεται στο εξωτερικό.

Για τους εργαζόμενους και τη νεολαία αυτή η εξέλιξη σήμανε ακόμα μεγαλύτερες επιθέσεις στα δημοκρατικά δικαιώματα, στους μισθούς, ακόμα περισσότερους πρόσφυγες, ακόμα περισσότερη οργή και μίσος για το καθεστώς. Αυτή η αντίθεση πήρε εκρηκτικές διαστάσεις και οδήγησε στην επανάσταση στις 5 Οκτώβρη.

Ηφαίστειο

"Κάθομαι πάνω σε ένα ηφαίστειο. Θα ήθελα η αλλαγή στη Σερβία να μην έρθει με αυτόν τον τρόπο".

Με αυτά τα λόγια υποδέχτηκε ο Κοστούνιτσα την επανάσταση που γκρέμισε τον Μιλόσεβιτς. Οπως και στο παρελθόν, κανένας από τους ηγέτες του DOS δεν ήθελε τα πράγματα να πάρουν τέτοια τροπή. Ομως η διάθεση των εργατών και της νεολαίας ήταν στην αντίθετη κατεύθυνση.

Η επανάσταση επιβλήθηκε από τα κάτω στον Κοστούνιτσα και τους άλλους ηγέτες του DOS. Η διάσπαση στο εσωτερικό του καθεστώτος ήρθε σαν αποτέλεσμα της επανάστασης και όχι εξαιτίας του "μαγικού ραβδιού" του Κοστούνιτσα. Η αιματοχυσία αποτράπηκε όχι λόγων των ελιγμών των ηγετών του DOS, αλλά γιατί η ορμή της επανάστασης ήταν τέτοια ώστε να παραλύσει την αστυνομία. Οσο για το στρατό δεν υπήρχε ούτε ένας φαντάρος που να στρέψει το όπλο στους διαδηλωτές.

Η επανάσταση στη Σερβία θορύβησε τη Δύση. Οι ΗΠΑ ήθελαν να πέσει ο Μιλόσεβιτς, αλλά όχι με επανάσταση. Στους Φαϊνάνσιαλ Τάιμς στις 6 Οκτώβρη διαβάζουμε ότι "η Ουάσιγκτον βλέπει στο πρόσωπο του Κοστούνιτσα ένα εθνικιστή πολιτικό που μπορεί να είναι εχθρικός με τη δύση. Αλλά το πιο άμεσο πρόβλημα τώρα είναι κάτω από τι συνθήκες θα έρθει στην εξουσία. Ειδικοί επί των βαλκανικων θεμάτων έλεγαν χθες ότι αν οι διαδηλώσεις συνεχιστούν υπάρχει μεγάλο ρίσκο να εξελιχθούν σε αιματοχυσία και όχι σε ειρηνική μεταβαση της εξουσίας".

Οι εργάτες της Σερβίας έδωσαν τη δικιά

τους λύση από τα κάτω. Η πτώση του Μιλόσεβιτς δεν έγινε με τους όρους που θα ήθελαν το ΝΑΤΟ και η ΕΕ, ούτε με τους όρους που θα ήθελαν οι υποστηρικτές της αγοράς στη Σερβία, γι'αυτό τη "χαιρέτησαν" μουδιασμένα.

Ποιά θα είναι όμως η συνέχεια; Μήπως εκ του αποτελέσματος ωφελημένοι θα βγουν οι ΗΠΑ, οι χώρες της ΕΕ - ανάμεσα τους και η Ελλάδα - που θα βρουν πρόσφορο έδαφος για κερδοσκοπία και την επιβολή της δικιάς τους "σταθερότητας" στα Βαλκάνια;

Η επανάσταση στη Σερβία ήταν μια δημοκρατική επανάσταση που ανέτρεψε ένα καταπιεστικό καθεστώς. Η εκλεγμένη κυβέρνηση του Κοστούνιτσα δεν πρόκειται να αμφισβητήσει τα προνόμια της άρχουσας τάξης. Ισα-ίσα ετοιμάζεται να προχωρήσει σε παραπάνω ανοίγματα στην αγορά και υπόσχεται ότι αυτό θα φέρει καλύτερες μέρες. Ολα τα αρπακτικά που πλούτισαν από το καθεστώς του Μιλόσεβιτς, αλλάζουν κουστούμι και ετοιμάζονται να κερδοσκοπήσουν αγκαλιά με τους "ξένους επενδυτές". Ηδη η Σερβία μπήκε ξανά στο ΔΝΤ και οι G17, οι οικονομολόγοι με τους οποίους συνεργάζεται προτείνουν γρήγορες ιδιωτικοποιήσεις και τη δημιουργία κατάλληλου εδάφους για να "προσελκυστούν οι επενδυτές" - δηλαδή περισσότερα χτυπήματα στην εργατική τάξη. Ηδη η Mercedes, η Siemens, αλλά και ελληνικές επιχειρήσεις, όπως η COSMOTE, η Εθνική Τράπεζα βρίσκονται στη Σερβία και άλλες ακονίζουν τα μαχαίρια τους.

Ομως η εργατική τάξη δεν γκρέμισε το Μιλόσεβιτς για να κερδοσκοπήσουν οι πολυεθνικές. Εκανε μια επανάσταση για να αλλάξει στο καλύτερο τη ζωή της: Για να έχει δημοκρατικά δικαιώματα, καλύτερους μισθούς, δουλειά, ειρήνη, δικαιοσύνη. Η πολιτική της αγοράς δεν πρόκειται να λύσει ούτε ένα από τα αιτήματα της εργατικής τάξης, όπως η παρουσία του ΝΑΤΟ στην περιοχή δεν εξασφαλίζει την ειρήνη αλλά αναμοχλεύει τον πόλεμο. Σύντομα, η εργατική τάξη στη Σερβία θα βρεθεί ξανά στους δρόμους και το ερώτημα είναι με ποια πολιτική.

Συζήτηση

Λίγες μέρες μετά τις εκλογές του Δεκέμβρη, φοιτητές από το Βελιγράδι που συμμετείχαν στο αντικαπιταλιστικό τριήμερο των ΕΣΟΦ το Νοέμβρη στην Αθήνα, οργάνωσαν συζήτηση με θέμα "το αντικαπιταλιστικό κίνημα από το Σιάτλ μέχρι τη Νίκαια" με προσκεκλημένους από την Εργατική Αλληλεγγύη. Είναι νεολαίοι, κομμάτι του κινήματος που έριξε τον Μιλόσεβιτς. Στη συζήτηση που έγινε στα γραφεία του συνδικάτου Νεζάβισνοστ, άνοιξαν όλα τα ερωτήματα: Ποιός ο ρόλος του ΔΝΤ και τι θα σημάνει για τις προσδοκίες όλων των ανθρώπων που πάλεψαν; Πόσο μπορεί κανείς να εμπιστεύεται τη νέα κυβέρνηση και πώς μπορεί να την ελέγξει αν αρχίσει να σπάζει τις υποσχέσεις της προς τους εργάτες και τη νεολαία; Σε όλη τη συζήτηση ήταν κοινή η αίσθηση ότι οι διαδηλωτές στο Βελιγράδι, το Σιάτλ και τη Νίκαια είναι κομμάτι του ίδιου κινήματος.

"Η επανάσταση στις 5 Οκτώβρη ήταν ένα θετικό βήμα γιατί σήμερα μπορούμε να συζητάμε ελεύθερα σ'αυτήν την αίθουσα" είπε ο Ντράζαν φοιτητής κοινωνιολογίας. *"Πολλοί πιστεύουν ότι τα προβλήματα οφείλονταν μόνο στον Μιλόσεβιτς και ότι τα πράγματα θα διορθωθούν με το άνοιγμα στη δύση, αλλά έτσι χάνουν τη μεγάλη εικόνα: Η Σερβία είναι μέρος ενός παγκοσμιοποιημένου συστήματος που παντού χτυπάει τα δικαιώματα των αδυνάτων. Το κίνημά μας είναι μέρος ενός παγκοσμιοποιημένου κινήματος γι'αυτό πρέπει να συζητήσουμε και να προχωρήσουμε σε κοινή δράση με τις δυνάμεις που παλεύουν σε όλον τον κόσμο".*

Η επανάσταση στη Σερβία δικαίωσε όσους εναντιώθηκαν στους βομβαρδισμούς του ΝΑΤΟ, χωρίς να υποστηρίζουν τον Μιλόσεβιτς. Για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια γεννιέται η δυνατότητα να δημιουργηθούν στη Σερβία αριστερές επαναστατικές οργανώσεις. Η Αριστερά στην Ελλάδα έχει καθήκον να στηρίξει αυτήν την προσπάθεια.

Ενας ανθρακωρύχος από την Κολούμπαρα περιγράφει πώς νίκησαν οι απεργοί: *"Η αστυνομία μπήκε στα ανθρακωρυχεία και κατέλαβε μερικά κτίρια απειλώντας με τη βοήθεια των διευθυντών τους εργάτες να αρχίσουν να δουλεύουν. Οι εργάτες δεν χτύπησαν την αστυνομία, αλλά αρνήθηκαν να δουλέψουν. Τα ορυχεία της Κολούμπαρα είναι τα μεγαλύτερα στην Ευρώπη και ένα μεγάλο κομμάτι της παραγωγής γίνεται με κομπιούτερ. Οι μηχανικοί είχαν πάρει τις κάρτες από τα κομπιούτερ και έτσι τίποτα δεν μπορούσε να κινηθεί. Οταν ο κόσμος στις διπλανές πόλεις έμαθε τι γινόταν 30-80.000 άτομα ήρθαν στα ανθρακωρυχεία σπάζοντας τα μπλόκα της αστυνομίας. Για να σας δείξω τον ενθουσιασμό, κατοντάδες κόσμου διέσχισαν για να έρθουν γρηγορα τον ποταμό Κολούμπαρα. Ολόκληρες οικογένειες βρέθηκαν μέσα στα ορυχεία. Ευτυχώς κάποιος στην ηγεσία της αστυνομίας ήταν αρκετά έξυπνος για να μη δώσει διαταγές στους αστυνομικούς να πυροβολήσουν. Δεν υπήρχε δύναμη πια που να μπορεί να μας τρομοκρατήσει, η απεργία είχε πρακτικά παραλύσει τη Σερβία και αυτό οδήγησε στην έφοδο στο Κοινοβούλιο. Τα υπόλοιπα είναι γνωστά".*

λύ μεγάλη δράση στην αντιπολεμική καμπάνια που οργανώσαμε μαζί με 54 διαφορετικές μη κυβερνητικές οργανώσεις. Μοιράσαμε ένα εκατομμύριο προκηρύξεις και κολλήσαμε 30.000 αφίσσες.

Το 1999 στη διάρκεια των βομβαρδισμών δεν είχαμε δράση. Αμέσως μετά αρχίσαμε να έχουμε διεθνείς επαφές και το καλοκαίρι ξεκίνησαν οι πρώτες διαμαρτυρίες ενάντια στο Μιλόσεβιτς. Μετά το Γενάρη η "Σοσιαλδημοκρατική Ενωση" μπήκε στο DOS. Στις εκλογές, το 55% των υποψηφίων ήταν από τη νεολαία. Είμαστε ένα κόμμα με νέους ανθρώπους, έχουμε περίπου 1000 μέλη στη νεολαία και δυνατούς πυρήνες στο Νις, το Νόβι-σαντ, το Κραγκούγεβατς και φυσικά το Βελιγράδι. Επίσης στη Βοϊβοντίνα όπου υπάρχει ούγγρική μειονότητα, αλλά και στο νότο όπου ζουν Αλβανοί.

Διαλέγουμε τις αριστερές ιδέες γιατί πιστεύουμε ότι μόνο αυτές μπορούν να μετατρέψουν τη Σερβία σε ένα μοντέρνο κράτος. Θέλουμε ένα κράτος που δεν θα είναι μόνο για τους Σέρβους, αλλά για όλους τους πολίτες. Είχαμε πρόβλημα να εξηγήσουμε πώς από τη μια συμμετέχουμε στην αντιπολίτευση, αλλά ταυτόχρονα το ονομά μας έχει τη λέξη σοσιαλισμός (Το κόμμα του Μιλόσεβιτς λέγεται "Σοσιαλιστικό").

Τώρα με μια κυβέρνηση που θα θελήσει να εφαρμόσει νεοφιλελεύθερη πολιτική έχουμε μια πραγματικά μεγάλη ευκαιρία να χτίσουμε μια δυνατή οργάνωση. Αυτή είναι η δική μας ώρα, η ώρα την οποία περιμέναμε. Η ώρα που οι εργάτες θα αρχίσουν να αναζητούν τη λύση για τα δικά τους συμφέροντα, θα αποκτήσουν δικαιώματα και συνδικάτα.

Υπάρχει μεγάλη συζήτηση στα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα της Ευρώπης και τι πολιτική ακολουθούν. Πιστεύω ότι ο λεγόμενος "τρίτος δρόμος" έχει αποτύχει. Δεν είναι κάτι καινούργιο και ιστορικά έχει αποτύχει. Υπάρχει πραγματικά πρόβλημα με την Αριστερά όταν έρχεται στην εξουσία. Το κράτος είναι ένας μηχανισμός που ανήκει στη Δεξιά και έτσι η Αριστερά όταν έρχεται στην εξουσία στρέφεται δεξιά. Εμείς θα θέλαμε να υπάρχει μια Βαλκανική Ομοσπονδία στα πρότυπα της ΕΕ, αλλά με πραγματικά κοινωνική πολιτική.

Η επανάσταση της 5ης Οκτώβρη που έριξε τον Μιλόσεβιτς δεν θα μπορούσε να έχει νικήσει χωρίς τη γενική απεργία που παρέλυσε ολόκληρη τη Σερβία. Καθοριστικό ρόλο στην οργάνωση αυτής της απεργίας έπαιξε το αυτόνομο συνδικάτο Νεζάβισνοστ.

Δύο μήνες μετά την επανάσταση, μέσα στους χώρους δουλειάς οι εργαζόμενοι συνεχίζουν να παλεύουν απαιτώντας να φύγουν οι παλιοί διευθυντές και ταυτόχρονα οργανώνονται στα σωματεία και όπου δεν υπήρχαν φτιάχνουν καινούργια.

Το συνδικάτο Νεζάβισνοστ συμμετείχε μαζί με τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά συνδικάτα στη διαδήλωση της Νίκαιας ενάντια στην πολιτική που βάζει τους ανθρώπους πάνω από τα κέρδη. Οι εργαζόμενοι στη Σερβία δεν περιμένουν από την αγορά να λύσει τα προβλήματά τους.

Νέμποσα Σάβιτς οργανωτικός γραμματέας του Νεζάβισνοστ

Το αυτόνομο συνδικάτο Νεζάβισνοστ φτιάχτηκε το 1991. Μέχρι τοτε υπήρχαν μόνο τα κρατικά συνδικάτα, όπου γινόσουν αυτόματα μέλος όταν έπιανες δουλειά. Τα συνδικάτα αυτά ακολουθούσαν απόλυτα το πρόγραμμα του καθεστώτος. Γι'αυτό είχαμε τρομερά προβλήματα να οργανώσουμε τη δράση μας. Οι συνδικαλιστές και τα μέλη μας αντιμετώπισαν διώξεις από την εργοδοσία, ήταν αποκλεισμένα από επιδόματα, ρούχα, γάλατα κλπ. Αντιμετωπίζαμε μεταθέσεις, μετατάξεις, στις χειρότερες δουλειές. Στη διάρκεια των πολέμων που αντιμετωπίσαμε τα πράγματα ήταν χειρότερα. Είμασταν οι πρώτοι που έπαιρναν στο στρατό. Αυτό ήταν μεγάλο πρόβλημα, γιατί εμείς προωθούσαμε τη συνεργασία με τους συναδέλφους μας από τις άλλες χώρες της πρώην Γιουγκοσλαβίας. Από την ίδρυσή μας, είμασταν ένα αντιεθνικιστικό αντιπολεμικό συνδικάτο. Συμμετείχαμε σε όλες τις αντιπολεμικές διαδηλώσεις. Το Νεζαβισνοστ έχει μέλη απ'όλες τις εθνικότητες. Καταφέραμε να στρατολογήσουμε μουσουλμάνους, αλβανούς, σλοβάκους, ρουμάνους, ούγγρους, χωρίς καμιά προκατάληψη. Αυτή μας τη στάση, το καθεστώς τη χρησιμοποιούσε για να πει ότι τάχα είμαστε υπέρ του ΝΑΤΟ, ότι είμαστε "πράκτορες". Πήραμε θέση κατά των βομβαρδισμών, αλλά ταυτόχρονα ζητούσαμε μαζί με άλλες οργανώσεις να σταματήσει η πολιτική του Μιλόσεβιτς στο Κόσοβο.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, φτάσαμε να έχουμε 220.000 μέλη. Ολοι περιμέναμε ότι ο Μιλόσεβιτς θα προσπαθήσει να κλέψει στις εκλογές. Αποφασίσαμε να αντισταθούμε οργανώνοντας πολιτική απεργία σε όλα τα εργοστάσια, κυρίως όχι σε δημόσιες υπηρεσίες, αλλά στα εργοστάσια όπλων, στα εργοστάσια βαριάς βιομηχανίας, στις τράπεζες, εκεί που πονούσε περισσότερο το καθεστώς. Η απεργία στα ορυχεία της Κολούμπαρα ήταν ο "χαμένος κρίκος" που βρέθηκε, ο κρίκος που ένωσε τους εργάτες με τους φοιτητές, το Οτπορ, και τελικά οδήγησε στη νίκη.

Μετά την επανάσταση, βλέπουμε μια έκρηξη στους χώρους δουλειάς, χιλιάδες εργάτες ζητάνε να μπούνε στο Νεζάβισνοστ. Τα μέλη μας είναι ενεργά πολιτικά σε κόμματα, αλλά το συνδικάτο μας είναι ανεξάρτητο. Στηρίξαμε την Δημοκρατική Αντιπολίτευση για να πέσει το καθεστώς του Μιλόσεβιτς. Ομως, η Δημοκρατική Αντιπολίτεση υπέγραψε το "Σύμφωνο για μια κοινωνικά δίκαιη και δημοκρατική Σερβία", που περιέχει τα αιτήματά μας.

Θέλουμε νόμους που να προωθούν κοινωνική πολιτική. Ολα είναι γραμμένα εκεί και όταν έρθει η ώρα θα τους θυμίσουμε τι έχουν υπογράψει. Στις εκλογές οι περισσότεροι ηγέτες της αντιπολίτευσης κυνηγάνε τις καρέκλες. Εμείς προσπαθούμε να οργανώσουμε τους συναδέλφους μας στα σωματεία, να διεκδικήσουμε καλύτερες συνθήκες για τους εργαζόμενους, τους φτωχούς.

Στην Πολωνία η "Αλληλεγγύη" πήρε δεξιές θέσεις και κατάρρευσε. Θέλουμε το συνδικάτο μας να είναι αυτόνομο. Φοβόμαστε ότι οι οικονομολόγοι που συνεργάζονται με την κυβέρνηση θα προσπαθήσουν να εφαρμόσουν μια σκληρή νεοφιλελεύθερη πολιτική και θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης. Γι'αυτό ήδη συνεργαζόμαστε με άλλα συνδικάτα στην Ευρώπη για να το παλέψουμε αυτό μαζί. Ανησυχούμε πολύ ότι θα αρχίσουν να μιλάνε για το κέρδος και το κεφάλαιο και θα βάλουν την κοινωνική πολιτική στην άκρη. Δεν θέλουμε να πούνε στις πολυεθνικές "εδώ υπάρχει φθηνό εργατικό δυναμικό, ελάτε να βγάλετε λεφτά" στις πλάτες των εργαζομένων. Δεν πιστεύω ότι είναι ρεαλιστικό να ανατρέψουμε το κεφάλαιο, αλλά μπορούμε να επιβάλουμε κοινωνική δικαιοσύνη.

Λύντα Μιχαήλοβιτς συνδικαλίστρια στο Πρέσεβο στα σύνορα της Σερβίας με το Κόσοβο

Είμαι συνδικαλίστρια και οργανώτρια του Νεζάβισνοστ στο Πρέσεβο, όπου μένουν σέρβοι, αλλά κυρίως αλβανοί. Το Νεζάβισνοστ κατάφερε να ενεργοποιήσει την αλβανική κοινότητα, να είναι δραστήρια στην πολιτική ζωή. Θεωρούμε ότι η αλβανική κοινότητα πρέπει να συμμετέχει στην πολιτική ζωή της Σερβίας. Τους βοηθήσαμε να φτιάξουν Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και το 1998 υπέγραψαν μαζί μας το αίτημα για να σταματήσουν οι επιθέσεις του Μιλόσεβιτς στην περιοχή. Ηταν πολύ δύσκολο γι'αυτούς να είναι ενεργοί πολιτικά, λόγω της καταπίεσης που υπήρχε και από την αστυνομία και από τους διευθυντές που επέλεγε το καθεστώς.

Καταφέραμε να πείσουμε την αλβανική κοινότητα να συμμετάσχει μαζί με τη Δημοκρατική Αντιπολίτευση στις εκλογές με αντιπροσώπους σε εθνικό, αλλά και τοπικό επίπεδο. Το Γιούλ, το κόμμα της γυναίκας του Μιλόσεβιτς τους απαγόρευσε να πάνε να ψηφίσουν. Μετά την επανάσταση στο εργοστάσιο επίπλων Σίμπο οι σέρβοι και αλβανοί εργάτες οργανώθηκαν μαζί και κατέβηκαν σε απεργία με αίτημα ίσους μισθούς για όλους ανεξάρτητα εθνικότητας, και το καταφέραν. Κατάφεραν ακόμα να απομακρύνουν τον στρατό και την αστυνομία που φρουρούσαν το εργοστάσιο. Τώρα προσπαθούν να διώξουν τους διορισμένους από το καθεστώς μάνατζερ. Μόνο ενωμένοι μπορούμε να πετύχουμε μια καλύτερη ζωή χωρίς πολέμους.

Γκορντάνα Μπουραζέρ γραμματέας του σωματείου στο εργοστάσιο της Ζίμενς στο Βελιγράδι

Το Μάρτη μια επιτροπή στη Γερμανία αποφάσισε ότι ο παραγωγικός τομέας του εργοστασίου της Siemens στο Βελιγράδι δεν είναι χρήσιμος πια και πρέπει να κλείσει που σημαίνει 170 απολύσεις. Είχαν γίνει άλλες 120 απολύσεις πριν δύο χρόνια, όπου τουλάχιστον οι εργαζόμενοι αποζημιώθηκαν. Τώρα θέλουν να διώξουν άλλους 170, αλλά σε συνεργασία με το γερμανικό συνδικάτο IG Metal έχουμε μπλοκάρει τις απολύσεις. Το ίδιο γίνεται και στα εργοστάσια της Μερσέντες, της Βόλβο και άλλα. Αν τις κάνουν, τότε θα υπάρξει αγώνας και αυτό ισχύει γενικότερα για τη στάση της νέας κυβέρνησης.

Δεν είμαστε πια "ήσυχα παιδιά". Είμαστε άνθρωποι που δεν τους αρέσουν οι "πρόεδροι", έχουμε πολύ κακή εμπειρία από τους προέδρους. Ημουν αντιπολίτευση ενάντια στο κόμμα του Μιλόσεβιτς και θα γίνω αντιπολίτευση ενάντια στο DOS - και θέλω να πω ότι οι περισσότεροι από αυτούς δεν είναι πολύ καλύτεροι από τον Μιλόσεβιτς. Γι'αυτό πρέπει να τους έχουμε υπό έλεγχο.

Η Ιντιφάντα επιστρέφει

Η εξέγερση των Παλαιστίνιων έχει συγκλονίσει όλο τον κόσμο.
Ο *Λέανδρος Μπόλαρης* παρουσιάζει τις προοπτικές για να νικήσει αυτό το κίνημα

Η "Δεύτερη Ιντιφάντα" των Παλαιστίνιων έκλεισε τρεις μήνες. Οι νεκροί έχουν ξεπεράσει τους 330, στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι Παλαιστίνιοι. Οι τραυματίες είναι χιλιάδες, πολλοί θα παραμείνουν για πάντα ανάπηροι. Στις αρχές της εξέγερσης η εικόνα ενός δωδεκάχρονου αγοριού να γαζώνεται από τις σφαίρες του ισραηλινού στρατού μαζί με τον πατέρα του που προσπαθούσε να τον προστατέψει, συγκλόνισε όλο τον κόσμο.

Οι Παλαιστίνιοι δίνουν έναν ηρωικό και άνισο αγώνα με σύνθημα *"δεν υπάρχει ειρήνη χωρίς δικαιοσύνη"*. Οι κυβερνήσεις, τα κανάλια και οι εφημερίδες μας έλεγαν όλα τα προηγούμενα χρόνια ότι η δικαιοσύνη - και η ειρήνη- στη Μ. Ανατολή εξασφαλίστηκε με τις συνθήκες του Οσλο τον Σεπτέμβρη του 1993. Με αυτές τις συμφωνίες οι Παλαιστίνιοι στα Κατεχόμενα (Λωρίδα της Γάζας και Δυτ. Οχθη του Ιορδάνη) εξασφάλισαν ένα καθεστώς περιορισμένης αυτονομίας. Ομως αντί για δικαιοσύνη, ειρήνη και ευημερία αυτά τα 7 χρόνια που μεσολάβησαν πήραν περισσότερη φτώχεια, καταπίεση και βία.

Η κατάσταση στα Κατεχόμενα χειροτέρευε συνεχώς μετά το 1993. Ποτέ η ζωή δεν ήταν εύκολη, αλλά τώρα οι συνθήκες είναι αβάσταχτες. Η ανεργία έχει φτάσει το 21,5%. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΗΕ το κατά κεφαλήν εισόδημα για τους Παλαιστίνιους έχει πέσει στα 1.692 δολάρια το χρόνο. Για τους ισραηλινούς είναι 15.600 δολάρια. Οι συνθήκες στέγασης είναι άθλιες. Στις παράγκες των προσφυγικών καταυλισμών μένουν κατά μέσο όρο 7,99 άτομα, σύμφωνα με τα στοιχεία της παλαιστινιακής στατιστικής υπηρεσίας. Ακόμα και η πρόσβαση σε καθαρό νερό είναι προβληματική. Τα πηγάδια στην Λωρίδα της Γάζας περιέχουν 11 φορές περισσότερο ακατάλληλες ουσίες από τα επιτρεπτά όρια που ισχύουν π.χ. στις ΗΠΑ.

Μαζί με τη φτώχεια, η καταστολή από την πλευρά του ισραηλινού κράτους συνεχίστηκε αμείωτη. Αυθαίρετες συλλήψεις "τρομοκρατών" μέσα στα αυτόνομα εδάφη, επιδρομές σε σπίτια, δολοφονίες. Ακόμα και το υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ αναγκάστηκε μερικές φορές να το παραδεχτεί. Η Εκθεση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του 1997, περιλαμβάνει ένα περιστατικό όπου *"Τον Μάη του 1996 ένας παλαιστίνιος κρατούμενος που νοσηλευόταν σε νοσοκομείο της Ιερουσαλήμ ξυλοκοπήθηκε μέχρι θανάτου από ισραηλινούς αστυνομικούς και την ιδιωτική ασφάλεια του νοσοκομείου. Σύμφωνα με μαρτυρίες του νοσηλευτικού προσωπικού, (οι αστυνομικοί) πρώτα του είχαν δέσει με χειροπέδες τα χέρια και τα πόδια στο κρεβάτι"*.

Για "λόγους ασφαλείας" ο ισραηλινός στρατός κάθε τόσο κλείνει τα σύνορα με τις παλαιστινιακές περιοχές, στην ουσία αποκόβοντάς τες από τον έξω κόσμο και την μια από την άλλη. Μια στατιστική δείχνει ότι στην Λωρίδα της Γάζας το 1993 τα σύνορα έμεναν κλειστά κατά μέσο όρο 4,7 μέρες το χρόνο. Το 1996 ήταν κλειστά για 36,2 μέρες. Στη Δυτική Οχθη οι αντίστοιχοι αριθμοί είναι 7,1 και 37,8. Για να πάει ένας Παλαιστίνιος από τα αυτόνομα εδάφη της Δυτ. Οχθης στα αυτόνομα εδάφη της Γάζας πρέπει να κάνει αίτηση στον ισραηλινό στρατό. Μόνο το 40% όσων κάνουν αίτηση παίρνουν τελικά άδεια. Το κλείσιμο των συνόρων σημαίνει ότι κόβεται η διακίνηση α-

«Ακόμα κι αν χρειαζόταν να χρησιμοποιήσουμε μεγαλύτερη στρατιωτική βία για να εξασφαλίσουμε την «ειρήνη» θα το κάναμε». Δήλωση του Εχούντ Μπάρακ π. πρωθυπουργού του Ισραήλ

παραίτητων αγαθών, εκατοντάδες χιλιάδες χάνουν τα μεροκάματά τους.

Κλεμένη γη

Το Ισραήλ έντεινε από το 1993 και μετά την ίδρυση οικισμών εποίκων στα Κατεχόμενα. Σ' αυτά τα χρόνια οι έποικοι διπλασιάστηκαν έφτασαν τις 350.000 σε 144 οικισμούς. Οι οικισμοί χτίζονται σε κλεμένη γη των Παλαιστίνιων, και πάντοτε στην καλύτερη πιο εύφορη γη. Ο λόγος που χτίζονται δεν είναι η "πληθυσμιακή πίεση" όπως λέει η κυβέρνηση του Ισραήλ, έτσι και αλλιώς οι περισσότεροι οικισμοί είναι σχεδόν άδειοι. Ο στόχος είναι ο έλεγχος των παλαιστινιακών περιοχών, ο τεμαχισμός τους. Ενας οικισμός, για παράδειγμα ο Ma'ale Adumin στην Αν. Ιερουσαλήμ, ελέγχει το πέρασμα ανάμεσα στη βόρεια και νότια Δυτ. Οχθη. Στην Χεβρώνα 450 έποικοι έχουν την προστασία 40.000 στρατιωτών και ελέγχουν μια αραβική πόλη 150.000 κατοίκων. Είναι το 0,3% του πληθυσμού αλλά κατέχουν το 20% της πιο εύφορης γης.

Οι οικισμοί είναι ορμητήρια συμμοριών εποίκων που τρομοκρατούν και δολοφονούν Παλαιστίνιους. Τα κανάλια στα τέλη Νοέμβρη έδειχναν με αποτροπιασμό το πλήθος που σκότωσε δυο ισραηλινούς ασφαλίτες στην Ραμάλα. Δεν λένε τίποτα για τις καθημερινές επιθέσεις και δολοφονίες αμάχων από τους εποίκους. Τον Φλεβάρη του 1994 ένας έποικος, ο Μπαρούχ Γκολντστάιν, άνοιξε πυρ σε ένα τζαμί στην Χεβρώνα δολοφονώντας 29 ανθρώπους. Οι επιθέσεις έχουν ενταθεί από το ξέσπασμα της νέας Ιντιφάντα. Αναφέρουμε μόνο δυο από τα δεκάδες περιστατικά. Στις 20 Νοέμβρη έποικοι επιτέθηκαν με ξύλα και πέτρες στο σχολείο θηλέων της Κορτάμπα στη Χεβρώνα. Εδειραν τα παιδιά και τους δασκάλους. Μια μονάδα στρατού που έφτασε έριξε δακρυγόνα μέσα στο σχολείο! Στις 13 Δεκέμβρη μια ομάδα εποίκων από τον οικισμό Γιτζχάρ επιτέθηκε σε παλαιστίνιους αγρότες στα χωράφια τους. Δολοφόνησαν με πετροβολισμό μια ηλικιωμένη 75 χρονών και τραυμάτισαν άλλες τρεις.

Η νέα Ιντιφάντα έχει τις ρίζες της στις εξελίξεις των 13 τελευταίων χρόνων. Στα μέσα της δεκαετίας του '80 το κίνημα των Παλαιστίνιων φαινόταν να πνέει τα λοίσθια. Η εισβολή του Ισραήλ στο Λίβανο συνέτριψε τις στρατιωτικές υποδομές της PLO στα στρατόπεδα προσφύγων. Χιλιάδες μαχητές της έφυγαν από τις βάσεις τους, και βρέθηκαν διασκορπισμένοι σε στρατόπεδα στην Τυνησία και σε άλλες χώρες μακριά από το Ισραήλ. Η ίδια ηγεσία της PLO και ο Αραφάτ μετέφεραν το αρχηγείο τους στην Τυνησία.

Τον Δεκέμβρη του 1987 ξέσπασε η εξέγερση στα Κατεχόμενα, η Ιντιφάντα. Ηταν μια νέα εξέλιξη που αρχικά αιφνιδίασε τους πάντες. Ηταν μια αυθόρμητη, μαζική εξέγερση με διαδηλώσεις, επανειλημένες Γενικές Απεργίες, που γέννησε νέες μορφές οργάνωσης. Το κράτος του Ισραήλ δεν είχε πια μπροστά του μερικές χιλιάδες ένοπλους αντάρτες, αλλά ένα πληθυσμό πάνω από 1.000.000, ένα κίνημα φτωχών αγροτών και εργατών, μια κοινωνική έκρηξη. Για όλον αυτόν τον κόσμο που πάλεψε πάνω από δυο χρόνια, η πάλη ενάντια στο σιωνιστικό κράτος και τον ιμπεριαλισμό ταυτιζόταν με την ελπίδα για μια καλύτερη ζωή, για σχολεία, δουλειά, νοσοκομεία με την πάλη ενάντια στην φτώχεια και την εκμετάλλευση.

Γι' αυτό η επίδραση της εξέγερσης ήταν καταλυτική σε όλη την περιοχή. Τον Οκτώβρη του 1988 ο στρατός στην Αλγερία έπνιξε στο αίμα τεράστιες διαδηλώσεις ενάντια στα μέτρα του ΔΝΤ που ήθελε να εφαρμόσει το καθεστώς. Το σύνθημα των εκατοντάδων χιλιάδων διαδηλωτών ήταν *"να ακολουθήσουμε τον δρόμο των Παλαιστίνιων"*. Τον Μάη του 1989 απεργίες και διαδηλώσεις συγκλόνισαν την Ιορδανία, πάλι ενάντια στις "συνταγές" της αγοράς και την καταπίεση του καθεστώτος του βασιλιά Χουσείν. Τα πλακάτ των διαδηλωτών έγραφαν "Αυτή είναι η Ιντιφάντα της Ανατολικής Οχθης". Στην Αίγυπτο ξέσπασαν μαζικές διαδηλώσεις και απεργίες.

Η Ιντιφάντα έδωσε καινούργια ζωή στη PLO και στις διάφορες οργανώσεις της. Αλλά το πιο σημαντικό, ανάγκασε τις ΗΠΑ να αποδεχθούν ότι πρέπει να γίνουν μερικές παραχωρήσεις ώστε να μην μεταδοθεί το "μικρόβιό" της, αποσταθεροποιώντας τα φιλικά της αραβικά καθεστώτα. Ετσι "έπεισαν" το Ισραήλ να μπει σε μια διαδικασία διαπραγματεύσεων, που με πολύ αργά βήματα οδήγησε στις συμφωνίες του Οσλο.

Η ηγεσία του Αραφάτ αντί να αξιοποιήσει την Ιντιφάντα, παζάρεψε έναν απαράδεκτο συμβιβασμό. Εγκατέλειψε τον πάγιο στόχο των Παλαιστινίων, δηλαδή τη δημιουργία ενός δημοκρατικού μη-θρησκευτικού κράτους με δικαίωμα όλων των Παλαιστινίων να γυρίσουν στα εδάφη τους. Αντί γι' αυτό, αποδέχθηκε τη θέση ότι θα υπάρχουν δύο κράτη, το Ισραήλ και μια «Παλαιστινιακή Αρχή». Οι Συμφωνίες στου Οσλο επισημοποίησαν ότι οι περιοχές των Παλαιστινίων αποτελούν αποικία του Ισραήλ.

Από το 1993 και μετά, η καθημερινή εμπειρία απέδειξε στους Παλαιστίνιους στα Κατεχόμενα, ότι οι Συμφωνίες του Οσλο και οι υποσχέσεις του Αραφάτ δεν δουλεύουν. Ετσι η νέα Ιντιφάντα στρέφεται σε μεγάλο βαθμό και κατά του Αραφάτ και της πλούσιας και διεφθαρμένης ελίτ που έχει γύρω του. Οσο μεγάλωνε η δυσαρέσκεια

τόσο ο Αραφάτ απαντούσε με την καταστολή. Το 25% του προϋπολογισμού της Παλαιστινιακής Αρχής πάει για τις 13 (!) υπηρεσίες ασφαλείας. Γι' αυτό τώρα ο Αραφάτ δεν μπορεί να επιβάλει τις θελήσεις του ούτε στο κόμμα του, την Φατάχ και την στρατιωτική της οργάνωση την Τανζίμ.

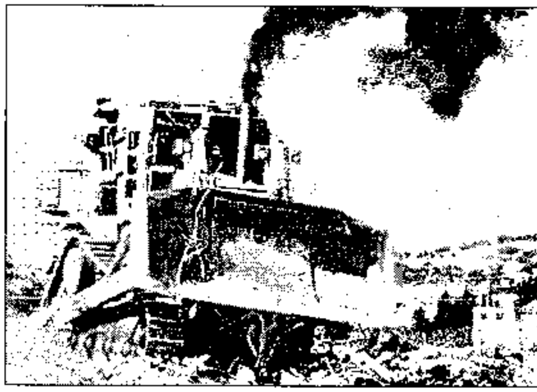
Η Νέα Ιντιφάντα τινάζει στον αέρα τις ισορροπίες που είχαν επιβάλει οι ΗΠΑ την δεκαετία του '90 και βάζει ξανά επί τάπητος το ζήτημα της προοπτικής του κινήματος των Παλαιστίνιων. Δεν μπορούν να στηριχτούν στις εξελίξεις μέσα στο Ισραήλ, σε μια "φιλειρηνική" κυβέρνηση. Ούτε στις κυβερνήσεις και τα καθεστώτα των αραβικών χωρών που έχουν συμβιβαστεί με τον ιμπεριαλισμό, στηρίζονται στην εκμετάλλευση εκατομμυρίων εργατών και εργατών και έχουν κατ' επανάληψη πνίξει στο αίμα τα κινήματά τους -και τους ίδιους τους Παλαιστίνιους. Η δύναμη που μπορεί να φέρει την νίκη είναι η αραβική εργατική τάξη. Πρόκειται για μια τεράστια τάξη -μόνο στην Αίγυπτο υπάρχουν πάνω από 5 εκατομμύρια βιομηχανικοί εργάτες- με πλούσια παράδοση αγώνων.

Το κίνημα των Παλαιστίνιων έχει ταυτιστεί με αυτούς τους αγώνες. Στην Ιορδανία το 1970, οι Παλαιστίνιοι έγιναν το κέντρο μιας μαζικής στροφής στα αριστερά. Γι' αυτό ο βασιλιάς Χουσεΐν έστειλε τον "Μαύρο Σεπτέμβρη" εκείνης της χρονιάς τον στρατό του να ισοπεδώσει τα στρατόπεδα των προσφύγων. Στο Λίβανο το 1975 οι Παλαιστίνιοι πολέμησαν στο πλευρό της Αριστεράς στον εμφύλιο πόλεμο. Το 1976 ο Ασαντ της Συρίας έστειλε τον στρατό του να σφάξει τους Παλαιστίνιους. Σήμερα όμως, ούτε το Ισραήλ ούτε κανένα άλλο καθεστώς μπορούν με μια στρατιωτική επιχείρηση να "ξεμπερδέψουν" με μια εξέγερση που έχει τέτοιο βάθος και απήχηση.

Το ξέσπασμα της Νέας Ιντιφάντα προκάλεσε σεισμό από την Τυνησία μέχρι την Αίγυπτο, την Ιορδανία, τις χώρες του Κόλπου. 500.000 διαδήλωσαν στην πρωτεύουσα του Μαρόκου, την Ραμπάτ, στα μέσα Οκτώβρη μετά από κάλεσμα των συνδικάτων και των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Στα τέλη του Οκτώβρη στην Ιορδανία μια τεράστια διαδήλωση που είχαν καλέσει τα συνδικάτα προσπάθησε να σπάσει τα σύνορα. Η ιορδανική αστυνομία πυροβόλησε στο ψαχνό δολοφονώντας δυο διαδηλωτές. Στο Κάιρο τεράστιες διαδηλώσεις συγκρούστηκαν με την αστυνομία έξω από τις πρεσβείες των ΗΠΑ και του Ισραήλ. Οπως και οι Παλαστίνιοι, εκατομμύρια εργάτες στην Μ. Ανατολή κινητοποιούνται με σύνθημα *"Δεν υπάρχει ειρήνη χωρίς δικαιοσύνη"*. Και έχουν την δύναμη να το κάνουν πράξη.

Το μαντρόσκυλο του ιμπεριαλισμού

Το κράτος του Ισραήλ φτιάχτηκε πάνω στην κλεμένη γη των Παλαιστίνιων. Τον Νοέμβρη του 1947 ο ΟΗΕ (με πρωτοβουλία των ΗΠΑ) αποφάσισε την δημιουργία δυο κρατών στην Παλαιστίνη, ενός εβραϊκού και ενός αραβικού. Το εβραϊκό θα είχε το 55% του εδάφους παρ'όλο που οι Εβραίοι αποτελούσαν μόνο το 30% του πληθυσμού και κατείχαν το 6% της γης. Αλλά ακόμα και αυτή η απόφαση δεν ήταν αρκετή για τους σιωνιστές ηγέτες του Ισραήλ. Με μια εκστρατεία βίας και σφαγών το 1948 πήραν στον έλεγχό τους όλη την περιοχή μετατρέποντας περίπου 750.000 Παλαιστίνιους σε πρόσφυγες στις γύρω χώρες. Στον πόλεμο του 1967 το Ισραήλ κατέλαβε την Δυτ. Οχθη του Ιορδάνη και τη Λωρίδα της Γάζας μεγαλώνοντας τα εδάφη του τρεις φορές.

Οι μπουλντόζες καταστρέφουν τα σπίτια των Παλαιστίνιων

Η Παλαιστίνη βρισκόταν στα χέρια της Βρετανικής Αυτοκρατορίας μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο έλεγχος του αγγλικού ιμπεριαλισμού απλωνόταν σε όλη την περιοχή μέχρι τα πετρέλαια της Μοσούλης (σημερινό Ιράκ). Το 1927 οι Εβραίοι στην Παλαιστίνη έφταναν μόλις τις 150.000 ενώ οι Παλαιστίνιοι ήταν πάνω από 1.000.000.

Η Βρετανία ήταν από τους νικητές του Β' Παγκόσμιου αλλά βγήκε από αυτόν με την δύναμή της αποφασιστικά φθαρμένη. Δεν μπορούσε να διατηρήσει την τεράστια αυτοκρατορία της. Στην θέση της σαν ηγετική δύναμη στον κόσμο είχαν προβάλει οι ΗΠΑ. Για τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό τα πετρέλαια της Μ. Ανατολής ήταν εξίσου πολύτιμα. Οι ΗΠΑ χρειάζονταν ένα σταθερό προπύργιο και στήριγμα στην περιοχή. Το βρήκαν στο σιωνιστικό κίνημα και στους σιωνιστές εποίκους στην Παλαιστίνη.

Εδώ χρειάζεται μια διευκρίνιση. Εβραίοι κατοικούσαν στην Παλαστίνη για αιώνες, δίπλα δίπλα στον αραβικό πληθυσμό, χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Τα προβλήματα άρχισαν από την στιγμή -αρχές του 20ου αιώνα- που το σιωνιστικό κίνημα άρχισε την πολιτική εποικισμού της Παλαιστίνης. Μετά το 1948 το σιωνιστικό κράτος του Ισραήλ εφάρμοσε μια πολιτική "εθνοκάθαρσης" στην περιοχή. Αυτή είναι η ρίζα του προβλήματος και όχι κάποιο "προαιώνιο" εθνικό ή θρησκευτικό μίσος.

Ο σιωνισμός είναι ένα αντιδραστικό πολιτικό κίνημα που εμφανίστηκε στα τέλη του 19ου αιώνα. Η ιδεολογία του αποτελείται από ένα μίγμα εθνικιστικών και θρησκευτικών ιδεών. Η κεντρική του θέση ήταν πως ο αντισημιτισμός ήταν δομημένος στον εθνικό χαρακτήρα όλων των άλλων λαών και πως είναι μάταιο για τους Εβραίους να τον καταπολεμούν. Σύμφωνα με τους σιωνιστές η μόνη λύση ήταν η ίδρυση ενός εβραϊκού κράτους σε κάποια γωνιά του κόσμου με την βοήθεια μιας μεγάλης ιμπεριαλιστικής δύναμης.

Ο σιωνισμός ήταν -και εξακολουθεί να είναι- μειοψηφία ανάμεσα στους εβραϊκούς πληθυσμούς. Ιδιαίτερα στην Ευρώπη η μεγάλη πλειοψηφία των εβραίων εργατών ήταν αντισιωνιστές σοσιαλιστές. Ηγέτες του σοσιαλιστικού κινήματος όπως η Ρ. Λούξεμπουργκ, ο Ε. Μπερνστάιν, ο Λ. Τρότσκι, ο Γ. Ζηνόβιεφ, ο Μάρτοφ, ήταν εβραίοι. Αυτή η λαμπρή παράδοση του διεθνισμού μέσα στους εβραίους εργάτες τσακίστηκε στο Β Παγκόσμιο Πόλεμο με το Ολοκαύτωμα των ναζί. Οι ΗΠΑ και οι σιωνιστές εκμεταλλεύτηκαν το κύμα συμπάθειας για τους Εβραίους μετά τον πόλεμο για να δικαιολογήσουν την ανάγκη για ένα εβραϊκό κράτος στην Παλαστίνη.

Από την αρχή ήταν ξεκάθαρο ότι αυτό το κράτος θα έπαιζε ένα διπλό -εξίσου αντιδραστικό- ρόλο. Ο πρώτος είναι ο ρόλος του χωροφύλακα του αμερικάνικου ιμπεριαλι-

Η αντίσταση είναι τρόπος ζωής για τους νέους στην Παλαιστίνη

σμού πάνω στα πετρέλαια της Μ. Ανατολής. Παράλληλα όμως ο σιωνισμός αξιοποιεί αυτό τον ρόλο για να προωθεί τις δικές του επιδιώξεις, τη δημιουργία του "Μεγάλου Ισραήλ".

Τον Σεπτέμβρη του 1951 η γνωστή εφημερίδα του Ισραήλ **Χα'αρέτζ** έγραφε: *"...το Ισραήλ θα γίνει το μαντρόσκυλο. Δεν υπάρχει περίπτωση να ασκήσει επιθετική πολιτική απέναντι στα αραβικά κράτη αν κάτι τέτοιο είναι ενάντια στις επιθυμίες της Βρετανίας ή των ΗΠΑ. Ομως, αν για οποιαδήποτε λόγο η Βρετανία και οι ΗΠΑ επιλέξουν να κλείσουν τα μάτια, μπορούν να βασιστούν στο Ισραήλ για να τιμωρήσει ένα ή περισσότερα γειτονικά κράτη που θα τολμήσουν να αντιμιλήσουν πέρα από τα όρια του επιτρεπτού στη Δύση."*

Αυτός ο ρόλος εξασφάλισε αυτά τα 50 χρόνια στο Ισραήλ μαζική οικονομική και στρατιωτική βοήθεια από τις ΗΠΑ. Στη δεκαετία του '50 η αμερικάνικη βοήθεια έφτανε τα 54,5 εκατομμύρια δολάρια το χρόνο. Στη δεκαετία του '60 αυξήθηκε σε 70 εκατομμύρια δολάρια το χρόνο. Το 1979 έφτασε τα 4,8 δισεκατομμύρια δολάρια. Το 1982 -τη χρονιά της ισραηλινής εισβολής στο Λίβανο- η αμερικάνικη βοήθεια ήταν 1.000 δολάρια για κάθε ισραηλινό πολίτη, η μεγαλύτερη βοήθεια που έστελναν οι ΗΠΑ παγκόσμια. Τα πιο σύγχρονα όπλα που παρήγαγαν οι αμερικάνικες πολεμικές βιομηχανίες έφταναν και φτάνουν πρώτα στο Ισραήλ.

Αυτή η σχέση επέτρεψε στο Ισραήλ να επικρατήσει σε όλους τους πολέμους με τα αραβικά κράτη. Αλλά και κάτι πολύ περισσότερο: είναι ο αποφασιστικός παράγοντας για την επιβίωση και ανάπτυξη της ισραηλινής οικονομίας. Οι Παλαιστίνιοι δουλεύουν σαν φτηνό εργατικό δυναμικό κυρίως στον αγροτικό τομέα αλλά δεν είναι η εργασία τους που εξασφαλίζει την οικονομική επιβίωση του Ισραήλ.

Αυτός ο διπλός ρόλος διαποτίζει την ισραηλινή κοινωνία από την κορυφή μέχρι τη βάση. Είναι μια βαθιά ρατσιστική και μιλιταριστική κοινωνία. Ενα κράτος όπου, σύμφωνα με το νόμο, οποιοσδήποτε εβραίος μπορεί να εγκατασταθεί αποκτώντας αυτόματα δικαιώματα πολίτη αλλά που αρνείται το πιο στοιχειώδες δικαίωμα σε εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους που οι πρόγονοί τους ζούσαν εκεί για αιώνες: να γυρίσουν στην γη τους.

Οι "ισραηλινοί Αραβες" (Παλαιστίνιοι που δεν έφυγαν το 1948) είναι πολίτες β' κατηγορίας. Τα χωριά τους είναι ρημαγμένα, παρενοχλούνται συστηματικά από το κράτος και ακροδεξιές ομάδες, η πρόσβαση στην εκπαίδευση και τον κρατικό μηχανισμό είναι κλειστή.

Η εργατική τάξη του Ισραήλ είναι εξαγορασμένη από το σιωνιστικό σύστημα, έχει υλικό συμφέρον από τη διατήρηση αυτής της τεράστιας αδικίας. Η θέση της είναι παρόμοια με αυτή των λευκών εργατών όταν στην Ν. Αφρική επικρατούσε το απαρτχάιντ. Το υψηλό βιοτικό επίπεδο, η πλήρης απασχόληση κλπ, εξασφαλίζονται από την καταπίεση και τις διακρίσεις.

Η Χισταντρουτ -η σιωνιστική συνδικαλιστική συνομοσπονδία- ιδρύθηκε το 1920 με σύνθημα "εβραϊκή εργασία". Οργάνωσε εκστρατείες για να "υποχρεώσει" εβραίους εργοδότες να μην προσλαμβάνουν άραβες εργάτες. Στην διάρκεια της Ιντιφάντα το 1987-88 κινητοποιούσε τα μέλη της να μαζεύουν την σοδειά όταν απεργούσαν οι Παλαιστίνιοι αγρεργάτες. Το "Εργατικό" Κόμμα που είναι προς το παρόν στην κυβέρνηση έχει στην ηγεσία του στρατηγούς, αρχηγούς επιτελείων και μυστικών υπηρεσιών. Σε άλλες χώρες του κόσμου υπάρχουν εργάτες που επηρεάζονται από ρατσιστικές ιδέες, αλλά δεν έχουν κανένα συμφέρον από τις ρατσιστικές διακρίσεις. Αντίθετα, σε όλες τις μεγάλες στιγμές του εργατικού κινήματος η αυθόρμητη τάση των εργατών είναι να γκρεμίζουν τα ρατσιστικά τείχη και τις προκαταλήψεις που στήνει η άρχουσα τάξη. Αυτό δεν έχει συμβεί ποτέ στο Ισραήλ.

Τα παραπάνω δεν σημαίνουν ότι δεν υπάρχουν μεμονωμένες φωνές ή και κινήσεις μέσα στο Ισραήλ που καταδικάζουν τις διακρίσεις και την καταπίεση, αλλά είναι πολύ μειοψηφικές, και κάθε φορά που η κατάσταση οξύνεται γίνονται ακόμα πιο αδύναμες. Οι Παλαιστίνιοι δεν μπορούν να περιμένουν πότε οι εργαζόμενοι του Ισραήλ και οι οργανώσεις τους θα στηρίξουν τα δίκαιά τους. Οσο διατηρείται το σιωνιστικό κράτος, αυτό δεν πρόκειται να προκύψει από κάποιες διαδικασίες στο εσωτερικό του.

Η συντριβή του κράτους του Ισραήλ από την ενωμένη αραβική εργατική τάξη θα σπάσει την κυριαρχία του ιμπεριαλισμού στην περιοχή. Ταυτόχρονα θα ανοίξει το δρόμο για δημοκρατική κοινωνία όπου άραβες και εβραίοι θα ζούνε μαζί, θα επιτρέψει στην εργατική τάξη του Ισραήλ να ξαναπιάσει το νήμα της διεθνιστικής παράδοσης που έκοψε ο σιωνισμός.

Η λύση είναι ένα δημοκρατικό, μη-θρησκευτικό κράτος όπου δεν θα ισχύει κανενός είδους διάκριση, όπου όλοι οι Παλαιστίνιοι θα μπορούν να γυρίσουν στη γη τους. Στην πάλη για να κάνουν πράξη αυτή την προοπτική οι Αραβες και Παλαιστίνιοι εργάτες θα χρειαστεί να ανατρέψουν όλα τα στηρίγματα του ιμπεριαλισμού στην περιοχή, να πάρουν την κοινωνία στα χέρια τους.

Μεταλλαγμένα, το κέρδος δηλητηριάζει

Η προοπτική βρίσκεται στη σύγκρουση με τις πολυεθνικές και όχι στις εναλλακτικές καλλιέργειες, υποστηρίζει ο *Βασίλης Λουκάς*

Αν τη δεκαετία που πέρασε η λέξη καπιταλισμός φέρνει στο μυαλό πολλών ανθρώπων τον Bill Gates, τη Microsoft και τις άλλες πανίσχυρες εταιρίες λογισμικού, τη νέα δεκαετία ονόματα όπως η Monsanto, η DuPont και η υπόλοιπη παρέα των «γονιδιακών γιγάντων» επιχειρούν να ταυτίσουν το ονομά τους με αυτό το γηρασμένο και καταστροφικό σύστημα. Μα αν στην περίπτωση των υπολογιστών, η κρίση του συστήματος σημαίνει οτι λίγοι άνθρωποι πάνω στον πλανήτη έλεγχουν την παραγωγή και την διακίνηση της πληροφορίας, στην περίπτωση των μεταλλαγμένων σημαίνει παραγωγή επικίνδυνων τροφίμων τόσο για την υγεία μας όσο και για το περιβάλλον. Έτσι, οι πολυεθνικές των μεταλλαγμένων έχουν βρει απέναντί τους όχι μόνο τους «γνωστούς» οικολόγους αλλά και πλήθος απλού κόσμου, που είναι συνειδητοποιημένος και αποφασισμένος να τις σταματήσει αυτές και ολόκληρο το σύστημά τους.

Τα μεταλλαγμένα ή αλλιώς γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα οφείλουν την υπαρξή τους στις ανακαλύψεις των επιστημόνων πάνω στο DNA, το μεγαλομόριο που περιέχει όλες τις πληροφορίες για τις λειτουργίες των οργανισμών, τη σύνθεση των απαραιτήτων για την ζωή ενώσεων και τη μεταβίβαση αυτών των πληροφοριών από γενιά σε γενιά. Οι ανακάλυψεις αυτές μας βοηθούν να αντιμετωπίσουμε ασθένειες που οφείλονται στην κληρονομικότητα, να σχεδιάσουμε και να παράγουμε νέα φάρμακα και να κατανοήσουμε περισσότερο την ύπαρξη της ζωής χωρίς δεισιδαιμονίες και προκαταλήψεις.

Οι επιστήμονες έχουν καταφέρει επίσης να κάνουν επεμβάσεις στο DNA, να απενεργοποιήσουν, να αποκόψουν ή να επικολλήσουν τμήματά του και να μεταφέρουν έτσι γενετικές πληροφορίες (γονίδια) από τον ένα οργανισμό στον άλλο. Έτσι, δημιουργούνται οργανισμοί με ιδιότητες που ποτέ δεν τις είχαν όπως ζώα που παράγουν πρωτείνες και ορμόνες σαν την ινσουλίνη απαραίτητες για τον άνθρωπο.

Δημιουργούνται επίσης καλλιέργειες ανθεκτικές στο περιβάλλον, στα έντομα, στα ζιζάνια, παράγονται καλύτερες ποικιλίες, μειώνεται ο χρόνος και το κόστος παραγωγής τους. Για παράδειγμα, έχει μεταφερθεί γονίδιο από ψάρι που ζει σε παγωμένες θάλασσες στη σόγια κάνοντας έτσι το φυτό ανθεκτικό στο ψυχρό περιβάλλον. Τα επιτεύματα αυτά, θα μπορούσαν να βελτιώσουν τη ζωή εκατομυρίων ανθρώπων. Παρόλα αυτά, η λέξη «μεταλλαγμένα» μόνο ευφορία δεν δημιουργεί και όχι άδικα.

Πολυεθνικές

Από την στιγμή που οι επιστημονικές ανακαλύψεις γίνονται όργανα στα χέρια μιας χούφτας πολυεθνικών η χρήση τους δεν αποσκοπεί στη θεραπεία των ασθενειών ή της πείνας αλλά στη μεγιστοποίηση του κέρδους. Ο ανταγωνισμός και η δίψα για νέες επενδύσεις σπρώχνει τις εταιρείες αυτές σε ένα καταστροφικό έργο. Η σύνθεση και ο σχεδιασμός γίνεται με ταχύτατους ρυθμούς, με σχεδόν ανύπαρκτα πειράματα εφαρμογής που είναι και χρονοβόρα και δαπανηρά. Όπως ενημερώνει η Greenpeace, βασιζόμενη σε έρευνες ανεξάρτητων ιδρυμάτων, γενετικά μεταλλαγμένοι οργανισμοί που περιέχουν γονίδια ανθεκτικά σε αντιβιοτικά είναι πιθανό να μεταφέρουν αυτα τα γονίδια σε μικρόβια ή βακτήρια κάνοντας τα έτσι απρόσβλητα στα συνηθισμένα φάρμακα. Η μεταφορά μπορεί να γίνει άμεσα ή μέσω ζωοτροφών όπως η σόγια. Επιπλέον, σε πολλά από τα μεταλλαγμένα προιόντα που προωθούνται στην αγορά βρίσκονται γονίδια από οργανισμούς που ποτέ δεν αποτελούσαν μέρος της ανθρώπινης διατροφής όπως φυτά, ερπετά, βακτήρια με πιθανό αποτέλεσμα την ανάπτυξη νέων αλλεργειών που η ιατρική δεν θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει άμεσα.

Μεγάλες και καταστροφικές επιπτώσεις φαίνεται να έχει η καλλιέργεια μεταλλαγμένων προιόντων και στο περιβάλλον. Είναι συνηθισμένο να εμφυτεύονται γονίδια στα φυτά που τα κάνουν να παράγουν από μόνα τους εντομοκτόνα. Το αποτέλεσμα είναι άλλα έντομα να αναπτύσουν αντίσταση στο συγκεκριμένο εντομοκτόνο ενώ σκοτώνονται έντομα που είναι χρήσιμα. Αυτό μπορεί να επιφέρει τεράστειες διαταραχές στην βιοποικιλότητα μιας περιοχής, στην τροφική αλυσίδα των ζώων και να εξαφανίσει ολόκληρους πληθυσμούς από ζώα, πουλιά και έντομα. Κανείς τέλος δεν μπορεί να φανταστεί τι θα συμβεί όταν γονίδια μεταφερθούν από τον ένα οργανισμό στον άλλο δημιουργώντας έτσι νέα βιολογικά είδη πάνω στον πλανήτη. Οι οικολογικές οργανώσεις μιλούν για τον κίνδυνο ενός «βιολογικού Τσερνόμπιλ». Χωρίς υπερβολή οι καλλιέργειες των μεταλλαγμένων και το φαινόμενο του θερμοκηπίου αποτελούν τα σημαντικότερα περιβαλλοντικά προβλήματα της εποχής μας.

Αν οι επιπτώσεις στην υγεία ή στο περιβάλλον είναι λίγο ή περισσότερο πιθανές, οι επιπτώσεις στην οικονομία είναι ήδη

Νίκαια 2000. Πανό συνδικάτου βιομηχανίας τροφίμων που διαδηλώνει ενάντια στην Ευρώπη των τρελών αγελάδων

πέρα για πέρα ορατές. Η παγκόσμια αγορά μεταλλαγμένων σπόρων ανέρχεται περίπου στα 3 δις δολλάρια και φιλοδοξεί να φτάσει τα 25 δις δολλάρια μέχρι το 2010. Το 50% της σόγιας και το ένα τρίτο του καλαμποκιού που παράγονται στις ΗΠΑ χρησιμοποιούν μεταλλαγμένους σπόρους. Η έκταση των νέων καλλιεργειών παγκόσμια καλύπτει δύο φορές την επιφάνεια της Ελλάδας! Ομως, όσο απίστευτο και να φαίνεται, την τεχνογνωσία, τα μέσα παραγωγής και τον έλεγχο της αγοράς των γενετικά τροποποιημένων σπόρων κατέχουν τέσσερις πολυεθνικές: η DuPont, η Monsanto, η Syngenta και η Aventis. Η ανακάλυψη, η παραγωγή και η διάθεση νέων γενετικά τροποποιημένων σπόρων είναι ένα «μικρό» τμήμα των συνολικών δραστηριοτήτων τους. Οι παραπάνω εταιρίες ελέγχουν ακόμα τα 2/3 της παγκοσμιας αγοράς εντομοκτόνων το 1/4 της παγκόσμιας αγοράς μη μεταλλαγμένων σπόρων ενώ μαζί με μια χούφτα ακόμα όπως η Bayer ελέγχουν πάνω από το 90% της παγκόσμιας αγοράς χημικών προϊόντων που σχετίζονται με την καλλιέργεια του της γης όπως φυτοφάρμακα, λιπάσματα, εντομοκτόνα και ζιζανιοκτόνα.

Ο λόγος που προωθούν τους νέους σπόρους δεν είναι τόσο το κέρδος από την πώλησή τους, όσο η απόλυτη εξάρτηση εκατομμυρίων αγροτών από τα υπόλοιπα προϊόντα τους. Οι καλλιέργειες μεταλλαγμένων απαιτούν τα «συγκεκριμένα» χημικά που παράγονται από την ίδια εταιρεία που προμηθεύει και τους σπόρους. Τα φυτά που παράγονται είναι στείρα και άρα απαιτείται νέα αγορά σπόρων στην αρχή του έτους. Τα μέσα παραγωγής μεταλλαγμένων προϊόντων είναι δαπανηρά και λίγοι αγρότες θα έχουν την δυνατότητα να ανταπεξέλθουν σε αυτό το βάρος. Η προηγούμενη αγροτική επανάσταση του καπιταλισμού η λεγόμενη «πράσινη επανάσταση» οδήγησε σαυτή την κατεύθυνση. Το σύστημα του κέρδους φιλοδοξεί τώρα να αποτελειώσει αυτά τα ερείπια.

Εκτός από την οικονομική επιρροή, τεράστια είναι και η πολιτική επιρροή αυτών των πολυεθνικών πάνω στον πλανήτη. Ο Κλίντον μιλώντας στην σύνοδο του ΠΟΕ στο Σιατλ και προσπαθώντας να πείσει τις Ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να δεχτούν την είσοδο των μεταλλαγμένων δήλωσε: *«Θέλω να πω στους ανθρώπους της Ευρώπης και ολόκληρου του κόσμου οτί ποτέ δεν θα επέτρεπα την εξαγωγή μισού κιλού από τρόφιμο αυτής της χώρας αν είχα ακλόνητες αποδείξεις οτι αυτό το προϊόν είναι μη ασφαλές και το ίδιο θα έκαναν όλοι οι αγρότες των ΗΠΑ».* Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου έχει κανονισμό που απαγορεύει το εμπάργκο εισαγωγών ενός προϊόντος αν δεν υπάρχουν αποδείξεις για την επικινδυνότητά του. Οι αποδείξεις που αναφέρει ο Κλίντον και ο ΠΟΕ σημαίνουν ιατρικά τέστ σε πειραματόζωα, ιστούς και ανθρώπους που διαρκούν μια περίπου δεκαετία. Έτσι, ένα τρόφιμο που είναι αποδεδειγμένα καρκινογόνο στον πίθηκο αλλά για τον άνθρωπο τα τεστ δεν έχουν ολοκληρωθεί, μπορεί ελεύθερα να διακινείται από χώρα σε χώρα και επιβάλλονται κυρώσεις στη χώρα που θα αρνηθεί εισαγωγή του!.

Το αντεπιχείρημα που προβάλλουν οι πολυεθνικές και οι πολιτικοί τους εκπρόσωποι είναι το ζήτημα της ανεπάρκειας τροφίμων. *«Η ανησυχεία για τις μελλοντικές γενιές δεν θα τις θρέψει, η βιοτεχνολογία τροφίμων θα το κάνει»*, δηλώνει η Monsanto. Πράγματι, εκατομμύρια ανθρώπων λιμοκτονούν καθημερινά. Αιτία όμως δεν είναι ούτε η ανεπάρκεια τροφίμων ούτε ο υπερπληθυσμός. Σύμφωνα με το ινστιτούτο IFDP: *«Η παραγωγή τροφίμων ανά άνθρωπο στον κόσμο σήμερα είναι μεγαλύτερη παρά ποτέ. Αρκετή για να προμηθευτεί ο κάθε άνθρωπος με 2,1 κιλά τροφής ημερησίως. 1,2 κιλά από σιτάρι και όσπρια μισό κιλό από γάλα, κρέας και αυγά και άλλο μισό από λαχανικά και φρούτα. Τα αίτια της πείνας είναι η φτώχεια, η ανισότητα και η έλλειψη πρόσβασης».*

Πράγματι, η παραγωγή τροφίμων δεν γίνεται για να τραφεί ο κόσμος αλλά για να πουληθούν. Σε χώρες του τρίτου κόσμου, τα αγροτικά προϊόντα παράγονται για να εξαχθούν και έτσι να καλύψουν το δημόσιο χρέος. Οι τιμές τους είναι απλησίαστες για τον φτωχό κόσμο που λιμοκτονεί. Έτσι, από τη μια η πολιτική του ΠΟΕ βγάζει εκτός μάχης τα προϊόντα των χωρών αυτών γιατί δεν είναι ανταγωνιστικά και από την άλλη η πολιτική του ΔΝΤ πιέζει για πληρωμή των δανείων.

Η υπόθεση του «Χρυσού Ρυζιού» (Golden Rice) δείχνει ανάγλυφα τη λογική και τις προτεραιότητες του καπιταλισμού. Η έλλειψη της βιταμίνης Α (VAD) είναι μια ασθένεια που προκαλεί από μερική μέχρι ολική τύφλωση και μειώνει την άμυνα του οργανισμού σε άλλες ασθένειες. 230 εκατομύρια παιδιά βρίσκονται αυτή τη στιγμή υπό την απειλή της VAD και 1 εκατομ-

μύριο από αυτά πεθαίνουν κάθε χρόνο. Ο φλοιός του ριζιού περιέχει την ουσία β-καροτένιο μια απαραίτητη για τον οργανισμό ουσία στη σύνθεση της βιταμίνης Α. Όμως, με τα σημερινά συστήματα αποθήκευσης στις χώρες παραγωγής ριζιού ο φλοιός δημιουργεί άλλες τοξικές ουσίες και έτσι αφαιρείται. Η DuPont θέλοντας να εισβάλει στις καλλιέργειες του ρυζιού, με πρόσχημα την καταπολέμηση της VAD, εισήγαγε το golden rice, ένα μεταλλαγμένο υβρίδιο ριζιού που περιέχει το β-καροτένιο στον καρπό και όχι στο φλοιό του.

Για έναν ευρωπαίο που το ρύζι είναι μικρό τμήμα της διατροφής του το golden rice δεν θα του δημιουργούσε πρόβλημα. Για τους κατοίκους όμως της Ινδίας που τρέφονται αποκλειστικά με ρύζι η βιταμίνη Α σε υπερβολική δόση γίνεται τοξική. Το πρόβλημα θα μπορούσε να λυθεί πολύ πιο εύκολα αν υπήρχαν χρήματα για την κατασκευή καλύτερων συστημάτων αποθήκευσης. Αξίζει να σημειωθεί τέλος πως το πρόβλημα της αβιταμίνωσης δεν οφείλεται στο ρύζι. Όλοι μας τρώμε αποφλοιωμένο ρύζι χωρίς να παθαίνουμε VAD, πολύ απλά γιατί παίρνουμε το β-καροτένιο από άλλα τροφιμα, κυρίως κρέας και λαχανικά, μια δυνατότητα που ο καπιταλισμός στερεί από εκατοντάδες εκατομυρίων ανθρώπους πάνω στον πλανήτη.

Παρά τα εκατομμύρια των στρεμάτων που καλλιεργούνται στην αμερικάνικη ήπειρο, στην Ευρώπη λίγες χιλιάδες στρέμματα χρησιμοποιούν τους νέους σπόρους και κυρίως σε πειραματικό επίπεδο. Η Ε.Ε. και οι κυβερνήσεις των χωρών της είναι επιφυλακτικές έως ανοιχτά εχθρικές στα μεταλλαγμένα προϊόντα. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί για δύο λόγους. Ο ένας είναι ο ανταγωνισμός μεταξύ των χημικών βιομηχανιών με τις ευρωπαϊκές να βλέπουν την εισβολή των νέων σπόρων σαν Νο.1 κίνδυνο στο τζίρο των δικών τους πωλήσεων. Χώρες με ανεπτυγμένη χημική βιομηχανία προσπαθούν μέσω νομοθεσίας να απαγορέυσουν την καλλιέργεια και την κατανάλωση γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων, ενώ παράλληλα χρηματοδοτούν έρευνες που αποδεικνύουν την επικινδυνότητα τους.

Ο δεύτερος όμως και πιο σημαντικός λόγος είναι οτι οι Ευρωπαίοι καταναλωτές είναι πολύ καχύποπτοι και δύσπιστοι σε ότι αφορά τη διατροφή τους. Τα σκάνδαλα των διοξινών και των τρελών αγελάδων έχουν κάνει καθαρό σε εκατομμύρια κόσμου οτι οι βιομηχανίες τροφίμων με τον τρόπο που λειτουργούν και τις προτεραιότητες που βάζουν μόνο υγειινά προϊόντα δεν παράγουν. Αυτή η διάθεση του κόσμου έχει εκφραστεί πολλές φορές στο παρελθόν και συνεχίζει να εκφράζεται. Εκατοντάδες οργανώσεις καταναλωτών μαζί με επιστήμονες, οικολόγους, ακτιβιστές και κόμματα της αριστεράς πιέζουν αφόρητα τις κυβερνήσεις των χωρών τους να βάλουν ένα όριο στην ανεξέλεγκτη δράση των πολυεθνικών των τροφίμων. Αλλά και στην Αμερική, ζητήματα περιβάλλοντος και διατροφής απασχολούν όλο και περισσότερο κόσμο. Οι διαδηλώσεις του Σιατλ έπαιξαν καθοριστικό ρόλο σε αυτό. Πασίγνωστα επιστημονικά περιοδικά που μέχρι πρόσφατα «ταλαιπωρούσαν» τους αναγνώστες τους με χημικούς τύπους, σύμβολα και δύσκολα ονόματα, δημοσίευσαν φωτογραφίες με «χελωνόπαιδα» και άρθρα αφιερωμένα στα αιτήματα των διαδηλωτών έξω από τη σύνοδο του ΠΟΕ.

Στην Ελλάδα, κόμματα της αριστεράς και οργανώσεις όπως ο Συνασπισμός και η Πράσινη Πολιτική επικεντρώνουν τη λύση του προβλήματος σε ζητήματα καλύτερης νομοθεσίας, ελέγχου εισαγωγών και χρηματοδότησης της έρευνας για γρηγορότερο και αποτελεσματικότερο εντοπισμό μεταλλαγμένων. Κανένας δεν διαφωνεί με αυτό, αλλά είναι καλό να γνωρίζουμε και τους κανόνες του παιχνιδιού. Καμμία νομοθεσία δεν θα εμποδίσει την είσοδο μεταλλαγμένων αν οι καπιταλιστές θελήσουν το αντίθετο. Το περασμένο καλοκαίρι μετά από καταγγελία της Greenpeace εντοπίστηκαν 847 τόνοι σπόρου από βαμβάκι που είχαν κάποιο ποσοστό από μεταλλαγμένο σπόρο. Από τα 77 δείγματα που βρέθηκαν μολυσμένα τα 66 ανήκουν στην ίδια εταιρεία που υπάρχει και στο χρηματιστήριο. Η απόφαση του υπουργού Γεωργίας ήταν να θέσει όριο στο ποσοστό που θα θεωρείται μολυσμένο και το υπόλοιπο να εξαχθεί σε χώρες εκτός Ε.Ε.! Αλλά και όταν η Ελληνική κυβέρνηση συμβαδίζει με τις οδηγίες της Ε.Ε. η απροθυμία να συγκρουστεί με την εισαγωγή μεταλλαγμένων είναι εμφανής. Ο Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ) που έχει ιδρύσει η κυβέρνηση εδώ και ένα χρόνο, λόγω έλλειψης προσωπικού το μόνο που έχει κάνει είναι να βγάλει 2-3 ανακοινώσεις κατόπιν εορτής.

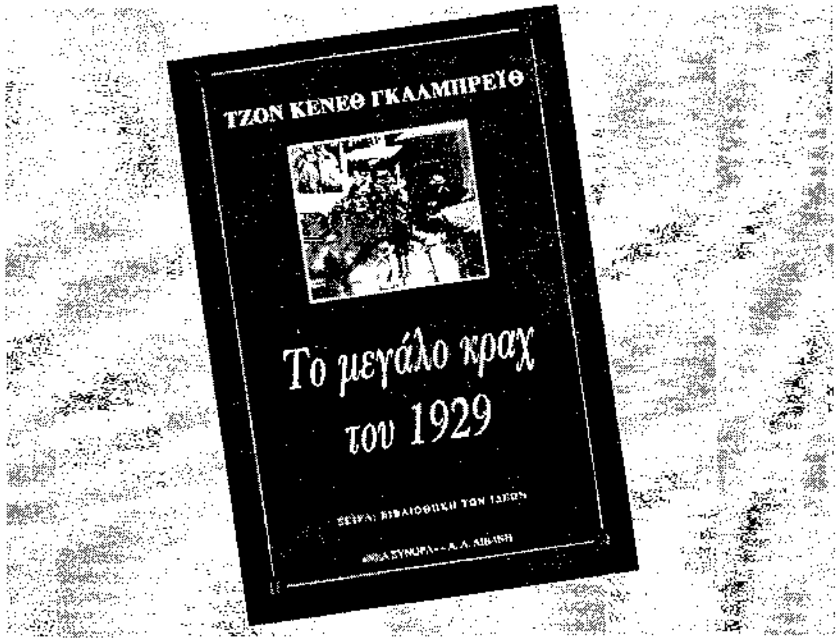
Κανένας δεν μπορεί να έχει εμπιστοσύνη στην ελληνική ή τις άλλες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις ότι θα διαφυλάξουν την δημόσια υγεία ή το περιβάλλον. Το πόσο ενδιαφέρονται για την υγεία το 'χουν δείξει και συνεχίζουν να το δείχνουν οι σαρκοφάγες «τρελές αγελάδες», όπως το ΄χουν δείξει τα πετρελαιοφάγα κοτόπουλα παλαιότερα. Το πόσο ενδιαφέρονται για το περιβάλλον το δείχνει η πρόσφατη αποτυχημένη διάσκεψη της Χάγης όπου η ορατή καταστροφή του πλανήτη γίνεται πλέον με τις ευλογίες των ισχυρών του κόσμου. Η αποδοχή ή όχι των μεταλλαγμένων δεν είναι τίποτα παραπάνω από ένας βρώμικος πόλεμος μεταξύ πολυεθνικών και ένα βρώμικο παζάρι μεταξύ των Ευρωπαϊκών κυβερνήσεων και του ΠΟΕ, στις αποφάσεις του οποίου πρέπει να συμμορφωθούν. Κανείς δεν μπορεί να μας εγγυηθεί ότι η στάση των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων θα είναι η ίδια και στο μέλλον. Σίγουρο όμως είναι ότι το αντικαπιταλιστικό κίνημα που γεννήθηκε στο Σιάτλ θα έχει δυναμώσει αρκετά έτσι ώστε για δώσει σκληρή μάχη με τις πολυεθνικές και ίσως τον καπιταλισμό ολόκληρο.

Ως εναλλακτική λύση στις καλλιέργειες των μεταλλαγμένων, πολλές οικολογικές οργανώσεις προβάλλουν τις βιολογικές καλλιέργειες. Αυτές, χρησιμοποιούν μέσα φιλικά ως προς το περιβάλλον ή ακόμα και απούσια χημικών και βρίσκονται ακόμα σε πειραματικό στάδιο. Τέτοιες καλλιέργειες, απαιτούν αρκετή εργασία και έχουν μικρή απόδοση. Μια τέτοια λύση θα μπορούσε να θρέψει τον πληθυσμό ενός χωριού ή μιας μικρής πόλης, φαντάζει όμως ανέφικτη όταν μιλήσουμε για αστικά κέντρα με πληθυσμό μερικών εκατομυρίων. Από την άλλη, τα προβλήματα υγείας των εργαζομένων όπως το άγχος, το στρες, οι αυπνίες και οι καρδιοπάθειες οφείλονται στα εξοντωτικά οκτάωρα, στον θόρυβο, το κυκλοφοριακό, το νέφος και η «υγειινή διατροφή» μάλλον παυσίπονο παρά φάρμακο καταλήγει.

Το πρόβλημα με τα μεταλλαγμένα τρόφιμα όπως και με άλλα προβλήματα περιβάλλοντος και υγείας δεν οφείλεται στις «αμαρτίες» της επιστήμης. Άρνηση της επιστήμης ισοδυναμεί με άρνηση της δυνατότητας του ανθρώπου να κυριαρχήσει πάνω στη φύση, να κατασκευάσει ασφαλή από σεισμούς και πλημύρες σπίτια, να μπορέσει να κινηθεί χωρίς κίνδυνο στον αέρα ή στη θάλασσα, να καταπολεμήσει αρρώστιες και επιδημίες, να αυξήσει τη διάρκεια ζωής του. Το πρόβλημα είναι παγκόσμιο και οφείλεται στη λογική που ελέγχει την επιστήμη, τη λογική του καπιταλισμού, τη λογική του κέρδους. Η πραγματική διέξοδος είναι να αρνηθούμε αυτή τη λογική χτίζοντας ένα σύστημα βασισμένο στις πραγματικές ανάγκες των ανθρώπων. Τότε μόνο οι επιστημονικές ανακαλύψεις θα δημιουργήσουν τεχνολογικές εφαρμογές που θα μας κάνουν περισσότερο υγειείς και ευτυχισμένους. Η αύξηση της εξουσίας του ανθρώπου πάνω στη φύση περνάει μέσα από την κατάργηση της εξουσίας του ανθρώπου πάνω στον άνθρωπο.

Το φάντασμα πλανιέται ακόμα

Τζον Κένεθ Γκάλμπρεϊθ –
Το μεγάλο Κραχ του 1929
Εκδόσεις "Νέα Σύνορα" - Α.Α.Λιβάνη, 325 σελίδες, 3.750 δραχμές.

Στις 24 Οκτώβρη του 1929, που έμεινε στην ιστορία σαν η "Μαύρη Πέμπτη", ο πανικός κατέλαβε την Γουόλ Στριτ. Εκείνη την ημέρα 13 εκατομμύρια μετοχές άλλαξαν χέρια στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, κατά κανόνα σε τιμές εξευτελιστικές. "Στις 11 η ώρα", γράφει ο Γκάλμπρεϊθ, "το χρηματιστήριο είχε εκφυλιστεί σ' ένα άγριο, τρελό συνωστισμό για ξεπούλημα. Στις γεμάτες κόσμο αίθουσες συναλλαγών των χρηματιστηρίων σε όλη τη χώρα, το μηχάνημα μετάδοσης των τιμών κατέγραφε μια τρομαχτική κατάρρευση. Η αβεβαιότητα έσπρωχνε όλο και περισσότερους ανθρώπους να προσπαθούν να πουλήσουν. Στις 11 και μισή, το χρηματιστήριο είχε παραδοθεί στον τυφλό, αμείλικτο φόβο. Εξω από το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, στην Μπόναρντ Στριτ, ακούγονταν απόκοσμες φωνές. Πλήθος συγκεντρωνόταν. Η μια φήμη μετά την άλλη σάρωνε τη Γουόλ Στριτ και τα παραρτήματα των χρηματιστηριακών εταιρειών. Στις 12 και μισή οι αξιωματούχοι του Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης έκλεισαν τον εξώστη επισκεπτών για να κρύψουν από τη δημόσια θέα τις άγριες σκηνές που εξελίσσονταν κάτω".

Τις επόμενες μέρες οι χρηματιστές, οι τραπεζίτες και οι υπουργοί προσπάθησαν με τα γνωστά κλισέ "τα θεμελιακά μεγέθη της οικονομίας είναι υγιή" να καθησυχάσουν τους επενδυτές. Μάταια. Ο πανικός, αντί να κοπάσει, φούντωσε.

Η Τρίτη 29 Οκτώβρη ήταν η χειρότερη μέρα στην ιστορία της Γουόλ Στριτ: οι πωλήσεις μετοχών ξεπέρασαν τα 16 εκατομμύρια. Οι επενδυτές κυριολεκτικά ξεπουλούσαν όσο-όσο. *"Στη διάρκεια της μέρας κάποιος (πολλοί πιστεύουν ότι ήταν το παιδί για τα θελήματα του χρηματιστήριου) είχε την ευτυχή ιδέα να προσφέρει για ένα πακέτο μετοχών την τιμή του ενός δολαρίου ανά μετοχή. Λόγω απουσίας άλλης προσφοράς, το πήρε".* Ο βιομηχανικός δείκτης New York Times, που τον Σεπτέμβρη είχε εκτιναχτεί στις 452 μονάδες, έκλεισε κάτω από τις 330 μονάδες.

Δεν ήταν η πρώτη φορά που κάποια κρίση χτύπαγε την Γουόλ Στριτ. Σε αντίθεση, όμως, με τις προηγούμενες το "Μεγάλο Κραχ" δεν έλεγε να τελειώσει. Στις 13 Νοέμβρη ο βιομηχανικός δείκτης έφτασε στις 224 μονάδες. Και ύστερα, με παροδικά σκαμπανεβάσματα, συνέχισε να πέφτει -για μέρες, βδομάδες και μήνες. Τον Ιούλη του 1932 -δυόμιση χρόνια αργότερα- ο δείκτης έπιασε πάτο: 58 μονάδες!

Το Κράχ κατέστρεψε χιλιάδες "επενδυτές". Οι φήμες της εποχής μιλούσαν για "κύμα αυτοκτονιών" και εκατοντάδες χρηματιστές που πηδούσαν από ουρανοξύστες. Οι ανταποκριτές των ευρωπαϊκών εφημερίδων περιέγραφαν, με μελανά χρώματα, αυτά που υποτίθεται ότι συνέβαιναν στη Νέα Υόρκη: *"Κερδοσκόποι αυτοκτονούσαν πέφτοντας από τα παράθυρα. Οι πεζοί περνούσαν με προσοχή ανάμεσα στα κορμιά των πεσμένων χρηματιστών".*

Στην πραγματικότητα λίγοι αυτοκτόνησαν -και ακόμα λιγότεροι με την "κλασσική μέθοδο" της πτώσης από ουρανοξύστη. Ο επικεφαλής της Εταιρίας Γκαζιού και Ηλεκτρισμού του Ρότσεστερ χρησιμοποίησε γκάζι. Ο πρόεδρος της County Trust Company ένα περίστροφο. Ενας άλλος περιλούστηκε με βενζίνη και αυτοπυρπολήθηκε.

Οι μεγάλοι χαμένοι του Κραχ και της ύφεσης που το συνόδεψε δεν ήταν οι "επενδυτές" -οι χρηματιστές, οι τραπεζίτες και οι βιομήχανοι που τζόγαραν στο χρηματιστήριο- αλλά οι κατώτερες τάξεις -οι εργάτες, οι αγρότες, οι φτωχοί. Το 1933 η συνολική παραγωγή των ΗΠΑ είχε πέσει σχεδόν κατά το 1/3 κάτω από το 1929. Την ίδια χρονιά οι άνεργοι ξεπέρασαν τα 13 εκατομμύρια -περίπου ένας στους τέσσερις αμερικάνους ήταν χωρίς δουλιά. Σε όλη τη δεκαετία του '30 οι άνεργοι έπεσαν μόνο μια φορά -για λίγο- κάτω από τα 8 εκατομμύρια.

Τι έφταιξε; Η πιο συνιθισμένη ερμηνεία ρίχνει τις ευθύνες για το "Μεγάλο Κραχ" σχεδόν αποκλειστικά στα "λάθη" της Κεντρικής Τράπεζας των ΗΠΑ. Στα μέσα της δεκαετίας του '20, για να προλάβει μια καταστροφική νομισματική κρίση στην Ευρώπη, η Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ προχώρησε σε μια μείωση των επιτοκίων και μια επιθετική πολιτική εξαγοράς κρατικών ομολόγων που γέμισε τις ιδιωτικές τράπεζες και τους επενδυτές -που τα είχαν μέχρι τότε στα χέρια τους- με εκα-

τομμύρια δολάρια. *"Τα κεφάλαια που κατέστησε διαθέσιμα η Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ επενδύθηκαν σε κοινές μετοχές ή ήταν διαθέσιμα για να χρηματοδοτήσουν την αγορά κοινών μετοχών από κάποιους άλλους. Ετσι, έχοντας κεφάλαια, οι άνθρωποι όρμησαν στην αγορά".* Ο Αντολφ Μίλερ, που είχε διαφωνήσει τότε με αυτή την πολιτική του "εύκολου και φτηνού χρήματος" μίλησε για *"ένα από τα δαπανηρότερα λάθη που έχει διαπράξει η Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ ή οποιοδήποτε άλλο τραπεζικό σύστημα τα τελευταία 75 χρόνια".*

Δεν υπάρχει καμμιά αμφιβολία ότι οι κρουνοί χρήματος που άνοιξε η Κεντρική Τράπεζα τροφοδότησαν το κερδοσκοπικό όργιο που ακολούθησε. Τα λεφτά που έπεσαν στο χρηματιστήριο άρχισαν να ανεβάζουν τις τιμές των μετοχών και μαζί με αυτές τα κέρδη αυτών που τις πουλούσαν. Τα αυξημένα κέρδη έφερναν νέα κεφάλαια, νέα κέρδη -και ο κύκλος άρχιζε πάλι από την αρχή.

Μέσα σε αυτόν τον οργασμό κερδοσκοπίας οι χρηματιστές και οι τραπεζίτες άρχισαν να ανακαλύπτουν νέα, όλο και πιο ριψοκίνδυνα, "εργαλεία" για να πολλαπλασιάζουν τα κέρδη τους. Το πρώτο ήταν οι αγορές μετοχών "με περιθώριο". Ο επενδυτής που ήθελε να αγοράσει ένα πακέτο μετοχών δεν χρειαζόταν να πληρώσει με μετρητά όλο το ποσό. Κατέθετε ένα μικρό ποσοστό μόνο και το υπόλοιπο το δανειζόταν με εγγύηση τις μετοχές που θα αγόραζε. Το 1928 αυτά τα χρέη έφτασαν τα 6 δισεκατομμύρια δολάρια -ένα ποσό μυθικό εκείνη την εποχή

Το δεύτερο "εργαλείο" ήταν οι "εταιρίες επενδύσεων", εταιρίες-πυραμίδες που θυμίζουν τα σημερινά "αμοιβαία κεφάλαια". Μέσα από μια αλυσίδα "εταιριών επενδύσεων" που η μία κατείχε τις μετοχές της άλλης οι κερδοσκόποι μπορούσαν να πολλαπλασιάζουν τα οφέλη από την άνοδο των τιμών των μετοχών 10, 12 ή και 15 φορές -και όλα αυτά στροβιλίζοντας απλά τα ίδια κεφάλαια. *"Το 1929"* γράφει ο Γκαλμπρειθ, *"η ανακάλυψη των θαυμάτων της γεωμετρικής προόδου χτύπησε τη Γουόλ Στριτ με δύναμη παρόμοια με την επινόηση του τροχού. Εσπευδαν να δημιουργήσουν εταιρίες επενδύσεων, οι οποίες με τη σειρά τους δημιουργούσαν άλλες εταιρίες επενδυσεων".* Το 1928 η κερδοσκοπία ήταν, σύμφωνα με όλες τις εκτιμήσεις, πια εκτός ελέγχου.

Ομως είναι λάθος να θεωρεί κανείς ότι ο μοναδικός υπεύθυνος για του Κραχ και την Υφεση ήταν η Κεντρική Τράπεζα. Το πρόβλημα ξεκίναγε από την ίδια τη βάση -την οικονομία των ΗΠΑ. *"Το 1929 η οικονομία ήταν θεμελιακά μη υγιής, για να παραλλάξουμε το γνωστό κλισέ"* γράφει ο Γκάλμπρειθ. Στο "Μεγάλο Κραχ" ο Γκάλμπρειθ εντοπίζει μια σειρά από βασικές αδυναμίες που είχαν άμεση επίπτωση στην καταστροφή που ακολούθησε. Το εντυπωσιακό είναι ότι αυτές οι αδυναμίες μοιάζουν τρομαχτικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει και σήμερα η αμερικανική -και όχι μόνο- οικονομία.

Πίσω από την "ευφορία" της δεκαετίας του '20 κρυβόταν μια άγρια αύξηση της εκμετάλλευσης. *"Ολόκληρη τη δεκαετία του '20 η παραγωγή και η παραγωγικότητα ανά εργάτη αυξανόταν σταθερά. Ανάμεσα στο 1919 και το 1929 το προϊόν στις μεταποιητικές βιομηχανίες αυξήθηκε κατά 43% περίπου. Τα ημερομίσθια, οι μισθοί και οι τιμές παρέμειναν συγκριτικά σε σταθερό επίπεδο".*

Το 1929 το ανώτερο 5% του πληθυσμού εισέπρατε περίπου το 33% του προϊόντος. Ακριβώς όπως και στη δεκαετία του '90, τα εισοδήματα αυτά της ανώτερης τάξης τροφοδότησαν την αγορά κεφαλαιουχικών αγαθών (επενδύσεις) και διαρκών καταναλωτικών αγαθών (που ήταν είδη πολυτελείας τότε). Τα αυξημένα κέρδη και η αυξημένη ζήτηση τροφοδότησαν, με τη σειρά τους την "οικονομική ευφορία" στην αρχή και την κερδοσκοπία στη συνέχεια.

Το καλοκαίρι του 1929 η οικονομική άνθηση άρχισε να δίνει τη θέση της στην ύφεση. *"Οι δείκτες βιομηχανικής δραστηριότητας και εργοστασιακής παραγωγής έφτασαν σε ένα ανώτατο σημείο τον Ιούνη. Κατόπιν άρχισαν να πέφτουν και η πτώση συνεχίστηκε ολόκληρο το υπόλοιπο έτος".*

Η κάμψη της παραγωγής ήταν το σύνθημα της υποχώρησης για την κερδοσκοπία - αλλά η ομαλή υποχώρηση ήταν αδύνατη. Η οικονομία έμοιαζε με παραφουσκωμένο μπαλόνι και ο καθένας ξέρει ότι τα μπαλόνια, όταν τρυπήσουν, δεν ξεφουσκώνουν σιγά-σιγά και ήσυχα. Τώρα η Γουόλ Στριτ ανακάλυπτε για μια ακόμα φορά τους νόμους της "γεωμετρικής προόδου" -αυτή τη φορά σε ανάποδη τροχιά. Μέσα σε λίγες μέρες το Κραχ εξάλειψε όλα τα κέρδη των προηγούμενων μηνών και ύστερα συνέχισε να κατατρώει τα πάντα - αποταμιεύσεις, κεφάλαια, επιχειρήσεις, θέσεις εργασίας, ζωές.

Ο Γκαλμπρεϊθ εξηγεί μόνο σύντομα και βιαστικά τι οδήγησε στην ύφεση. Και, παρόλο που αρνείται την τρέχουσα ερμηνεία για το εύκολο χρήμα, δεν εξηγεί πραγματικά τι ήταν αυτό που έσπρωξε τελικά τους καπιταλιστές στην κερδοσκοπία. Ο Γκαλμπρεϊθ δεν είναι μαρξιστής -πιστεύει ότι ο καπιταλισμός μπορεί, με μια κατάλληλη διαχείριση, να λειτουργήσει ομαλά. Αυτό όμως δεν μειώνει ούτε ένα χιλιοστό το ενδιαφέρον και την αξία του βιβλίου. Το "Μεγάλο Κραχ" είναι ένα εξαιρετικά χρήσιμο βιβλίο για όλους όσους θέλουν να κατανοήσουν και να αλλάξουν αυτόν τον παράλογο κόσμο. Ιδιαίτερα σήμερα, που η κερδοσκοπική φούσκα κρέμεται ξανά στον ορίζοντα, η αμερικάνικη οικονομία μπαίνει σε "ύφεση" και οι οικονομολόγοι αναρρωτιούνται ανοιχτά αν επίκειται μια "ομαλή προσγείωση" ή ένα νέο κράχ. Τα διδάγματα του '29 μας είναι πολύτιμα.

Σωτήρης Κοντογιάννης

Δεν φτάνουν οι νόμοι

Χαράλαμπος Θ. Ανθόπουλος –
Προστασία κατά του Ρατσισμού και ελευθερία της πληροφόρησης.
Εκδόσεις «Παπαζήση».
275 σελίδες, 3.750 δραχμές

Οι πάνω από 50 νεκροί μετανάστες- σύμφωνα με τις πρώτες μετρήσεις των αντιρατσιστικών οργανώσεων- στην Ελλάδα από χτυπήματα των συνοριακών φρουρών ή νεοναζιστικών συμμοριών επιβεβαιώνουν με τραγικό τρόπο ότι ο ρατσισμός είναι μια ιδεολογία που δολοφονεί! Γι' αυτό και η συζήτηση για τις ρίζες και την πάλη ενάντια στο ρατσισμό βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος χιλιάδων εργαζόμενων και νεολαίων.

Σημαντική συμβολή σ' αυτή τη συζήτηση είναι και το βιβλίο του Χαράλαμπου Ανθόπουλου "Προστασία κατά του ρατσισμού και ελευθερία της πληροφόρη-

σης". Ο συγγραφέας, ο οποίος διδάσκει Συνταγματικό Δίκαιο στη Νομική Αθηνών, φιλοδοξεί όχι απλά να μας δώσει μια ανάλυση του ρατσισμού, αλλά να καταδείξει και τον καίριο ρόλο των ΜΜΕ στην αναπαραγωγή και διάδοση των ρατσιστικών ιδεών και παραπέρα αναδεικνύει την αναγκαιότητα να αξιοποιηθούν μια σειρά νομικά μέσα για τον περιορισμό του ρατσιστικού λόγου.

Ο ρατσιστικός λόγος στα διάφορα επίπεδά του (του κράτους, των κομμάτων, του σχολείου, των διανοούμενων ή των ΜΜΕ) *"εκφράζει προκατάληψη, υποτίμηση ή μίσος εναντίον ορισμένων προσώπων ή ομάδας προσώπων, λόγω της φυλής, του χρώματος, της εθνικότητας, του φύλου, της θρησκείας ή των προσωπικών πεποιθήσεων, της γλώσσας, της σεξουαλικής προτίμησης, των σωματικών ή πνευματικών μειονεκτημάτων τους ή άλλων διακριτικών χαρακτηριστικών τους'. "Ο ρόλος του στην παραγωγή και στην αναπαραγωγή του ρατσισμού στις σύγχρονες κοινωνίες είναι κεντρικός, διότι μέσω αυτού, κυρίως, εκφάζονται και αναπαράγονται οι ρατσιστικές ιδεολογίες, που νομιμοποιούν τις άλλες κοινωνικές πρακτικές του ρατσισμού... Μπορεί ακόμη να αποτελέσει και μια από τις κύριες αιτίες επιθετικών και διακριτικών συμπεριφορών απέναντι στις διάφορες μειονότητες (ρατσιστικά εγκλήματα) ή τους γειτονικούς λαούς εναντίον των οποίων στρέφονται οι προκαταλήψεις αυτές."*

Ο συγγραφέας προχωράει πιο συγκεκριμένα στο ρόλο των ΜΜΕ για να διαπιστώσει ότι *"υπάρχει ένα κοινό ιδεολογικό πλαίσιο των μέσων πληροφόρησης στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες σχετικά με την παρουσίαση των μεταναστών... Και συγκεκριμένα από μελέτες και έρευνες στον ελληνικό χώρο αναδύεται μια αρνητική ή τουλάχιστον προβληματική εικόνα τους, που προβάλλεται με διάφορα στοιχεία και τρόπους".* Ετσι αναλύεται πώς παρουσιάζονται οι μετανάστες άλλοτε ως περιθωριακές ομάδες "σύγχρονων αθλίων" που λόγω της "διαφορετικότητάς" τους δεν μπορούν να ενταχθούν στην κοινωνία, ενώ άλλοτε γίνονται στόχος ρατσιστικού χιούμορ ή ρατσιστικών απόψεων που φιλοξενούνται στα κανάλια.

Γι' αυτούς τους λόγους *"μια δημοκρατική κοινωνία δε μπορεί να μείνει αδιάφορη μπροστά στο φαινόμενο του ρατσιστικού λόγου, αλλά πρέπει πάντοτε να είναι σε επιφυλακή για να το αντιμετωπίσει"!* Γίνεται φανερό λοιπόν ότι αφετηρία του συγγραφέα είναι ότι ο ρατσισμός, ως κατ' εξοχήν πολιτικό πρόβλημα που αφορά τα δικαιώματα και τις ελευθερίες όλων μας, δεν είναι προσωπικό ζήτημα σωστών ή λάθος ιδεών και συμπεριφορών, αλλά απαιτεί συλλογική απάντηση!

Το βιβλίο όμως του Χ. Ανθόπουλου είναι σημαντικό και για έναν ακόμα λόγο. Διότι επισημαίνει ότι η ελευθερία της έκφρασης και της διάδοσης των ιδεών όσο σημαντική κι αν είναι δε μπορεί να γίνεται όχημα για επιθέσεις στα δικαιώματα

ολόκληρων ομάδων ανθρώπων! Στα κεφάλαια λοιπόν όπου παρουσιάζεται το νομικό οπλοστάσιο ενάντια στην εξάπλωση του ρατσισμού, ο συγγραφέας ξεκαθαρίζει ότι *"το δικαίωμα στην τιμή προστατεύεται στο άρθρο 5 παρ. 2 του ισχύοντος Συντάγματος ως θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου (και όχι μόνο του Ελληνα πολίτη).., παρέχεται δηλαδή αδιαφοροποίητα σε όλους ανεξαιρέτως, ημεδαπούς και αλλοδαπούς, νόμιμους μετανάστες ή παράνομους ("χωρίς έγγραφα"), ομόθρησκους, αλλόθρησκους ή άθρησκους, ανεξάρτητα από τις εκάστοτε κοινωνικές αντιλήψεις και αξιολογήσεις'.*

Γι' αυτό και ο ρατσιστικός λόγος διώκεται ως μορφή συλλογικής εξύβρισης ή φυλετικής, εθνικής, πολιτισμικής ή θρησκευτικής ανωτερότητας"! Παρουσιάζονται μια σειρά διεθνείς συνθήκες, αλλά και ο ελληνικός νόμος 927/1979 που προβλέπουν την καταστολή της διάδοσης ρατσιστικών ιδεών, μίσους και διακρίσεων καθώς και της προτροπής σε ανάλογες πράξεις. Για τον συγγραφέα είναι αυτονόητο ότι *"ακροδεξιά και σοβινιστικά έντυπα ("Χρυσή Αυγή", "Στόχος") που δημοσιεύουν κείμενα ρατσιστικού περιεχομένου, αλλά και προτροπές σε μίσος ή προσβλητικούς χαρακτηρισμούς εμπίπτουν καταφανώς στα άρθρα του παραπάνω νόμου".* Αλλά και στο χώρο των ΜΜΕ, όπου ο ρατσιστικός λόγος μπορεί να είναι περισσότερο έμμεσος ως "αντικειμενική παρουσίαση των γεγονότων", καταγράφονται μια σειρά κώδικες δημοσιογραφικής δεοντολογίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, της ΕΣΗΕΑ και του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης που επιβάλλουν όχι απλά την ισότιμη αντιμετώπιση και παρουσίαση όλων των προσώπων χωρίς ρατσιστικές διακρίσεις, αλλά και την αντιπαράθεση με ρατσιστικές απόψεις που μπορεί να φιλοξενούνται σε δημοσιογραφικές εκπομπές.

Παρ' όλα αυτά πρέπει να επισημάνουμε και κάποιες αδυναμίες του βιβλίου. Κατ' αρχήν ενώ υπογραμμίζεται απ' τον συγγραφέα ότι *"η βία είναι εγγενές στοιχείο κάθε μορφής ρατσισμού, ανεξάρτητα από τα θέματα και τα αντικείμενά του, και τούτο ισχύει και για το νεορατσισμό, ο οποίος απ' τη στιγμή που γίνεται πρακτική, μπορεί να εκδηλωθεί, όπως αποδεικνύει η πρόσφατη ευρωπαϊκή εμπειρία, με ακραίες μορφές βίας",* γίνεται μια ολόκληρη προσπάθεια να καταφανούν διαφορές του σύγχρονου ρατσισμού. Ομως όσο κι αν αλλάζουν κάποια επιχειρήματα της ρατσιστικής ιδεολογίας (π. χ. για πολιτισμικές διαφορές) ή αναπαλαιώνονται κάποια άλλα (για την ανεργία ή την εγκληματικότητα), η πηγή της βρίσκεται στα συμφέροντα της κυρίαρχης τάξης και στην ανάγκη της για μια ιδεολογία εκμετάλλευσης και καταπίεσης.

Ο ρατσισμός του 19ου αιώνα που έφτασε στο βάρβαρο απόγειό του με το ναζιστικό Ολοκαύτωμα *"γεννήθηκε ταυτόχρονα με την αποικιοκρατία και τον ιμπεριαλισμό και είχε μια στενή λειτουρ-*

γική σύνδεση με τις επεκτατικές πολιτικές των μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων". Ο ρατσισμός σήμερα δεν έρχεται να ικανοποιήσει κάποια κοινωνική δήθεν απαίτηση κρατικού΄ ρατσισμού, αλλά πολύ σαφείς πολιτικούς στόχους. Η "Ευρώπη-Φρούριο" που οικοδομείται δεν εξασφαλίζει απλά τη στυγνή πολλές φορές εκμετάλλευση των μεταναστών σαν "μαύρη εργασία", αλλά διευκολύνει και την επιβολή της πολιτικής λιτότητας, ιδιωτικοποιήσεων, ελαστικών εργασιακών σχέσεων με τη διάσπαση της εργατικής τάξης και την κατασκευή "αποδιοπομπαίων τράγων" που τάχα ευθύνονται για την φτώχεια, την ανεργία και την εγκληματικότητα, τα προβλήματα δηλαδή που παράγει η ίδια αυτή η πολιτική στην υπηρεσία του κέρδους. Γι' αυτό αποτελεί συνειδητή επιλογή όλων των κρατικών μηχανισμών η καλλιέργεια και η βίαιη επιβολή του ρατσισμού. Ας μην ξεχνάμε το τελευταίο νομοσχέδιο της Β. Παπανδρέου που στερεί από τους μετανάστες στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα όπως αυτά της υγείας και της παιδείας και απειλεί να επιβάλλει με τη βία (ποινές και πρόστιμα) το ρατσισμό στην κοινωνία αναγκάζοντας κάθε δημόσιο υπάλληλο και απλό πολίτη να γίνουν καταδότες της αστυνομίας.

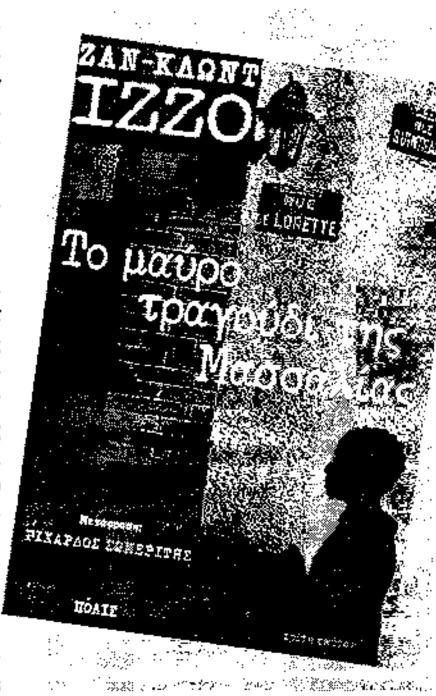
Γι' αυτό και δεν μπορούμε να περιμένουμε απ' το κράτος ή τα ΜΜΕ ότι θα χρησιμοποιήσουν τα νομικά μέσα που διαθέτουν ενάντια στο ρατσισμό. Τα κοινά συμφέροντα ντόπιων και μεταναστών εργατών και νεολαίων είναι η βάση για να οργανωθεί η μόνη δύναμη που μπορεί να επιβάλει το σεβασμό όλων των δικαιωμάτων των μεταναστών και τον περιορισμό του ρατσιστικού λόγου. Είναι αυτή δύναμη, που ακόμα παραπέρα, μπορεί να *"εξαλείψει τις οικονομικές και κοινωνικές βάσεις που παράγουν το φασισμό, το ναζισμό και τον πόλεμο, ώστε πράγματι να μην επαναληφθούν ποτέ πια"* γιατί όπως ο ίδιος ο συγγραφέας υπογραμμίζει στο κλείσιμο του βιβλίου του *"το δίκαιο μπορεί στην καλύτερη περίπτωση να αντιμετωπίσει τα συμπτώματα του ρατσισμού, όχι τις αιτίες του. Οσο ένα μεγάλο μέρος της Δύσης, όσο δεν βελτιώνεται η η κατάσταση των μεταναστών στις δυτικές κοινωνίες και δεν ενθαρύνεται η ένταξή τους στην οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική και πολιτική ζωή των χωρών που τους φιλοξενούν, όσο αυξάνονται δραματικά οι ανισότητες στο εσωτερικό των κοινωνιών αυτών μεταξύ των "εγγυημένων" και των "μη εγγυημένων" κατηγοριών των αυτοχθόνων πολιτών, τα νομοθετικά μέτρα δεν θα επαρκούν για να αποτρέψουν τις ρατσιστικές εκδηλώσεις".*

Το βιβλίο του Χ. Ανθόπουλου αξίζει να διαβαστεί γιατί θέτει, όπως είδαμε, σημαντικά ζητήματα για το αντιρατσιστικό κίνημα. Σ' αυτή τη συζήτηση βιβλία σαν του **Αλεξ Καλλίνικος** ***"Ρατσισμός: τί είναι και πώς παλεύεται"*** και του **Κρις Χάρμαν** ***"Μαρξισμός και εθνικισμός"***, είναι εξίσου σημαντικά γιατί προβάλλουν και καταστρώνουν την προοπτική της συλλογικότητας, της αλληλεγγύης και της αντίστασης των εργατών πάνω από χρώμα, εθνικότητα, θρησκεία, σεξουαλικότητα. Εικόνες αυτής της ενότητας και της δύναμης βλέπουμε πλέον απ' τις διαδηλώσεις της Νίκαιας τον περασμένο Δεκέμβρη, όπου πολλές απ' τις οργανώσεις συμμετείχαν έχοντας σαν κεντρικό αίτημα τα δικαιώματα των sans papier, των "χωρίς χαρτιά" μεταναστών, μέχρι τα συλλαλητήρια χιλιάδων διαδηλωτών στην Ελλάδα που διεκδικούν τη νομιμοποίηση όλων των μεταναστών.

Κώστας Τορπουζίδης

Τα πράγματα έχουν αλλάξει από τότε

Ζαν Κλωντ Ιζζό – ***Το μαύρο τραγούδι της Μασσαλίας***
Εκδόσεις Πόλις
282 σελίδες, 3.800 δραχμές

Η Μασσαλία είναι το μεγαλύτερο λιμάνι της Μεσογείου. Μια εργατούπολη της Γαλλίας που ήταν και παραμένει σταυροδρόμι των λαών. Στο λιμάνι της έφτασαν, κύμα με κύμα, μετανάστες Ιταλοί, Ελληνες, Ισπανοί, Αρμένιοι, Ασιάτες, Αραβες, Αφρικανοί και τόσοι άλλοι με την ελπίδα να ξεκινήσουν εκεί μια νέα ζωή. Η λαϊκές συνοικίες, οι δρόμοι, οι άνθρωποι αυτής της πόλης, είναι το σκηνικό του βιβλίου του ο Ζαν Κλωντ Ιζζό.

Το "Μαύρο τραγούδι της Μασσαλίας" έχει όλα τα χαρακτηριστικά ενός πολύ καλού νουάρ μυθιστορήματος. Η βασική του διαφορά, όμως, από άλλα βιβλία αυτού του είδους είναι ότι χρησιμοποιεί την "αστυνομική" πλοκή για να καταγγείλει τον ρατσισμό και την βία της αστυνομίας ενάντια στους μετανάστες, τις φασιστικές συμμορίες και τις δολοφονικές τους επιθέσεις, τις διασυνδέσεις τους με τους μηχανισμούς του "επίσημου" κράτους και του οργανωμένου εγκλήματος.

Ο Φαμπιό, ο Μανού και ο Ουγκό είναι τρεις φίλοι, από δεύτερη γενιά μεταναστών, που μεγαλώνουν στις εργατογειτονιές της Μασσαλίας. Κλεφτρόνια στην εφηβεία τους, χωρίζουν μετά και ακολουθούν διαφορετικές πορείες. Το μόνο που τους συνδέει είναι ο έρωτάς τους για την ίδια κοπέλα. Πολλά χρόνια αργότερα ο ένας από αυτούς, ο Φαμπιό που έχει γίνει αστυνομικός, προσπαθεί να λύσει το μυστήριο που καλύπτει τρεις δολοφονίες, φαινομενικά άσχετες μεταξύ τους. Τα δυο από τα θύματα είναι οι υπόλοιποι της παλιάς παρέας: ο Μανού σκοτώνεται από τη μαφία, ο Ουγκό από τις σφαίρες αστυνομικών. Το τρίτο θύμα είναι η Λεϊλά, η κόρη ενός άραβα μετανάστη φίλου του Φαμπιό, που βιάζεται και δολοφονείται με φρικτό τρόπο.

Σοκαρισμένος από τον χαμό των φίλων του, ο Φαμπιό ξεκινά μια προσωπική έρευνα για να βρει τους δολοφόνους. Ξετυλίγοντας το νήμα ανακαλύπτει ότι οι τρεις υποθέσεις συνδέονται. Οτι πίσω

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

τους κρύβεται η αστυνομία, η μαρσεγιέζικη μαφία, οι συμμορίες του φασιστικού Εθνικού Μετώπου, η ρατσιστική προπαγάνδα των δεξιών εφημερίδων, η αφρόκρεμα της μεγαλοαστικής Μασσαλίας.

Η πόλη χωρίζεται στα δυο. Η Μασσαλία δεν έχει θέση για τα παιδιά των μεταναστών που το μέλλον τους σαρώνεται από τις "σκούπες" της αστυνομίας. *"Κανείς δεν μπορούσε να προβλέψει τι θα γινόντουσαν. Γι' αυτά τα παιδιά πάντα ήταν 'πολύ αργά'. Διότι στο μεταξύ τα τσιμπούσαν οι μπάτσοι για μικροπράγματα".*

Η Μασσαλία δεν έχει θέση για τον Μολούντ, τον πατέρα της δολοφονημένης Λεϊλά, που όταν ήλθε σαν μετανάστης *"γράφτηκε στη CGT γιατί εργάτης ήταν και είχε ανάγκη να βρει μια οικογένεια να τον στηρίζει. Πρωτοστάτησε στην απεργία όταν έκλεισε το εργοστάσιο και έκανε κατάληψη και χτυπήθηκε με τα ΜΑΤ και βρέθηκε φακελωμένος μαζί με άλλους εργάτες".* Τώρα πια οι ιδιοκτήτες του χαλυβουργείου δεν χρειαζόντουσαν τους Μαλούντ. Τους έστιψαν και τους πέταξαν.

"Οι Αραβες δεν έλειπαν ποτέ από τη Μασσαλία. Μήτε οι μαύροι. Μήτε οι Βιετναμέζοι, οι Ελληνες, οι Αρμένιοι, οι Πορτογάλοι. Χωρίς πρόβλημα. Η οικονομική κρίση το δημιούργησε το πρόβλημα. Η ανεργία". Τώρα οι εφημερίδες έλεγαν ότι οι Αραβες τρώνε το ψωμί των Γάλλων. *"Ομως, η αλήθεια είναι ότι δεν σκέφτονταν πραγματικά έτσι οι Μαρσεγιέζοι".*

"Εγινα ένα με το κύμα των περαστικών. Δημόσιοι υπάλληλοι, μετανάστες, άνεργοι, μικροαστοί, γέροι, νέοι... Ο καθένας βάδιζε δίπλα στον άλλο χωρίς καμιά επιθετικότητα. Εκεί ήταν η αληθινή Μασσαλία. Οι διαφοροποιήσεις άρχιζαν στην Καναμπιέρ που ήταν το άυλο σύνορο ανάμεσα στις βόρειες και τις νότιες συνοικίες. Εκεί στάθμευε μόνιμα ένα λεωφορείο των ΜΑΤ. Σαν εμπροσθοφυλακή των μεγαλοαστικών περιοχών".

Ο Φαμπιό δεν ξέρει από πού να πιαστεί καθώς τσαλαβουτάει στους υπονόμους ενός κόσμου που *"η αλήθεια ανήκε στην φρίκη". "Δεν ήξερα πια τι ακριβώς ήμουνα, πάντως μπάτσος σίγουρα όχι",* μονολογεί πριν αφήσει το μίσος και την εκδίκησή του να ξεχυθεί πάνω *"στους φανατικούς της λευκής φυλής, των εθνοκαθάρσεων, των τελικών λύσεων".*

Ο ήρωας του βιβλίου οραματίζεται μια άλλη Μασσαλία. *"Ενα τόπο όπου ο καθένας, όποιο κι αν είναι το χρώμα του, μπορεί να έλθει μ' ένα καράβι ή μ' ένα τρένο, με μια βαλίτσα στο χέρι, χωρίς δεκάρα στην τσέπη, και να γίνει ένα μ' όλους τους άλλους. Μια πόλη όπου μόλις πατήσει το πόδι του, ο κάθε άνθρωπος μπορεί να πει: 'Εδώ είναι. Στον τόπο μου βρίσκομαι'".*

Ο γαλλικός τίτλος του βιβλίου είναι "Total Kheops" που στην αργκώ σημαίνει περίπου "απόλυτη απελπισία" και είναι τίτλος ενός τραγουδιού ραπ. Το "Μαύρο τραγούδι της Μασσαλίας" είναι μια κραυγή αντίστασης ενάντια στην δυστυχία που φέρνει ο ρατσισμός. Σίγουρα δεν είναι η αισιοδοξία που αναβλύζει από τις σελίδες του βιβλίου. Οταν γράφτηκε, το 1995, ο Λεπέν ήταν ακόμα στα πάνω του και η δεξιά κυβέρνηση του Ζυπέ έκανε μαζικές απελάσεις μεταναστών. Από τότε, η μεγάλη εργατική έκρηξη τον Δεκέμβρη του 1995 και οι τεράστιες αντιφασιστικές διαδηλώσεις του 1997, καθώς και όλες οι κινητοποιήσεις που ακολούθησαν, έχουν στριμώξει στον τοίχο τους φασίστες και έχουν μπει φραγμός στις ρατσιστικές επιθέσεις.

Ο Ζαν Κλωντ Ιζζό πέθανε σε ηλικία 55 χρόνων τον Γενάρη του 2000. Ονειρεύτηκε μια πόλη όπου ο καθένας, από οποιοδήποτε μέρος της γής, να μπορεί να έλθει χωρίς διακρίσεις και περιορισμούς και να πει: "Εδώ είναι το σπίτι μου". Αν είχε ζήσει λίγο περισσότερο θα μπορούσε να δει χιλιάδες ανθρώπους απ' όλο τον κόσμο να διαδηλώνουν ενάντια στους ισχυρούς της Ευρώπης με το σύνθημα *tous enseble!* - όλοι μαζί! Η Νίκαια δεν απέχει παρά λίγες δεκάδες χιλιόμετρα από τη Μασσαλία.

Κώστας Πίττας

Από πάνω προς τα κάτω Πόρτο Αλέγκρε, Νίκαια – πανό ενάντια στις δουλειές του ποδαριού